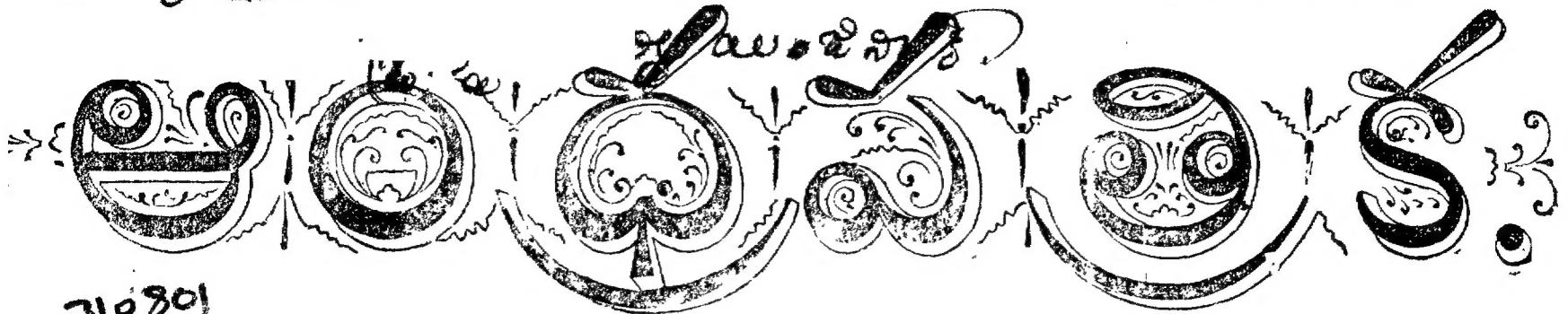

Registered No. **అమృతం**

Post Box No. 312

Telephone No. 544.

310801

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును.

Vol. 10.

చెన్న పట్టణము 1923 వ సం॥ అక్టోబరు నెల 31-వ తేది బుధవారము
నంపటము ౧౦౧

No. 177

నంచిక ౧౭౭

అమృతాంజనము అన్ని నోవ్వులకు మంచిమందు

అమృతాంజనము గాయము వుండకు

ఘనమయి వుండు

చక్కని డబ్బీతో నహా సీసా 1-కి రూ. 0-10-0 ప్రతియింటనుండదగినది

అమృతాంజనము లోక ప్రసిద్ధిని పొందినది. అమృతాంజనము అన్ని నోవ్వులకు సిద్ధమౌతూ, అమృతాంజనము అమృతమే అని బహుధానిగా నిరూపించుచున్నది. వలయువారు పానుగంటి రాజారావు, పితామహం గోదావరి జిల్లా, అన్ని ప్రాంతాలనుండి కొనుగోలు చేయుచున్నది. అమృతాంజనము అమృతమే అని బహుధానిగా నిరూపించుచున్నది. వలయువారు పానుగంటి రాజారావు, పితామహం గోదావరి జిల్లా, అన్ని ప్రాంతాలనుండి కొనుగోలు చేయుచున్నది.

అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి, లేక నెం. 7 తంబు శెట్టి వీధి, మద్రాసు.

CALENDAR AMRUTANJAN CALENDAR

The picture of "SITA MAHADEVI in the pleasure garden of RAVANASURA"

Painted by Mr. Mullar the famous German artist is printed in colours in this Calendar.

1924 అమృతాంజనము క్యాలండరు 1924

సుప్రసిద్ధులగు జర్మనీచిత్రకారులయిన ముల్లరుగారిచే వ్రాయబడిన

"రావణాసురుని యుద్ధానవనమందలి సీతామహాదేవి"

పటము రంగులతో ముద్రింపబడి యున్నది.

క్యాలండరు 1-కి వెల 0-4-0.

పి. పి. నహా 0-6-0.

వెంటనే వ్రాసికొనవలెను.

అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబు శెట్టి వీధి మద్రాసు లేక, బొంబాయి.

శ్రీయుత పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహారావు పంతులుగారి గ్రంథ రాజములు.			
చదువుడు !	నా	ప్రతి	ఆనందింపుడు!!
మొదటిభాగము 2-0-0 రెండవ భాగము 2-0-0 మూడవ భాగము 1-8-0 నాల్గవ భాగము 1-12-0.			
1 కల్యాణరాఘవము రూ. 0-2-0	10 సర్వభూతపురుషత్వము రూ. 0-12-0		
2 పాదుకాభిషేకము 1-4-0	11 కాలి		0-12-0
3 నవనాసరాఘవము 0-12-0	12 సరస్వతి		1 0-0
4 విజయరాఘవము 1-0-0	13 బుద్ధబోధము		1-0-0
5 రాఘవపుష్ప 0-10-0	14 శ్రీమదాంజనేయము		1-0-0
6 విజయరాఘవము 0-12-0	15 శ్రీకృష్ణపాదపూజము		1-4-0
7 శ్రీరాఘవము (శ్రీరాఘవము) 1-0-0	16 పూర్ణము (శ్రీరాఘవము కథాంతము)		1-0-0
8 కృష్ణవివాహము 0-8-0	17 పారంగధర		0-8-0
9 హస్తవల్లరి 0-12-0			

క్యాలంబు కొనుగోలుకి వ్రాసుచుండు.

వలయువారు పానుగంటి రాజారావు, పితామహం గోదావరి జిల్లా, అన్ని ప్రాంతాలనుండి కొనుగోలు చేయుచున్నది.

ఆంధ్ర ఆయుర్వేదఫర్మస్

లిమిటెడ్

185 మాంటూర్స్ట్రా మద్రాసు

మాన్యువల్ సెట్ల కొరత నడువించి విజయనగర సంస్థాన వైద్యులు, ఇందు 80 సం॥మునుండి వైద్యుల చేయబడుచున్నవారు, ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మస్ లో ప్రధాన వైద్యులుగానుండి వైద్యులుగానుండి వైద్యులు చేయబడుచున్నవారు, వైద్యుల ఆయుర్వేద ఫార్మస్ లో రసకర్మతో పాఠ్యములును నది భిక్షుగ్రామంపేరిత వైద్యులతో ప్రాంతాలలో గారు తిరువళ్ళీలో మాత్రే స్థాపించబడిన మా ఆయుర్వేద వైద్యులలో, ఉదాహరణ 7-80 గంటలనుండి 9-30 గంటలను, పాఠ్యములను 4-5 గంటలనుండి 5 గంటలవరకు కొనుగోలు పరిశీలించి మందు నిర్మూలన అనికాశము కొనుగోలు చేసి యున్నాము. గాన ఆందరుల ఇట్టి ఆనకాశము వుధాపానీ అక, దానిని సరిగా ఉపయోగించుకొన కొరతము.

మేనేజరు.

డాక్టరు ఆచంట లక్ష్మీపతి

వి. పి. ఎం. వి. సి. ఎమ్, మేనేజరు డైరెక్టరు

ఉదాహరణ :— ప్రొఫెసర్ నేఖర్, మెన్బర్స్, ఏటాడు.

మే. (శ్రీ)రాములు.

శ్రీరామ రాజ భూషణ ప్రణీతంబైన వసుచరిత్రము

టీకాతాత్పర్య వ్యాఖ్యాన సహితము

వెల రూ. 4-0-0 కాలికోటైండు, గిల్టుపేరు.

ఆర్. వేంకటేశ్వరు అడ్వ్ కంపెని, ఆనంద ముద్రణాలయము లోన్ స్పేర్వర్ మద్రాస్.

ఇది మిక్కిలి లాభకరమైనది!

ఇది మిక్కిలి లాభకరమైనది!

నేడుగా తెలుసుచేయునట్టి వారివద్దనుండియే మీకు అవసరమైన ఔషధములను తెప్పించుకొనుదు

Dacca Ayurvedia Pharmacy Ltd.,

The Place For Economy Genuineness & Reliability

ది డక్క ఆయుర్వేదీయ ఫార్మసీ (లిమిటెడ్)

మితవ్యయమునకు, శ్రేష్ఠత్వమునకు, సమృద్ధిమునకు ప్రసిద్ధిచెందిన ఔషధశాల
హిందూ దేశమందు అంతటను, బర్మా, సిలోను మొదలగు బాగాలన్నిటిలోను బ్రాంచిలుగలవు.
వ్యాధివివరములు తెలిసిన ఔషధయోగము ఉచితముగా తెలుపబడును. దరఖాస్తు పంపినచే క్యాట
లాగు, క్యాటలాగరు యినాముగా పంపబడును.

Head Office :—Dacca 8, 8-1 Armenian Street Decca

Calcutta Branches :—Stand Road, Bhawanipur, Sovabazar, Bow Bazar.

గృహకృత్యములకు కావలసిన సబ్బులు

అవి మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనవి, మురికిని పూర్తిగా తీసివేయును.

ఇతర స్వదేశీ లేక విదేశీయ గృహకృత్యములకు కావలసిన సబ్బుల కిది యంతమాత్ర
మును తీసిపోవుట లేదు.

గృహకృత్యములకు దీనికి మించిన సబ్బు లేదు.

సున్నితమైన వస్త్రములకు, కట్టడములకు మా లీఫ్ సబ్బులను వాడి చూడు.

సరసముగా విక్రయించబడు యిదేమాదిరి సబ్బులను కొనుటకు మానుడు.

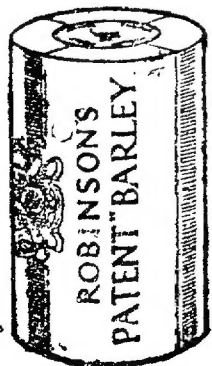
ధరలకు, ఇతరవిషయములకు, ఈ దిగువ విలాసమునకు వ్రాయుడు.

Apply to :—The Business manager, Kerala Soap Institute, Calicut.

లాభకరమగు ప్రారంభము

రాబిన్సన్స్ పేటెంటు పొట్టుదీసిన పెద్ద గోధుమలను మీ బిడ్డ
లకు ఆహారముగా ఉపయోగించుడు. వారు బాగుగా పెరిగెదరు. ఎము
కలు వృద్ధియగును; సులభముగా జీర్ణమగును. జీర్ణమునకు, జీవితమునకు
మూలాధారమైనట్టి కర్ణికకు మంచినీర్తువను కలిగించును. బిడ్డల తల్లులకు
యిది అత్యద్భుతమైన ఆహారము, రోగులుకు, ముసలివారికి ఇది సులభ
ముగా జీర్ణమగును.

Robinson's

PATENT BARLEY

Manufactured by

KEEN, ROBINSON & Co., Ltd., London.

(Incorporated With)

ENGLAND.

J. & J. COLMAN Ltd., Norwich & London.

ఏలూరు అన్న దానసమాజము

శాశ్వతధర్మమనగా ఏమి?

(మద్దుల వెంకటదినరాజు శ్రేష్ఠిగారు)

తనవులు ఆశాశ్వతమనియు తన జీవితములోగారి, తర్వాత
తగిన యెప్పటికి యిచ్చుదిలేకుండు ధర్మములు జరుగవలెనని
ఉద్దేశ్యముతో శాశ్వతధర్మం (మూలధనంధర్మం) యిచ్చుచును.
అసలు సామ్య ఖర్చుపెట్టబడ నేరదు కట్టిబట్టిమాత్రం ప్రతిసంక
ర్శనం ధర్మములు (వారకోరిక, వారం, వారు కోరిన తేదీలు)
జరుపబడును. యిటువంటిధర్మములే శాశ్వత ధర్మమనిగాని,
మూలధనంధర్మం అనిగాని పిఱవబడును. యిట్టిసామ్యము స్థిరాస్తి
కొనుట (భూములుగలయురాని), తనభూమిమీద బడుట్టుయిచ్చు
ట, వైకామినుమీద కట్టి ప్రామిసరీనోట్లు (వాయిదాకు మోక్ష
లకు) వానిములమున ఆదాము పెంచుదు. గాన యథాశక్తిని
శాశ్వతధర్మములకై (తయార్చిందగ్గోరెద. ఇట్టిధర్మములు అభి
వృద్ధిపెండుటకై ధార్మికమహాళ నాలందరు (అన్నిపార్టీలవారూ)
సహాయముచేసి, శాశ్వతకీర్తి గలపాదించగలందులకు ప్రార్థన.

1. అన్న దానము:—(శాశ్వతధర్మం కనుక) యిప్పు
టికి యీకాతాను 1 కోజు అన్న దానము మూలధర్మం రు 60
రూపాయలకు తక్కువగాని బాపతు రు 12045 కంటెండు
వేల సలభయ వివిధరూపాయలు (1923 సం॥ అక్టోబరు రు 6489
లు మాత్రమే.)

2. వస్త్ర దానము:—యిప్పుటికి యీకాతాను రు 20
యరకు రూపాయలకు తక్కువగాని మూలధనం ధర్మం
బాపతు రు 1570 పదిపానకుండల దప్పయి రూపాయలు.
(1922 సం॥ అక్టోబరుమాత్రమే) యిచ్చుచుకట్టి రు 99-8-0
గతసంవత్సరం బాపతు నిప్పు కట్టి సహా రు 18-8-0 కెరసి రు 118
లకు బట్టలు, లక్ష్మీలకు, నవంబరువెలఖర్చు పంచిపెట్టబడును.
మూలధనముకేగాక, ఎరకుయినను ఎర ధర్మయిచ్చినను
రక్షియిచ్చి పురు కొని వస్త్ర దానం జరుగునప్పుడు చేర్చి ఖర్చు
పెట్టబడును. ప్రతిసంవత్సరం యివ్వలెనని నిర్ణయించెద.

3. వైద్య దానము:—యీకాతాను నిల్వ రు 240 రెండు
వేలకు సలభయరూపాయలు.

4. విద్యాదానము:—యీకాతాను నిల్వ రు 160 నూట
అరకు రూపాయలు.

యీ రెండుకాతాలకు నిల్వసామ్య విరివిగాలేకుండుటకై
ప్రస్తుతం జరుగుటలేదు. కట్టికో పెంచబడును.

5. రాత్రి భుజనము:—యీకాతాను నిల్వ రు 181-0-6
నూటయెనిభయకు రూపాయల అరువైసలు.

6. ఇతరవిషయములు:—యిప్పుటికి ఏలూరు, అన్న,
వస్త్ర, వైద్య, విద్యాదానసమాజము అన్నికాతాను రు 16750
పదివేలకువేల యెడుకుండల యాధయరూపాయలు నిల్వవున్నవి.
యీ సంవత్సరాంతమునకు కనిపించు రు 25000 ఇతరయిచ్చయిదు
వేల రూపాయలకురకు అయి. చేర్చి, రిజిస్టరు చేయవలెనని సంక
ల్పములను, యీ కొరతఅయినను తీర్చి సంకల్పము పెంపేరు
టకు శ్రీ కరాశ్చరును అనగ్రహించుగాక!

ఒకపా యిచ్చినధర్మము ఎప్పటికి యెవరికి తిరిగి
యివ్వబడ నేరదనియు, మూలధనం ధర్మములకుమాత్రం కట్టిబట్టి
ధర్మములు జరుగుననియు, ధర్మములకు రక్షియినను, శాశ్వతధర్మ
ములకు రక్షియినను, కట్టాలను (కట్టాలకు 5 అయిదుకురకు
తక్కువగాని ధర్మకర్తల సంకేతములతో) యిచ్చెదననియు
మాత్రం మాఖ్యముగా గమనించవలయును. ఇతరసంకల్పము, సం
కల్పరహితము, ప్రకటనపత్రికలు మున్నగునవి, తెలిసికొనవలె
నని ఏలూరు, అన్న, వస్త్ర, వైద్య, విద్యాదానసమాజము.
ఏలూరు, అన్న, వైద్య, విద్యాదానసమాజము.

ఆయుర్వేద వైద్యసంగ్రహము

అనుభవనీయమగు 600 చికిత్సలను తెలుపు సంగ్రహము
ప్రతియింట నుండవలసింది అందరుచేయవలసిన మందులు 18 1-4-0
885 (2) వి. పి. 0-8-0

ఆరోగ్యదర్శనము:—వ్యాధులను రాకుండా కాపాడు
కొను మార్గములను చూపించును, తప్పుక చదువ వగినది
18 0-8-0 వి. పి. 0-4-0

ఆయుర్వేదచంద్రిక:—ఆరోగ్య, వైద్య, కారీర, నిధాన
రక్షణ, చికిత్స, మొదలగునవి వ్రాయబడు వైద్యపుత్రిక.
మారిది యుచితము చందా రు 2-8-0
వైదిని ఏకకాలముగా కోరినవారికి 8-12-0 లకు పంపెదము,
ఆయుర్వేదగ్రంథముండలి, పెరిచేపి. (నెల్లూరు జిల్లా)

నా తావరణము

కవిరాజు గణనాథ సేచుగారి యుపన్యాసము

తేద, సంహిత, కాలము వివర్ణము, అశ్వేషణ కాలము
 ప్రారంభ మయ్యెను. ఇది ఆశోకచక్రవర్తి పరిపాలనముతోటి
 ప్రారంభమయ్యెను. బాగళియులు, అరబ్బులు, ఈజిప్టునులు,
 ఇతరదేశీయులు, అలసీ వైద్యవిధానమును సూర్య అష్ట దశలు
 కు సంక్రమించుకొనవలసింది. ముకుత, చరక, అరబ్బీభావల
 మనవింపబడెను. మనమును అరబ్బులవద్దనుండి, ఈజిప్టులవద్ద
 నుండి కొంత ఎరువు పెద్దవృక్షాంధి మనుకుట నిదగ్గనములు గలవు.
 ఈ యశ్వేషణ కాలమున ఆయా శ్వే
 దమునందు విశేష మగు నభివృద్ధికన్నించెను.
 వాడివలెనను ఆచరించును లోనికీవచ్చెను. చిరక,
 ముకుతలయందు వాడినిసూర్య ప్రసాదము నేకుండెను, ఈవా
 డివలెనను మనవలెనుండి వాడకముగ వ్యాప్తిజెంచెను. ముఖ్యముగ
 దక్షిణ హిందూస్థానమునందును, బంగాళానందును ఆయుర్వేద
 ము ప్రసిద్ధి చెందుటకు ఈవాడివలెనను మూలకారణమైది.
 ననకు మిరపకాయలు, పొగాకు, బంగాళాదుంపలు మున్నగు
 వానిని విదేశీయులవద్దనుండి నైకొనినటులు, విశేషములను మన
 వద్దనుండి కొన్నిగ్రహించిరి. అశ్వేషణ కాలముననే క్రొత్తక్రొత్త
 వ్యాధులు దేశమునందు ఆరంభమయ్యెను. ప్రాచీనులు ఆయు
 ర్వేదమునందు నేటికి నెట్లను(సహాయకగము)వ్యాధినిసూర్యయద
 వారింపబడ నెలేదు. పొర్చుగసు, దచ్చివారు ఈవ్యాధిని ఇక్కడికి
 తెచ్చివెట్టి ఆకాలమునందీయూరోపియనులను మనమును పం
 గిని వ్యవహరించుచుండి. వానినిబట్టి ఈనూతనవ్యాధులను కొన్ని
 టిని “పొంగోగ్” మనియు క్వరమానందు అలవాటు జుండెను
 అందువలెను రసాయన సాంప్రదాయ మేర్పడెను. వీని సామా
 న్యమగు సిద్ధసాంక్రమికముతోచేరక, ప్రత్యేక వ్యక్తిత్వమును
 చాలకాలమువలెను కాపాడుకొనుచుండిరి. నవైద్యమునందనే
 గ్రంథములు వ్రాయబడి వ్యాప్తి కచ్చెను. దేశమునందు పోవు
 గీడు, దచ్చి, వారి యాచనములవలన గలిగిన ముష్ణులవలనను,
 ఇతర రాజకీయ యుద్ధములవలనను అనేకగ్రంథము లద్విత్యముల
 యొగ్గును. ఇకాదేశములు ఏనోకొన్ని బాహ్యవినాశములకు లెట్టు
 కొని వారిపూర్వచారితమును స్మరించుకొనుచున్నక, మను
 మనశాస్త్రములను నేటికిని స్మరించుకొనుచుందును, ఎవరు ఎన్ని
 గ్రంథములను తీసికొని పోయినను, ఎన్నిటిని వ్రసినను చేసినను,
 మనశాస్త్రము లట్లే నలవియున్నందులకు సంశయింప వలయును.
 ఈచార్యులునుండి దక్షిణహిందూస్థానము, మాత్రము కొంత తక్కిం
 ముకొనెను చెప్పరయ్యెను. కొంతకాలమునకు ఆయుర్వేదము
 నకు జీవశక్తి ప్రారంభము కానందెను. ఈచార్యులును నేటికిని
 చెప్పరయ్యెను. నేడు నీకీం ఆజ్ఞాలోభానుగారి వటి విప్రవర్ధ
 వైద్యులవలె లింపు యువారి విధానమునకు మనవిధానము సూ
 డియ్యుయో అనేకములు నైకొనబడిన. ఆయుర్వేద కర్మవులను
 యువకులలోనికి అనుభవించిగానే వారు వీరిశత్రు ముప్పరి.
 రాముడు రహిమైనటుల వస్తువులపేర్లు మూలముగయేగాని స్వభా
 వముమారల్లే. వారు నైకొనిన అప్తవర్తమును మనము ప్రముఖ
 మఱిదిలివి మనకులమునుండి మరియొక మతములోనికి ఎవరైన
 ను పోయిన వానిని మరిలమన మతములోనికి చేర్చుకొనుటకు సం
 దేహించుము. అట్లే శాస్త్రమునందును కొన్ని కర్మవులు మతాంత
 రమైనవి.

ఉపసంహరము

భారతదేశముకప్పుదు గొప్పస్థాన మొకమిచ్చినది. ఆ యొప్పుతగ్గిరికి మరల తెచ్చుటకు మనము ప్రయత్నించుచున్నాము. భూతకాలపుదశనుగూర్చి యుద్వేగిలభములేదని కొందరు పోషకము చేయుదురు. భూతకాలమును గూర్చి గర్వపడవలసి వాడు భావికాలమున మాచియున్నతగ్గిరి పొందవలసిన నాయుభిపాయము. గత రెండు మూడువందల సంవత్సరములనుండి ఆయుత్యేద వల్లిచ్చిచె. తవనకులినీసే. కాని ఆది మనమర దృష్టమే యావచ్చును. ఆయుత్యేదవైద్యులగు నామిరులకు నెనొగునలనా యేమని, వారు వాక్పూర్వత్యవైద్యమునందలి మంచియొకములను గైకొని తమవిధానమున కనుగుణముగకల పుకొని తమపతిష్టను, తమ వృత్తిపతిష్టను వృద్ధిచేసినవారగుదురు. వారు తమవృత్తిత్యమును కాపాడుకొనవచ్చును గాని పాశ్చాత్య విధానమునందలి గుణములను నిరాకరింపరాదు. అట్లు నిరాకరించుట యిసర్థకము. మనము మాంద్యము వహించియుండి నలాభము లేదు. తుపోధనము సాగించుచుండవలెను. తేకమునందు వెనుకటికొగము లద్యక్రమములై నవి. క్రొత్తకొగములవచ్చుచున్నవి. వాని చిన్నములును కాలమునుబట్టి మారుచున్నవి. తే హితకము నెరుగవలసియున్నది నూతన పరస్పరగుంధములను వ్రాయవలసియుండును. జేటి జంత్రి, కస్తూకాస్త్రములను వెనుకటి మఱకాస్త్రముతో గరిపొల్పుకొనవలసియుండును.

అంతట ఉపన్యాసకుడు ఇంతకాస్త్రములను కొన్నిటిని ప్రదర్శించి వానియొపయోగమును వివరించెను.

అధ్యక్షునికిని ఉపన్యాసకునికిని వందనముల నర్పించి ప్రసన్నముల నటకరించుటతో సభ ముగిసెను.

	గత 24 గంటలలో అత్యధిక వర్షపాతం	గత 24 గంటలలో అత్యల్ప వర్షపాతం	గత 24 గంటలలో వర్షపాతం	అక్టోబరు 1-5 తేదీలలో వర్షపాతం	మామూలు వర్షపాతంలో వ్యత్యాసము
బొబ్బిలి	8.5	63.6	8.57	15.62	7.60
బొబ్బిలి	...	...	...	...	...
బొబ్బిలి	81.0	75.2	1.71	10.79	8.72
బొబ్బిలి	81.9	75.2	0.60	18.24	5.48
బొబ్బిలి	82.8	74.2	0.15	7.45	0.65
బొబ్బిలి	...	...	...	...	...
బొబ్బిలి	91.0	68.4	...	1.76	1.71
బొబ్బిలి	81.5	71.5	...	1.46	2.44
బొబ్బిలి	...	...	...	...	...
బొబ్బిలి	90.0	70.9	...	4.01	1.03
బొబ్బిలి	89.2	78.8	...	20.47	12.51
బొబ్బిలి	61.1	75.1	...	5.89	4.17
బొబ్బిలి	90.8	78.4	...	24.42	13.42
బొబ్బిలి	...	...	...	...	...
బొబ్బిలి	85.7	71.9	...	4.66	2.00
బొబ్బిలి	8.94	69.2	...	4.47	1.94
బొబ్బిలి	9.0	78.6	...	8.22	1.82
బొబ్బిలి	8.92	77.4	...	18.75	8.28
బొబ్బిలి	...	...	...	...	...
బొబ్బిలి	91.6	78.8	...	8.69	0.86
బొబ్బిలి	85.8	76.4	...	11.08	1.99
బొబ్బిలి	...	...	...	9.09	2.27
బొబ్బిలి	82.1	74.5	...	14.25	3.68
బొబ్బిలి	86.1	74.4	0.01	9.99	8.58
బొబ్బిలి	87.2	72.5	...	8.45	6.77
బొబ్బిలి	88.8	78.1	...	4.56	2.97
బొబ్బిలి	88.5	62.0	...	1.81	4.59
బొబ్బిలి	...	...	...	...	...
బొబ్బిలి	74.4	59.0	...	4.48	4.24
బొబ్బిలి	...	...	...	...	...
బొబ్బిలి	...	...	...	...	...
బొబ్బిలి	...	...	...	...	...
బొబ్బిలి	...	...	...	...	...
బొబ్బిలి	...	...	...	...	...
బొబ్బిలి	62.8	49.8	...	18.88	4.20
బొబ్బిలి	...	...	...	...	...

సర్వార్థాలు:—కర్షణ పాతి మంతులు గలదు. గోపాల పురంలో 3.57, విశాఖపట్నములో 1.71 కాకినాడలో 0.60 మచిలీపట్నములో 0.15 అంకశములకాన తరించిన. మిచిలీ పట్నములో మేఘములు కలచన కన్పించి, తర్జిత ఇరవది మూలంగ సమముగ నున్నది. తక్కినచోట్ల ఆకాశము చల్లముగ మేఘములతో గప్పుచినది. పగటివేడిమి 34 నుండి 7.6 డిగ్రీలు తక్కువ. గోపాలపురములో రాత్రివేడిమి 2.6 డిగ్రీలు తక్కువ.

దక్కణ్:—మేఘములు పలచమలచ నున్నవి. బళ్ళారిలో పగటివేడివి $4\frac{1}{2}$ డిగ్రీలు ఎక్కువ.

కర్మాటకము:—మేఘములు అకసమంతను గప్పిబుచ్చి నవి. మృద్రాను కడలూరులలో పగటివేడిమి 4 డిగ్రీలు ఎక్కువ. రాత్రివేడిమి కడలూరులో 2.8 డిగ్రీలు ఎక్కువ. ఎంతగాయలు మున్నది.

ఎస్. ఆర్. నాపూర్ను

హాతాశగర్భా శాస్త్రజ్ఞురూప

తామరతైలము

తామర, తీట, నురద మొదలగువాటికి మంచిమందు
చాల మంచిమందులతో తయారుచేయబడి ప్రఖ్యాతిగాంచినది.
వేలకు వేలు డబ్బాలు విక్రయము. వెల ౧-6-0
అమ్మతాంజనం డిపో, మదనాసు - బొంబాయి.

మైనూరు ప్రతినిధుల సభ

సప్త మెంటరీ విషయములు

(స్వకీయ విలేఖరినుండి)

మైనూరు, అక్టోబరు 27:—కనీసముగాడు సభలో ఆశీర్వాదములు చర్చించబడినవి, కొన్ని విషయములందు చర్చ తీవ్రముగా నుండుటచే, సభ్యులను, అన్యోన్యసహకారము నమ్మికయు గలిగి ప్రకటించబడిన అప్పడప్పుడు దివానుగారు వేడుకొనుచుండిరి. ప్రభుత్వమును సంగ్రహముగా నుండుటచేతను ప్రభుత్వము ధనలేమిచేతను సభ్యుల కొరతను కొన్నింటిని సెలవేర్చుటకు ఉపాధి కలిగి. బ్రిటీషు ఇండియాలో ఆయావిషయములను అచటనున్న విధానములు ఏదానిచి చూడలేను. విద్యార్థుల పాఠ్యములు గానాడుటకై ఒక సంఘము సేర్పరిచుట, సభలో స్థానములు నిర్ణయించుట మొదలగు విషయములు చర్చించినపుడు సభ్యులలో వివిధ సంఘాభిమానము చలించి తీవ్రపాదము జరిగెను. అప్పుడు దివానుగారు ప్రమాదము లేదును జరుగజేంద చాల ప్రయత్నపడిరి.

వాడు చర్చించబడిన ముఖ్యవిషయములలో మైనూరులో కొన్ని భాగములందు వస్తువెచ్చించు విషయమును గూర్చి వి. సరిసంగరావుగారు వాదించిరి, ప్రజల అసత్కృతిని అత్యంతమేలకు తీసుకొనిపోయిరి. దివాను గారాయాప్రాంతములకు వ్యయముగా పోయి, తరిగిపోయిన పరికించిన పితవసే అజ్ఞానమునందలి జెప్పిరి.

మైనూరులోనుండి విద్యార్థులు చెల్లించు తీరము లధికముగా నుండుటలను చాలమంది విద్యార్థులనుండుటకు అటంకముగా నుండుటచే 4-రూపాయలకు 1 రూపాయను, 6 రూపాయలకు 2 రూపాయలు తగ్గించలేనని వీ. కాసుబ్రహ్మగారు నూచించిరి. ఉచిత విద్యావిధానము రాష్ట్రమున స్థాపించువరకు యిట్లున్నచో యెల్లరు విద్యార్థులనుండుటకు వీలుండును. ప్రభుత్వ పాఠశాలలందు ధనము చాలవస్తుంది. గాన అట్లు తేయుటకు వీలులేదని దివానుగారు బదులుచెప్పిరి.

ఆఖరుదినము చర్చ

ఆఖరుగాడు ప్రభుత్వపట్టుములు చర్చించబడునని తలచి కాని, ఐతర (ప్రామాఖ్య విషయములు మిగిలి యుండుటచే ఒక్క ప్రాసెసు సర్వీసు ఆభివృద్ధిగూర్చి చర్చజరిపి పదకొండు విషయములు, సప్త మెంటరీ విషయములు చర్చించిరి.

మధ్యాహ్నము దివానుగారు అంత్యోపన్యాసము నొసరి. పదకొండు విషయములకు మహారాజావారి ప్రకటన జరిగిరి. (వావావా ప్రకటన నిన్నటి ప్రతిలో ప్రకటించియుంటిమి) ప్రకటనాసరియు మహారాజావారికి జయధ్వనులతో సభ ముగిసెను.

సప్త మెంటరీ విషయములలో చర్చించబడినది.—(1) ట్రాన్స్మిగ్రేషన్ మార్గములు:—మైనూరు, బెంగళూరు, తిరిశేరి, బోలూరు జిల్లాలయందు కరవుగా నుండుటచే తగినసహాయము ప్రభుత్వమువారు తేయలేనని ప్రతిభలు కొరిరి, దీప్తికమీన సకలను యందుగూర్చి అజ్ఞాపించెదనని దివానుగారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి.

(2) భూమి నిష్పత్తి తగ్గించుట. కొత్తగా నున్న స్థలములలో రయిరు పన్నుల నిమ్మకొనలేక బాధల నొందుచున్నారని, వారికి పన్ను తగ్గించవలెనని కొందరు సభ్యులు కొరిరి. ఇప్పుడు ఆచరణయందున్న లాడు రివెన్యూ విధానము బా.బా.యి రాజధానియందున్న విధానము ననుసరించి నూతనముగా ఆచరణకు తేవడెనియు, దాని ఫలితము తెలియనిది మార్పుటకు వీలులేదనియు దివానుగారు జెప్పిరి.

(3) ఇరిగేషన్ పన్ను తీసివేయుట:—ప్రజలు యెక్కువగా భూమిపన్ను చెల్లించుచుండుటచే ఇరిగేషన్ పన్ను తీసివేయవలెనని చాలకాలమునుండి సభ్యులు కోరుచుండిరి. దానినే మరల నివ్వకు కోరుచున్నాడు. దివానుగారు, యీవిషయము చాలకాలమునుండి ప్రభుత్వమువారు ఆలోచించుచున్నారని, బదులుచెప్పిరి.

(4) గోసాత్య నివారణము:—మిలిటరీ స్థానములందు తప్ప యితరస్థలములందు గోసాత్య నివారించుటకు ప్రభుత్వము కాసింపవలెనని కృష్ణకాశ్రి మొదలగువారు కొరిరి. ఈవిషయమున వివిధ సంఘములవారి భేదాభిప్రాయములను విచారించ తలసియున్నదని దివానుగారు పలికిరి.

(5) జిల్లాబోర్డుల ధనము:—ప్రభుత్వము వారు స్థానిక సంఘముల అనుమతిలేనిది జిల్లా బోర్డుల ధనమును ఉపయోగించుచున్నారని సభ్యులు చెప్పిరి. స్థానికస్వరూపాలన విధానమును మార్పు:పుకు యిలాంటి తొలగవలసియు, అందుకు క్యాంపస్ అనుభవగారిని ప్రత్యేక ఉద్యోగిగా నియమించి మనియు దివానుగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి.

మల్నాడు ఆభివృద్ధి, గ్రామోద్యోగులను తొలగించుట, శిక్షిస్త్రీను యువము, పర్వములు, వైద్యశాలలు, మున్నగువిషయములు చర్చించబడినవి.

దివానుగారి అంత్యోపన్యాసము

మహారాజావారి!

(27 అక్టోబరు, 1928):—ఈ సభలో మనకు వ్యవధి చాల తక్కువగా నుండెను. 184 జనరలు విషయములు, 100 స్థానికవిషయములు, 18 సప్త మెంటరీ విషయములు చర్చించవలసి యుండెను. అయినను 125 జనరలు విషయములు, 66 స్థానికవిషయములు, 17 సప్త మెంటరీవిషయములు చర్చించడమైనది. మన నియమితదినములలో నొకదినము విశ్వవిద్యాలయ పట్టప్రదానసభకు వినియోగింపబడినది. ఆఖరుగాడు సంస్కరణలు ప్రకటించబడియుండుటచే సాధారణవిషయములు చర్చించుటకు వీలులేదు. ప్రామాఖ్యమైన విషయములు చాల రకు సభ్యులచే రాగలగ, కాంతముగ రాష్ట్రమునందు భంగము కలుగజేంద చర్చించబడినవి.

ఇక సంస్కరణలు ప్రకటించబడి యున్నది. అన్ని విషయములగూర్చియు ప్రభుత్వోద్దేశమును నేను చర్చలు జరుగునపుడే తెలిపియుంటిని. కాని యిప్పుడు కొన్ని ముఖ్యముల గూర్చియే ముచ్చటించెదను.

గ్రామాభివృద్ధిపనులను ప్రస్తుతము జరుగుచున్న గాన, యింకను బాగుగ జరుగవలెనని కోరిక గలుగుట సంతోషకరమైన విషయమే. అట్టిపనులన్నిటిని స్థానికసంఘములకు ఒప్పగించవలెనని ప్రభుత్వమువారు చలించుచున్నారు. ప్రస్తుతము జరుగుచున్న పనులయందు లోకములను తొలగించి స్థానిక సంఘములు రికన్సర్వే ఉద్యోగులు తమకార్యములనుగూడ చేయవలెనని కార్యవిధాన మేర్పరచెడి నిబంధనలను స్పష్టముగా అసీయరగాను ఏర్పరచెదరు.

ప్రస్తుతము ఇశాందాయలకు అవసరమైనవియు లను తీసి కొనిపోవుటలను కలుగు యిబ్బందులను తొలగించుటకు గూర్చి ఇశామూమినానపై ప్రభుత్వమువారు చేయు ప్రకటనయందు తెలియజేసెదరు.

రాబడివిషయములు

కల్లుసారాయులు కాణూరునుండి ముచ్చురాజుడిలో కొంత భాగము పురపాలకసంఘములకు విడిచి పెట్టవలెనని విషయము చర్చించబడినది. ఈ రాబడియందు కుటు గోరుటకు పురపాలక సంఘములకు హక్కులేదని నాయుడేకము. ఈరాబడిమొత్తములోనుండి యేమాత్రమైన పురపాలక సంఘములకిచ్చవలసిన కారణ మగుపదను.

రాబడిపన్ను వసూలుజేయు విధానముగూర్చి, దరఖాస్తులను మంజూరచేయుట, లెక్కలను తనిఖీజేయుట మొదలగు వాటినిగూర్చి కొన్నియామములు తేయవలెనని సభ్యులు కొరియుండిరి. ప్రభుత్వమువారు వీనిలోగల యిబ్బందులను తొలగించుటకు ఈ పని ప్రముఖమున నడచుకొనుటకు కొన్ని నిబంధనల సేర్పరుచుచున్నారని యిదివరకే తెలిపి యుంటిమి. ఇందు గలలోపములన్నిటిని తొలగించుటకై కొన్ని జిల్లాలలోని లెక్కలసంప్రక్కముగా పరిశోధించి చూడవలెనని ఇన్కేముటాత్సు కమిషనరుగారికి అజ్ఞా నివృద్ధి మైనది.

సివిలు సర్వీసు ఆచరణయందు మార్పులు చేయవలెనని కొన్ని శిఫార్సులు చేయబడినవి. ఈ శిఫార్సులన్నియు ఫిఫు కోర్టువారి పరిశీలనార్థము పంపబడును.

కులనాడువిషయమున చాల చర్చ జరిగినది. మల్నాడు ఆభివృద్ధినిగూర్చి, ఆకోగ్యము, విద్యావనకులు, మొదలగు విషయములను చెప్పుచు శిఫుకాలములో ప్రభుత్వవిధానమును తెలియజరచెదను.

విద్యావిషయములు

యూనివర్సిటీ విద్యావిధానము గూర్చి అనేక శిఫార్సులు చేయబడినవి. సెనేటుయొక్క ప్రత్యేకసంఘము యేర్పడి యీ విషయమున ప్రభుత్వముకు నితడిక పంప నెండి యున్నారు. అది చేరినపిదకు సదుపాయములు గావింపబడును. యూనివర్సిటీ విద్యకు ప్రభుత్వమువారి యుద్ధము అధిక స్థితినిబట్టి యుండును. మైనూరులోని విద్యార్థులు చెల్లించవలయు వేతనములు తగ్గించుట గూర్చి నే నిదివరకు చెప్పియున్నాము. మైనూరు విద్యార్థుల వ్యయముధికముగా నుండుటచేతను, అందుచున్నరాబడి తక్కువగా నుండుటచేతను, బాలర తీరములు తగ్గించుటకు వీలులేదు. ఇతర సంస్థానములందు, బ్రిటీషు ఇండియానందు పుచ్చుకొన జీతములకంటె యిచ్చుట చాల తక్కువగా పుచ్చుకొనుచున్నాము.

గ్రామాయులందు ప్రైవేటువిద్య సభిము తేయవలెనని కోరుట భావ్యముగనే యున్నది. ఇప్పుడు కనూరు చేయుచున్న ఎడ్యుకేషన్ సెలక్షన్లు, ఇచ్చుచున్న గ్రాంటులను,

విద్యావిషయం మైనూరాండయలో విధించిరిగా ప్రైవేటు విద్య సభి వృద్ధి కేయ వచ్చును. అంతేగాని గ్రాంటు పాఠశాలలన్నిటిని ప్రభుత్వమువారి యధీనమునకు తెచ్చుకొనుట కష్టపాధ్యము. అట్లుచేయుటాపున గ్రాంటులకు లభ్య అధికముగా గ్రాంటులనిచ్చి ప్రోత్సహించుటకు నిశ్చయించడమైనది. ఈయేట ప్రైవేటు విద్యను, సెంటెరీ విద్యను ఆభివృద్ధిజేయుటకు శగుప్రయత్నములు జరిగినవి. వీటివిషయమున 17 లక్షల రూప్యములను ప్రభుత్వమువారు వినియోగించి యున్నాడు. ఇదివరకు సంవత్సరములకంటె నిప్పుడు 7 లక్షల ధికము ఖర్చు అవుచున్నది. ఆర్థికవిషయముల బట్టిచూడ యీ సమస్యలన్నియు పరిష్కరింపబడుట అసాధ్యముగా వోచును. కాని, నూతన స్థానిక స్వపరిపాలనవిధానము ఆచరణకు వచ్చుటతోడనే యివన్నియు పూర్తిగా పరిష్కరింపబడును.

మైనూరులోనుండును, కాలేజీలయందును, వివిధసంఘముల విద్యార్థులకు స్థానములొసంగుట ఉచితముగా విద్యగరవుటను గూర్చి కొన్ని విమర్శలు జరిగినవి. ప్రస్తుతము విద్యా కళాధికారులు సాధ్య మగుంత ఉచితభావముతోను, హెచ్చుకొనులేకుండ విద్యావిషయ మేర్పాటులను జరుపుచున్నార. అవిసరిగా లేదనిగాని ఫలానాసంఘమునకు అత్యాయము జరిగెదని గాని సభ్యులెవరైనా చెప్పినచో ఆ విషయమును విచారించి యీ పనులు తొలగించెదము. కాని, వృథాగా వివిధసంఘములయందు అతీకలనములను వెంచరాడదు. అన్ని సంఘములకు సమభావముతో యాచి సరిసమానముగా స్థానములు లేర్పరుచుటయే ప్రభుత్వమువారి యుద్దేశము. ఇప్పుడు జరుగుచున్న విధానము వ్యాయముగా నున్నది. దీనిని ఆభివృద్ధిజేయవలెనన్న భావము కావలసియుండును.

స్థానిక విషయములగూర్చి యిదివరకే నాయుడేకమును తెలియ జరచితినిగాన, యిప్పుడు సప్త మెంటరీ విషయముల గూర్చియే ముచ్చటించును.

సప్త మెంటరీ విషయములు

మురుపులు, శిశోవృద్ధిలకులకు ప్రజలకు చాల యిబ్బందులు కలుగుచున్నవి ప్రభుత్వమువారికి తెలియను. ఆచరణకు గలవట్లగా తగిన సదుపాయములు చేయవచ్చును. దీప్తికమీన సకలను తమకు జిల్లాలలోని స్థితిగతులను వాచి యిబ్బందులు తొలగించుటకు ఏమయిన శిఫార్సులను తేనవో వాటిని తప్పక మంజూర చేయుదురు.

ఇరిగేషన్ సెన్సు, గోసాత్యముగూర్చి గావింపబడిన నూతనము ప్రమేయ జరచింపబడును.

స్థానికసంఘములకు స్వాతంత్ర్యమొసంగుటకుగూర్చి నే నిదివరకే ప్రకటించియుంటిమి. జిల్లాబోర్డులకు తమజడ్జటు విషయములందును తమకు లోబడియున్న సంఘవిషయములను పరిష్కరించుటయందును వీలగునంత అధికారమునిచ్చుటకు ప్రభుత్వమువారు సిద్ధపడియున్నారు. ప్రస్తుతముజరుగుచున్న విచారణ పూర్తియగుచేదప జిల్లాబోర్డులకులకుల సమసరించి స్థానికసంఘముల ఆర్థికవిషయములనుగూర్చి నిబంధనల సేర్పరచెదరు. ఈలోపుగా స్థానికసంఘములు ప్రభుత్వమునకు మహాయాయలుగా నుండవలెనని కోరుచున్నాము.

మహారాజావారు ప్రకటనము గావింపవచ్చుప్రకారము ఇది వరకు పరిష్కరింపబడిన రాజ్యాంగ విధానవిషయములను ప్రతి నిధులు మరల విమర్శించుట అసంభవము. తమ యభిప్రాయములను తెల్లడిజేయుటకు కావలసినంత అవకాశము క్రిందటి సభలోనే యుండెను. అప్పుడు గావింపబడిననూతనము మహారాజావారికి తెలియజరచడమైనది. ప్రభుత్వమువారు వాటిని తగుతీరిని విచారించుచున్నారు.

సప్త మెంటరీ విషయము నెం. 17 లోని 3వ అంశము నూతనసభలో చర్చించబడును.

మహారాయలారా, యీసంఘముయొక్క పూర్వచట్ట నిర్మాణముప్రకారము ఇదియే ఆఖరుసభ. సంస్కరణలప్రకటన గావింపబడుతోడనే యీ సభాసమావేశము కాబడును. మీరు నూతనచట్టనిర్మాణమును పూర్తిగా గ్రహించి, యిప్పటి అనుభవముచే ప్రజలకు విజ్ఞానాభివృద్ధిని గావించి, నూతనసంస్కరణములప్రకార మొసంగబడిన నియోజకాధికారమును వారు సక్రమముగ ఉపయోగించుటకుజేసి, సభకు యిచ్చుదొసంగబడిన యెక్కువ అధికారములను హక్కులనుగూడ ప్రజలకు తెలియజరచెదనని నమ్ముచున్నాను.

ఈ కొద్దికాలముతో మీయందరినెలపు ప్రైవేటు, తిరిగి ముఖములను నూతనసంఘ సభ్యులుగా రానున్న ప్రభుమనధయందు నాడగలనని నమ్ముచున్నాను.

సంస్కరణల ప్రకటించుటకు పూర్వము
దివానుగారి ఉపోద్ఘాతము

27, ఆక్టోబరు 23

ఈ ప్రతినిధి సమయమునందు, మహారాజావారు తమ ప్రజల ఆయురారోగ్యైక్యైక్యములను గూర్చు ప్రసాదించుటకు రాజ్యాంగవిధాన సంస్కరణములను మీరు ప్రకటింపజేయుటకు నేను ఆజ్ఞాపించుచున్నాను. మొనూరులోని పరిశీలననుసరించి ఆచరింపబడు కనుగుణమైనట్టి ఈ విధానముగూర్చి నేను అధికముగా ముచ్చటై ప్రసవనము చేయుచున్నాను. ప్రజాపరిపాలనయందు ప్రజలకు ఎక్కువ అధికారము లొసంగుటకు మహారాజావారు విశ్వయించినా రని నిరర్థక ప్రకటించుటతోడనే, అనేక భేదాభిప్రాయములు వెలువడినవి. నూతనవిధానము నేర్పరచుట అనే సరళిని కొందరును, ఇంకొకటి చేపట్టిన సౌకర్యములు చాలవని కొందరును ఇప్పటికిని భావించుచున్నారు. ఈ విషయముగా అనేక విమర్శలును సలహాలును చేరినవి. ఇన్ని వ్యతిరేకాభిప్రాయముల మధ్యను, సంబంధ మార్గము చూచుకొని, ప్రభుత్వమున నేర్పరచుకొనిన గమ్యస్థానముకు చేరుట అసాధ్యము. ఈ ప్రతినిధిగూర్చి తీర్మానములలోను గమనింపబడిన విషయములన్నియు కడవాగ్రహణము చేయింపబడు నని మూలము నేను జెప్పగలను. ఇత్యది అన్ని విషయాలకు తృప్తికరముగా నుండు నని చెప్పజాలము. ఇందు సంగతులను గమనింపబడిన సమయముల చాలవని కొందరు ప్రభుత్వమువారు దారితెచ్చుగానక సదరుకొనుచున్నారని కొందరు భావించెదరు. తేజశ్రేణులను పరిశీలించుచు ఉత్తమమార్గ మిదియే అనకు భావించుటలు ఈ ప్రతినిధి ద్వారా కాగలవని నేను నమ్ముచున్నాను. ప్రజలయొక్క నిర్బంధనచే నీ సంస్కరణలు ప్రసాదించుటలేదు. మరియు పూర్వ మాచరింపబడిన విధానమునకు ఇది వ్యతిరేకముగా లేదు. ఈ ప్రతినిధి నేర్పరచుటలో ప్రభుత్వమువారు తొందరపడుటలేదు. అన్ని విషయములను బాగుగ పరిశీలించి ప్రజలయందే కేసును గమనించి ప్రతినిధి సంఘమువారి నివేదిక ననుసరించి యీ ప్రతినిధి నేర్పరచిరి. స్థానిక పరిశీలనల నెరిగిన ప్రతినిధి సంఘముచే నేకగ్రీవముగా అగ్నియైన తీర్మానముల ననుసరించి యీ ప్రతినిధి చేయబడినది. ఒకవేళ యెందు కిచ్చవలెనా రున్నవో వారు అల్పసంఖ్యాకులుగా నుండురు. సంఘముయొక్క శిఫార్సులకు తగాక చేయవలెనా రున్నవో సంఘమున నుండే భావముకంటె విశాలభావముతో నున్నట్లు నేర్పరచుట మిష్టియందును గాన యిప్పుడు యెల్లరదిభావము మేము మహారాజావారు ప్రసాదించిన సంస్కరణలను, నిర్ణయిత పూర్వకముగా సంగీకరించి యిది జయప్రదముగా కొనసాగుటలు చూడవలెను.

ప్రతినిధి సంఘము వారొసర్పిన మేలునుగూర్చి యింతుక చెప్పవలసియున్నది. తమకు విధించిన కార్యమున, ఓర్పుతో, ఎక్కువ శ్రమన, అలాచనయను వినియోగించి నిర్వహించిరి. వారి నివేదిక రాజ్యాంగవిధానాభివృద్ధిగూర్చి బాగుగ చెప్పుచున్నది. దేశమందంతటను మెప్పుకొనబడినది. వారు చేయవలసి యుండిన కార్యము చరిత్రాంశములబట్టిగాని, లేక మొనూరు రాష్ట్రాభివృద్ధినిబట్టిగాని చూచినచో చాల కష్టమైనది. అయినను, వారు ప్రభుత్వ ధర్మము అన్ని విధములను, మహారాజావారి భావములకు వ్యతిరేకముగా లేకుండ, స్థానిక పరిశీలన కనుగుణముగా నుండునట్లు పరిష్కరించిరి. సంఘాధ్యక్షులు డాక్టరు ప్రదీప్ కృష్ణమూర్తిగారు, మొనూరు రాజ్యాంగవిధానమునకు గాగూరించి, విశదమగు పరిష్కారమును గావించుటకు సభ్యులకు తోడ్పడి యీ కార్యమును నెరవేర్చుచుండుటకు, ఆయనయెడల ప్రభుత్వమునకు గల కృతజ్ఞతకు మేరలేదు. డాక్టరు పిఠాగారి వియందరికరపు నేను అభినందనములను సమర్పించుచున్నాను. ఆ సంఘమునందలి సభ్యులకు గూడ కంక్షనులర్పించుచున్నాను. వారు అనేక ముఖ్యాంశములనుగూర్చి గల కృతజ్ఞతాభిప్రాయములను తొలగించి విశదమగు నిశ్చితాభిప్రాయమును వెలుబిచ్చిరి. వారికిని నియమించబడిన కష్టకలమగు కార్యము నందు ఇరుపక్షముల వారి నొకట చేరికొని పరిష్కారములను లొంగిపోక సమంజసముగా కార్యమును నిర్వహించిరి. ప్రజలు ఈ సంస్కరణలను సంతోషపూర్వకముగా అనుమతించి, యీ మార్పుల పూర్తిగా కొనసాగునట్లు ప్రభుత్వమునకు సహాయపడవలసి నమ్ముచున్నాను.

మొనూరు చరిత్రయందు ఇటీవల గమనించిన మహారాజావారిచేత నుండి వారి సంస్కరణలను మీరు తెలియజేసేడి యన గాగూరు వారి లభించినందులకు నేను గర్వపడుచున్నాను. ఈ ప్రతినిధి బహుభాగముగా కొనసాగించవలెను. దీనిని జయము ప్రకటించుటకు.

దేశ వార్తలు

సామ్రాజ్యమునందలి భారతీయులు

సమగ్ర దేశమునందు వ్యధమగుట

జనరలు స్వల్పముగారివలెను

లండను, ఆక్టోబరు 29:—చలనరాజ్యములందలి భారతీయుల హక్కులవిషయమై డొమినియన్ ఫర్మిస్టులు నేటి దినము ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి. 1921 సంవత్సరమున సామ్రాజ్యసభ వారి తీర్మానమును ఆ చరణయందుంచి విషయమై ఆలోచించుటకు ప్రతిడొమినియన్ నందును స్థానిక సంఘము నియమింపబడవలయు నను సమగ్ర దేశమున ప్రతినిధులు అంగీకరించిరి. జనరలు స్వల్పముగారు మూలము ఈ సలహాను అంగీకరింపలేదు. ఈ సలహాను నిరాకరించుచు బ్రిటిషువారు లైసెంజుముద్రమును డొమినియన్ నందును ప్రానుచేసు హక్కు లుండవలయు ననుట తప్ప వాదముని జనరలు స్వల్పముగారు చెప్పియున్నది.

కెన్యా నిర్ణయము

సమగ్ర దేశము అంగీకరించుచు కెన్యా నిర్ణయము గురించి బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు మరల ఆలోచించవలసి కావలసియని ప్రతినిధుల దీక్షను మేర ప్రభుత్వము చెప్పియున్నది.

ఆక్టోబరు 31వ తేదీతో ఈ చర్య ముగియును. కాని ఈ విషయమై ప్రత్యేకముగ ఎట్టి తీర్మానము గావించబడవలయు కెన్యాను మాత్రము ప్రత్యేకించి 1921 సంవత్సరపు తీర్మానము మరల ఆమోదింపబడునని డొమినియన్ నందును.

కాలిఫోర్నియా, ప్రావెక్టరేటులు-మాడెజి ప్రజలములందు దరి భారతీయుల స్థితిగతులను గురించి దేవనమేర ప్రభుత్వము కొంతకాలము మాట్లాడిరి.

కెన్యా నిర్ణయమును మార్పుచేసి పిఠాగారి దేవనమేర ప్రభుత్వము తెలిపిన ఈ విషయమై భారతదేశపు ప్రతినిధులకు ఆలోచించుట అధిక వారిని రాయబారములు జరుగుచున్నవని రూపరతి తెలుపుచున్నాడు.

టర్కీ-రిపబ్లికు

ముస్తఫా కెమాలుగారు అధ్యక్షులుగ ఎన్నుకొనబడుట

కాన్స్టాంటినోపిలు, ఆక్టోబరు 29:—టర్కీయందు రిపబ్లికు ప్రభుత్వము స్థాపించబడవలయు నని అంగీకరణ అన్ని వారు తీర్మానించిరి. ముస్తఫా కెమాలుగారు ఏకగ్రీవముగ పట్టుకొని అధ్యక్షులుగ ఎన్నుకొనబడినది. రిపబ్లికును ప్రకటించుటకును ప్రధానమంత్రిని నియమించు అధికారము అధ్యక్షులకు ముస్తఫా కెమాలుకు కుండుటకును పీఠీయ పార్టీ వారు అంగీకరించిరి.

లండను ఆక్టోబరు 29:—రిపబ్లికు విషయమై భేదాభిప్రాయములు ప్రజలందరిచే టర్కీ ప్రభుత్వము రాజీనామా ఇచ్చవలసి తెలియుచున్నది.

జలము ప్రభుత్వమును ఆన్వోయనవ కారముతో జేసేడి కార్యక్రమమునై వాధారపడియుండును.

నూతనపరిపాలనావిధానములపట్టి దివానుగారికి అధికముగా రాజకీయవిజ్ఞానము అమితముగా ప్రైవేటు ప్రజలయందున్నది విశ్వాసము నుండవలెను. ఈ నూతనపద్ధతి కొనసాగించుటకు అక సరకుగట్టి యీ పరిణామములన్నిటిని అర్థమై కావలెను. అయినను, వాళ్ళ క్రితంచేసేలే పాటుబడవలసి చెప్పి సాహసించెదను. తరి పాలన కాళియందరికా రిగా నుండుటచేగల అధికారములను వదలుకొనక, భృత్యులముగా పరిజేసి సంస్కరణలయొక్క ముఖ్యోద్దేశమును ప్రజలకు తెలియచెరి, ప్రజల శ్రేణులను పాటుబడి, ప్రజలను ప్రభుత్వముగలని రాజ్యాంగవిధానాభివృద్ధిగూర్చు ననుసరించి మహారాజావారి ఉన్నతోద్దేశములను సఫలీకరణము గావించునట్లు సర్పదన.

ఈ కొలదిములతో మహారాజావారి ప్రకటనమును ఆజ్ఞానసారముగ మీరు తెలియబరచుటకు సంతోషపూర్వకముగ గడంగుచున్నాను.

(మహారాజావారి ప్రకటనము ఆంధ్రప్రదేశ్ లో 2 వ తేదీన ప్రచురింపబడినది.)

శ్రీ శ్రీ బోనరూలాగారు

న్యూమోనియావల్ల మరణించుట

లండను, ఆక్టోబరు 30:—బోనరూలాగారు నేటిదినమున 80 గంటలకు అందకు యందలి తమ భవనమున న్యూమోనియావల్ల మరణించిరి.

1858 వ సంవత్సరమున సెప్టెంబరు 16 వ తేదీన న్యూబ్రన్సువిక్తునందు ఆంధ్రు బోనరూలాగారు జన్మించిరి. వీరికి డి.పి.ఆర్. రెవెండు కేసులుగా గారు. న్యూబ్రన్సువిక్తునందును గ్లాస్టోయందును వీరు చదివిరి. వీరు పార్లమెంటునందును ప్రభుత్వమునందు చేసిన పనులు కాలములను ఈ క్రింద ప్రకటింపబడినవి.

- 1900-1906 గ్లాస్టోలో బ్లాష్ పేర్వశివనకు పార్లమెంటు సభ్యులు
- 1902-06 బోర్డు ఆఫ్ ట్రేడు పార్లమెంటు కార్యదర్శి.
- 1906-1910 కాంటన్ మెంట్ లోని డివిజను పార్లమెంటు సభ్యులు.
- 1911-18 బ్లాటులు డివిజను పార్లమెంటు సభ్యులు
- 1911-15 ఆఫీజియల్ రిడరు
- 1915-16 కాలనీల కార్యదర్శి
- 1916-18 ఛాన్సలరు ఆఫ్ డి ఎడ్యుకేషన్

లాండు బార్ని గారు రాజీనామా ఇచ్చుగానే బోనరూలాగారు ప్రధానమంత్రి నియమింపబడిరి. కాని ఆకారోగ్యము కలన ఈ పదవిని వదలుకొనవలసివచ్చెను.

జర్మనీ పరిస్థితులు

రైసు సెవరేటిటీలు

లండను, ఆక్టోబరు 30:—రైసులందునందలి పరిస్థితులు జర్మనీ ప్రభుత్వమువారికి అనుకూలముగా మారుచున్నవి. మ్యూన్ బెంగ్లదుబాబు, న్యూ సెన్సులూము, మున్నగు ప్రత్యేకములందుండి సెవరేటిటీలు తరుచుగొట్టుబడిరి. కాని మ్యూన్సుగరమునందు కురిగొన్ని ఇతరతీర్మానములందు రిపబ్లికు ప్రకటించబడినది కాబట్టి నుండి వార్త వచ్చుచున్నది.

రీచుకు కొత్తకమిషన్ ను నియమించబడుట

బర్లిను, ఆక్టోబరు 30:—సాగవతి అందలి రీచుకు డాక్టరు హింజిజి గారిని కమిషనరుగ డాక్టరు బ్రౌనును గారు నియమించిరి. రీచీ కమిషనరు తప్ప ఇతరులచే సమావేశపరచబడు సాగవతి డాక్టరు సమావేశములను సైనికాధికారి యగు జెనరలు వానముల గారు నిషేధించిరి.

సాగవతి రిపబ్లికు వారిచే నియమించబడిన కమిషనరునకు జర్మనీ ప్రభుత్వమువారిచే నియమించబడిన కమిషనరునకు (డాక్టరు హింజిజి) బహిరంగముగ తగవులు జరుగుచున్నది. ఒకవేళ సాగవతి మరెయ్యక పక్షమువారి అధికారమును అంగీకరింపబడలేదు. కొత్త నియమించబడిన మంత్రిలు తమ పదవులను వదలుకొన వలయునని డాక్టరు హింజిజి గారు ప్రకటించిరి.

డెనుడును, ఆక్టోబరు 30:—డాక్టరు హింజిజి గారి ఉత్తమముల ననుసరించి సాగవతి రిపబ్లికు ప్రభుత్వపు మంత్రిలు ప్రభుత్వధనముల నుండి తరుచుగొట్టుబడిరి. కమ్యూనిస్టు డిప్యూటీల నాయకులు కొందరు నిర్బంధించబడిరి.

సైనికులు ప్రభుత్వధనముల వాగమించి మంత్రిలను నిర్బంధించిరి. వెలుపల సైనికులు మేషి నుగ నులు నుంచబడినను. మంత్రిలు నిర్బంధించబడి వెలుపలికి తీసికొనిపోవబడిన పిమ్మట విడుదల చేయబడిరి. డెనుడునందలి కమ్యూనిస్టు సభ్యులందరూ ఇట్లే నిర్బంధించబడిరి. కాని వీరిప వారుకూడ వదిలివేయబడిరి. కమ్యూనిస్టు వార్తాపత్రికల కార్యాలయములను సైనికులు ఆక్రమించుకొని పత్రికా ప్రచురణమును నిషేధించిరి. కార్మికులందరు పనులను ఆపివేయవలయు నని కమ్యూనిస్టుపక్షమువారు ప్రోత్సహించుచున్నారు.

సింగపూరు నా కాలక్షేపమును సింగపూరు కాననసభ వారు 500000 రూపాయలకు కొనవేసిరి.

లండను లార్డు మేయరుగారిచే స్థాపించబడిన జపాను సహాయ నిధి ఇంతకు 248000 పానుల విరాళములు కలుగలేనవి.

ఇనుములను కనిపెట్టిన డాక్టరు బాంటింగు గారు 1923 సంవత్సరపు స్టాక్ మారుమోపులను ముగియబడినది. 1922 సంవత్సరపు బహుమానము లండను యూనివర్సిటీ కాలేజీ చేరిన డాక్టరు ఆర్చిబాల్డు పిఠాగారికి కీర్తిసరము నందు ఫిజియాలజీ ప్రొఫెసరు అగు డాక్టరు మేయరు హార్మిగారికి చెరిగము ఇచ్చబడినది.

క్రియాశక్తి యొడెయరు

గ్రంథాలయ

అష్టమవార్షిక వర్సంజి-ధర్మవరము, పేట

15-10-23న, సాయంత్రము 4 1/2 గంటల నుండి గ్రంథాలయభవనమున శ్రీ సరస్వతీపూజ శుభముగ నడచెను. పూజామహోత్సవ సమయమున శ్రీయుత గా. నారాయణ శాస్త్రిగారు తమ శాస్త్రగానముచే సభ్యుల నానందింపజేసిరి. నాటిరాత్రి గుంతెలుగుండి బెంగళూరికి వెళ్ళి 1 గంట సేతుబండిలో నడవకులగు ఉత్తర అలీనా కవిగారును, ము. రా. రా. శ్రీ దివాన్ బహదూరు గుత్తి పి. కేశవశర్మ గారును, దిగిరి, గ్రంథాలయ వ్యవస్థాపక సేవకులు బాలకులు గ్రంథ భాండార సంఘసభ్యులు అహోబిల సంఘాధ్యక్షులు- కిది తాలూకా నా. రెడ్డిపల్లె పోడయల కవిగారిని పిళ్ళగారిని వచ్చి మాలాలగ్యులకు గానించి వైభవపురస్కరముగ వారిని విడుదల అటం వొడ్డెద్దిరి.

16-10-23 ఉదయము 8 గంటలకు దైవసంకీర్తనముల లో శ్రీ ఉత్తర అలీనా కవిగారు యాచార్యమున గ్రంథాలయ సభి యారంభమొనరించెను. ఆచార్యసంఘాధ్యక్షులగు శ్రీ యుత శిరి రామచంద్రయ్యగారు విషయ భావగర్భితముగ వ్యాఖ్యలను చేసిరి. కవిగారికి సమర్పించిరి. క్యాబిన్ వార్షిక వేదిక విడిచి విడిచియనంతరము గ్రంథాలయోద్యమమును గూర్చి బ్రహ్మశ్రీ శ్రీ ప. సుబ్రహ్మణ్య శర్మగారును పూర్వీ రామచార్యులవారును మాట్లాడిరి. "సుభాషితము" లను న శతకంపై బ్రహ్మశ్రీ యుతకు వెంటిరావుగారు సలహాభావముగా జనరణముగ నుపసంహరించిరి. అధ్యక్షులీ యుద్దము శ్రీయును గూర్చి విశ్లేషించుచు, సన్మాదసంఘ సభ్యులకు దమ్మరిజ్జతను సూచించుటతో సభ ముగిసెను.

భావనాంతరము సాయంత్రము 8 గంటల కీర్తన ప్రార్థనతో ముగియించుకొనినది. ము. రా. రా. శ్రీ దివాన్ బహదూర్ కట్టు కేశవశర్మగారు సభాధ్యక్షులుగ నెన్నుకొనబడిరి. సన్మాదసంఘాధ్యక్షుల డాంగ్లమున స్యాగరపరము శార్యవర్మ వార్షిక నివేదిక చదివి ముగించిన పిమ్మట శ్రీమాన్ రాళ్ళవల్లి గోపాలకృష్ణమహాచార్యులవారు క్రియాశక్తి యొడెయరు వ్యక్తి నిర్ధారణను గూర్చి పరిశీలనపూర్వముగ వ్రాసికొనిరెచ్చిన యాంశములపై గొంతవచ్చి గావించిరి. తదుపరి పూర్వ రామచార్యుల వారు పరివర్తనలకు గూర్చి మాట్లాడుచు జత్రేంద్రులను ల కాంగ్రెసువారు శ్రీ శ్రీ సాహిత్యసంఘములతో కలసిరి. తద్వారా మహాభ్యుదయయు శాంతియున కర్పణ పొందినందున నొందిన శ్రీయుత అలీనా కవిగారు ఆంధ్రవాద్యులగుటచే గూర్చి మాట్లాడుచు, ప్రాచీనాంధ్ర గ్రంథకర్తల యాదర్శములం జూపుచు, దేశభావలంబెట్ల తెలుగున రెన్నుకొని నిర్దేశించిరి. పిమ్మట ము. రా. రా. శ్రీ డి. కేశవశర్మగారు భారతీయవాద కాళిల మును గూర్చియు సందర్భ ప్రధానపాత్రల యాచిత్రం గురించి ముగింపుగా నుపసంహరించుచు నిట్టి పరివర్తనలకు గూర్చి గూర్చి గల వాచకుల నాహ్వానించి భారత గ్రంథముల ప్రశంసకులం గొన్నింటిని జదివించి యందు నేర్పులగు వారిని బాటోపేక్షముల మూలమున సభిరించుట భావ్యమనియు కలయునెడల నందుల కేరేటం నొక్కొక స్వర్ణపతకము నొసంగుటకు గూడ సంసిద్ధుడనైయుంటినినియు సూచించిరి. ఉదయ మార్చి నెల 31 వ తేదీ జరిగిన శ్రీ క్రియాశక్తి యొడెయరాంగ్రహవర్షికిలో జయమందినవారికి యోగ్యతా పత్రములు- గ్రంథములు వెండి బంగారు పతకములు- నొసగుచు సభ్యులకు టిట్లు నెలవిచ్చిరి.

"ఇటాలియన్ ఆఫ్ ది యాస్టు అపిలవలబు" మనోహరముగ శాంతిభావమున నాకుం బరిచితి తక్కువ, అయ్యు నట్టి యా యాంధ్ర పరివర్తన నా కగ్రాసనాధిపతిగౌరవము నేల యొసంగిరిని నేనింతటియె యొచింపగా ఆంధ్రదేశమున శాంతియు సుఖము నేను నొక్కొక్క నుండిపడెయ్య నభ్యుదయ చిరకాలముగ నాకుంబులయు, సందులకుం దోచు నామిత్రుల మును సహకారియును జి. కేశవశర్మగారు పోతనామా త్తుని యాంధ్రభాగవతమున నాభిరుచి కల్పించుటయు నప్పటి నుండి యభావయెడ నాకుం బ్రేమ మగ్గులగుటయు స్ఫురణ కుదర్చినది. ఒకప్పుడు కుండితులకు నేరం గొంపాదులు తగ్గియు న్ను సుఖమున- నేను వారిపరముగ మాట్లాడి వారియర్థము గాపాడియుంటిని, తెనుగున గ్రామ్య గ్రామిణి భాషావివాద ము సంప్రాప్త మయినందుకెట్టి, నేను గ్రామిణి భాషావాదకుల ప్రభుత్వమునన్ని మాట్లాడిన నాటికాలమున, నేను మరల స్మరింతు. దెచ్చుకొనుటతో గర్వించుచున్నాడను. నన్నీ పద వికల్పమునగ నొనర్చిన యాహ్వానసంఘ సభ్యులందరికి నా పంపనములు"

శ్రవ్యుల తంబూల సమర్పణలతో- కృతజ్ఞతాభివందనలతో సభ ముగిసెను.

నీరిపి, ఆంజనేయులు

కార్యకర్త

శాసనసభల ఎన్నికలు

అయ్యదేవర కాళేశ్వరరావుగారి జవాబు నాలేఖకు వచ్చినజవాబులు చదివినాను

ఈ ఎన్నికలలో కాంగ్రెసువారు ఓట్ల నియోజకవర్గాల వారూ మామూలుగా, అందులన తలపులు పూర్తిగా తెరక బడినవి. కాంగ్రెసుపార్టీ వారు నిలువబడినవో కాంగ్రెసుపార్టీ వారి సిద్ధాంతములు నిద్రకులయ్యిపోయినవో విమర్శకులవచ్చి ప్రజలకు ప్రబోధముకలిగి కాంగ్రెసుపక్షమునకు ప్రజలలో ఎంత ఊతుబడియున్నదో తెలియుచును. ఒకటి రెండు జిల్లాలలోపు ఆంధ్రదేశములో కాంగ్రెసుపార్టీ వారు నిలువలేదు. తక్కినవారే నిలిచినపుడు వచ్చుచున్నవో కాంగ్రెసుపార్టీకి చెందినవారు తమ స్వంతజవాబుదారిమీద దేశమునకు వచ్చుచున్నా జేసిన కొంద రభ్యర్థులకు వ్యతిరేకముగను తమకు శ్రేయస్సుని తోచినవారియందు సానుభూతియు చూపవచ్చుగా లేదా అచివయములలో భేదాభిప్రాయములు జన్మించి, ఇట్లు చేయుచున్నారేమో నను తలచితిని. ఇప్పుడు మన రాజధానిలో సమగ్ర ప్రాతి(reactionary) అభివృద్ధియతో చేతులుకలిపి పరిశ్రమగూడ శ్రేష్టిగా పార్టీ తిరిగిలెవ్వటా లేక తూలిపోయి అంతకన్న మంచిపార్టీ కాన్సిలులోయ్యటా అనుచు అని నేను దుఃఖితును. కావున కృష్ణాజిల్లాలో నిద్రకు కానసభలకు నిల్చి అభివృద్ధిగావించి శ్రీ శోమయ్యగారి గోపాలకృష్ణయ్య, బాలాజీరావు నాయుడుగారు ఓట్ల ఇచ్చునాడ ద మ ట నా టి మోక్షముగా తోచి నేను ఒక్కసారి మాత్రము బెజవాడలో పరిశ్రమగూడ నీసంది మాత్రము చెప్పి నాను. ఈ సంగతి తమ పరిశ్రమకు వ్రాసియున్నాను. ఈ దఫా కాంగ్రెసువారు ఓట్ల బహిష్కారము జరుగకని ఊరకు న్నయన చాలమ డి ఓట్ల పోలింగుకు వెళ్లెదరు గావున ఓట్ల నిచ్చువారు నైయిద్దరిని రాకుండజేయుటకై తక్కిన వారిలో నుండి మంచివారిని ఎన్నుకొనవలసి యుండును.

ఈ విషయములో నేను ప్రచారముచేయ దలపలేదు. కావున నాకు అనేక కారణములచేత (1) మోతే సంగతి (2) మాగంటి సీరియ (3) సి. కొలండరెడ్డి (4) మెమర్స్ వెర్రిరెడ్డి రాజుగారు తక్కినవారకంటె ఎక్కువ శ్రేష్ట లనియు ప్రాతి reactionary తేజవోవాపు పార్టీకి వ్యతిరేకమనియు అభిప్రాయముకలిగి వీరితో సా భూతి యున్నను నేను బెజవాడ కదిలి వెళ్లలేదు. ఎక్కడను ఉపన్యాసము లిచ్చలేదు. నాకున్నేహితులగు గృహస్తులకు మాత్రమే ఉత్తరములు వ్రాసి నాను. అందులో ముఖ్యముగా శోమయ్యగారి గోపాలకృష్ణయ్యగారిని బాలాజీరావునాయుడుగారిని ఓట్లు ఇయ్యకుండుట ముఖ్యమనియు నైమగ్నమగు తక్కినవారిలో శ్రేష్టులని నా అభిప్రాయమనియు వ్రాసి నాను. కవులసమయలో నొకరును దుక్కపేటలో మరియొకరును నా అభిప్రాయమును కోరారు. కవులసమయలో వారు అదివరకే వీరికి పనిచేయ నిశ్చయించితిమని వ్రాసి నాను. చేయవచ్చునని వ్రాసి నాను. శ్రీ మునగాలరాజుగారు నన్ను నడిగామ తాలూకాకు రమ్మని కోరిరి. నేను వెళ్లదలపలేదు. వెళ్లలేదు. తక్కినవారికి నా అభిప్రాయములను వీధి న నమ్ము కలగకచ్చునేమో యనియు తక్కిన వారందరి అభిప్రాయములు నాకు పూర్తిగా తెలియకను గోపాలకృష్ణయ్యగారిని బాలాజీరావు నాయుడుగారికి ఓట్లు ఇయ్యవద్ద నిరపు తక్కినవారి సంగతి నేను కథలలోగాని పత్రికలలోగాని ప్రచురింపలేదు- శ్రీ రామబ్రహ్మముగారు నన్ను విమర్శించుటలన నా అభిప్రాయములు సంపూర్ణంగా వ్రాయవలసినవని నడి. నేను సానుభూతి చూపినవారికన్న ఇంక నిరసలు శ్రేష్టులని ఓట్ల సమ్మత్యో అట్టివారికే ఓట్ల నియోజకమైనను, నేను నా స్వంత అభిప్రాయములనుబట్టి నాస్వంత స్నేహితులగు కొద్దిమంది గృహస్తులకు మాత్రమే వ్రాసితిని. కాంగ్రెసువారు నేనుచేసిన జేమియు లేదు. నాతోడి కాంగ్రెసుప్రచారకులతో నెట్లు ప్రకర్తి ప్రలసినదికూడ నేను ఏమియు చెప్పియుండలేదు. ఏవరికి తోచినవిధమున వారు ప్రకర్తించు చున్నారు. శ్రీ రామ బ్రహ్మముగారు అసహనవాదియై నాకు కొన్ని సిద్ధాంతములను బోధింపదలచినవో నేను కృతజ్ఞతతో బాగ్య శ్రీగా అలాగించి యుండును. కాని వారు శోమయ్యగారి గోపాలకృష్ణయ్యగారిరవున తీవ్రముగా పనిచేయుచున్న వారు ఏకాకిమిదసంగతిసంగతి వ్రాసి నాను. నా కేమియు తెలియదు. కేవలము కర్పితము. శ్రీగోపాలకృష్ణయ్యగారు నేను 1920 సంవత్సరములో నాకు ఓట్లురావని నిరాకరించి కానసభలభ్యర్థిత్వమున కదలుకొన్నానని వ్రాసి నాను. నాకు పార్టీల రాకపోవుటలన ప్రియమని

కూడ మానినాననికూడ వ్రాయుచుని కోరుచున్నాను. వారు రాజకీయభేదాలు మొదలగు విషయములలో ఏమి చెప్పినది ఈ వారపు తెలుగు వ్యవస్థాపకలో ప్రచురింపబడినది. ఓట్లు ఇయ్యవలసిన ఓట్లకు వారుగా ఆలోచించివ్యాజముని తోచిన విధమున ప్రకర్తించదకు గాక! ఇంతకు నే నెరిగిన ఓట్ల నియ్య పడలేదు.

అ. కాళేశ్వరరావు.
(ఈ చర్య ఇంతటితో నావబడెను. - ఆం. మా. సం.)

వెల్లింగ్టన్ సినిమా

27-10-23 శనివారము నుండి 2-11-23 తేదీ శుక్రవారము వరకు శనివారము, ఆదివారములందు మాటిని 8 గంటల 2-15 గంటల ప్రదర్శన ముగియున అక్కర్లమున కలగజేయుచున్న ఇన్ ది-డేస్ ఆఫ్ బఫలోబిల్ అను గొప్ప నాటకము ప్రదర్శింపబడును. నటుల బందకు నుప్రసిద్ధులు. 13, 14, 15, భాగములు. నాటకభాగములో 8 భాగములు గలవు. గామాంట్ గ్రాఫిక్, వినియోగము కూడ చూడవచ్చును.

చెన్న పురి బజారుధరలు

అక్టోబర్ 1-వ తేదీ బుధవారము

(1) భాగ్యములు

కందులూ కా 1-కి	రూ 45.0-0	కందులూ 55.0-0	మొత్తం
రియ్యం బస్తాలు		మొదలం.	వరకు
కుసుమ తెనాలిని	రూ 40 గలది	రూ 18.0-0	18.4-0
నెలూరిని	రూ 15.4-0		15.8-0
డిబ్బి	రూ 15.8-0		16.0-0
రాగులు రా. 164 బస్తా 1-కి			8.8-0
నవ్వులు		రూ 24.0-0	26.0-0

(2) వస్తు భాగ్యములు

కందులూ బస్తా 1-కి 208	రూ 12.0-0	రూ 18.4-0
కందులూ	రూ 10.8-0	10.12-0
నెలూ	రూ 12.4-0	12.12-0
మినుములు	రూ 18.0-0	18.12-0
ఉలకలు	రూ 7.4-0	7.8-0

(3) నూనె వస్తువులు

నవ్వులనూనె కా 1-కి	రూ 177.0-0	178.0-0
నెయ్యం మ 1-కి	రూ 14.0-0	26.0-0
కొండాపురం నూనెనకవస్తు కా 1-కి	రూ 64.0-0	66.0-0
యంతర ప్రదేశము	రూ 60.0-0	62.0-0
నేరునెనకనూనె గానుగ కా 1-కి	రూ 146	మి.నకనూనె 144
అనుదము నూనె కా 1-కి	రూ 142.0-0	

(4) చిల్లర వస్తువులు

చాయపముపు కా 1-కి	రూ 220.0-0	225.0-0
కురపముపు	రూ 215.0-0	220.0-0
మిరపకాయలు (గుంటూరిని) కా 1-కి	రూ 90.0-0	105.0-0
గుంటూరుపాండుకట్టు నీలిమందు మునుగు 1-కి	రూ 40, 45	
కాళిగూనీ పాండుకట్టు	రూ 60, 65	
తెల్లము కా 1-కి	రూ 40.0-0	50.0-0
తిరిగిపండు కా 1-కి	రూ 85.0-0	46.0-0

(5) ఇనుము

కట్టలు రథం కా 1-కి	రూ 84.0-0	85.0-0
చదరం	రూ 85.0-0	88.0-0
రవుండు	రూ 89.0-0	90.0-0

(6) లోహములు

వెండి 100 రులంబు	రూ 78.0-0	82.0-0
బంగారము, రులము 1-కి	రూ 24.8-0	25.0-0
నవరస 1-కి	రూ 15.12-0	
ఇక్రడి కా 1-కి	రూ 800.0-0	802.0-0
కాగి డిబ్బా	రూ 840.0-0	845.0-0
అస్కా చెక్కర కా 1-కి	రూ 47.0-0	47.4-0

(7) రంగులు ఆలిజరెయ

అవుకప్పుడు	20 డిగ్రీలు	రూ 150.0-0
తోట్కప్పుడు	డిబ్బా	145.0-0 148.0-0

మూత్రద్వారమునుండి వివద్రము మూత్రపాశము వచ్చు
పోయి అక్కడ చిన్న పుండు అగుటవలన కేగకొగము ఏర్పడును.
ఇది అంటుకొగము ఒకరివలన మరి ఒకరికి ఏర్పడును. దీని
వలన సంతానము కలుగుటకు భంగము రావచ్చును. దీని ముఖ్య
లక్షణములు. మూత్రము వెడలినపుడు పోట్లు మంటలు, మూత్ర
ద్వారమునుండి తెల్లటిగాని, ఎర్రటిగాని, తచ్చటిగాని, చీము
వంటి ద్రవము వెడలుట, పొ
అన్యతాంజనము దీపో, తొంబాయి, మోడతాను

బాబరు ఆకాలిలు

ధన్నానిగు అరెన్టుచేయుములు

బాబరు ఆకాలి నామకుడు ధన్నానిగును అరెన్టుచేయుటనుగూర్చి ప్రభుత్వోద్యోగు లాశ్రమము చేసిరి. ఈ కాల 24 వ తేది రాత్రి 10 గంటలకు పోలీసు కనిష్టబలము ఉద్యోగులును మొత్తము 20 వందల మహిళలునుండి బయలుదేరి అచటికి 9 మైళ్ల దూరమునన్న రావన్నరావు రాత్రి 12 గంటలకు వెళ్లిరి. అచట ధన్నానిగు కంపెనీ యింటియందున్నాడని తెలిసి నందున పోలీసు వారు కరిసింపు యింటిని మట్టడించిరి. పిధి కలుపును పగుల గొట్టుటకు కొందరు కల్గిరి. 25 వ తేది ఉదయమున 10 గంటలకు కొందరు అయింటి ఆవరణలో ప్రవేశించిరి. ధన్నానిగు కొద్దిగా కైపులోనుండి పిధి కలపాలలో కాపమిద మొచ్చుండి యుండెను. ధన్నానిగునంద పరుడి యొక్క వారానాథుని దొంగను పోలీసు వారి అడుగుల చప్పుడు విని లేచి పారిపోయిరి. అంతట ధన్నానిగు తెలివి తెచ్చుకొని గొర్రుకు వచ్చిన పిస్తోలుతో కాల్చెనని పోలీసువారిని వెదకించెనుగాని అతని పిస్తోలు అప్పటికింకను తోలుగనిలోనే యుండెను. పోలీసు కమిషనరు డెప్యూ గవర్నరానింగుగారు ధన్నానిగున కర్రతోకొట్టగా ధన్నానిగు లేచి రోజుమూలదూరమునకు మౌతి మెచ్చునట్టి కలుకొట్టుపుట్టు కాలుకు తగులుట చేత కొందరు పిదప, అంతగా పోలీసు వారి తనివెబడి కట్టుకొనిరి. చాలసేపు అతనితో గుంజులాడి 6 వ మార్కు వెళ్ళి రివాల్యూరు కఠినచెంతనుండి పోలీసువారు తీసుకొనిరి. ఆరివ్యాసురు బాగుగా దట్టించబడి యుండెను. చట్టపబడిన నాలుగుతూటాలును ఒకభాళితూటాలపై యునువాడ తోలునందిలో దొరికెను. బలవంతమున దిగ్ధన్నానిగుకేతులకు పేడితావేసిరి. అతని కేతులను వెలికి బోవునంతలో వరకు చేతులను తీవ్రముగా నూగించసాగెను. అతని కోటు కుడికేతులో బాటు ఉండెను గాన అతడు పొగించగానే ఆబాటు ప్రేరినది. అతని కిరీరమున కుడిభాగము చీలి ఎగిరిపోయినది. అతడు వెంటనే చనిపోయెను. అతనిచుట్టును కావలియొచ్చి పోలీసువారిలో నైదుగురు వెంటనే చనిపోయిరి. ఆరవవారికి అపాయకరములగు గాయములు తగిలెను. ధన్నానిగు కుడికేతును చేరువగా నిలుచున్న వారికందరికిని బలమగు గాయములు తగిలెను. తక్కినవారికి కొద్దిపాటి గాయములు మాత్రమే తగిలెను. శార్మనగారికి చాలగాయములు తగిలెనుగాని కుడికాలిమీద బలమగు గాయము తగిలినందున కాలాశస్త్రము చేయవలసినచ్చెను. జంకినగారికి చెందు తొడలలోను బలమగు గాయములు తగిలెను. కాని వ్యక్తిగతము రక్తశాళయన కపాయము కలుగలేదుగాన నెల రోజులలో జంకినగారికి నింపాదిగా నుండగల్గును" అని దొరక నమువారు ప్రకటించిరి.

చనిపోయినవారి కుటుంబములకు సహాయము ధన్నానిగును అరెన్టుచేయునపుడు బాంబు ప్రేలి చని పోయిన ఆరుగురు కనిష్టబలలోను రి గురికి వారను బున్నార. వారికి సహాయదొరకమువారు కొన్ని భూముల నిచ్చిరి. ఆరవ వారికి వారనులలేను. వృద్ధులగు తలిదండ్రులుమాత్రమున్నారు. కాన వారికి ప్రతి నెలలోను ఫిచ్చెను యిచ్చుట కేర్పాటు చేసిరి. (ఆ. వె)

గురుద్వారా నాయకుల కేసు

విచారణ

ప్రతికావిలేఖరులను పిలిపించిరి ఇకర రాష్ట్రములలోని ప్రతికావిలేఖరులను గూడ గురుద్వారా సంఘమువారు ప్రత్యేకముగా పిలిపించిరి. కలెక్టరా నుండి బాలా సీయ్యమ్మ కాంతిభాషాగారును బొంబాయి నుండి ఆచార్య గిద్దానగారును అత్యుత్తరము కల్గిరి. గిద్దాన గారు బొంబాయి కలెక్టరు (నాయుడు) నున్నారు. ఆకాలిజరిక 100 మంది ఒకజరిగా నేర్పడి) నగరమున ఉండేందున జరుపుచున్న యున్నారు. దొరకనమువారు మమ్మేల అరెన్టుచేయలేదని జతా బార్యులు ఉపన్యసించుచున్నారు. ఈజరిక కాంతిభాషాగారు కలిగిన సంతకాలము వారిని అరెన్టుచేయకుండుటకే దొరకనము వాడు నిశ్చయించిరి. ఆకాలి సంఘమువారి ప్రకటనలను ప్రతికలలో ప్రచురింప గూడదని దొరకనమువారు రాజ్యాపింపిస్తు ఆకాలి అను దేశభాషా దివ్యక్రమలో నాలుగు రోజులనుండి ప్రముఖించుచునే యున్నారు.

గురుద్వారా సంఘసభ్యుడగు

తేజసింగుగారియింటికిని సాదాచూచిరి

ఈ కేసులో అరెన్టుచేయబడినవాళ్ళలో నొకరగు ఘమిండు తేజసింగుగారి యింటిని పోలీసులు సాదాచూచిరి. మాతా కాంగ్రెసు కాంగ్రెసులయందు గూడ తేజసింగుగారి యింటియందె యుండుటచే, రికార్డు నందన పోలీసువారు తీసికొనిపోయి రని తెలిసింది.

చారీచారాకేసు

పాఠిపోయిన ముద్దాయి

చారీచారాకేసులో పరామృతముద్దాయయినదత్తును దరిమిలాను అరెన్టుచేసి అతనికి ఉరిశిక్ష వేసిరి అతడు అపిలు చేసెను. అలహాబాదు హైకోర్టువారు ఉరిశిక్షను భాయపరచిరి. (ఆ. వె)

లాహోరు ప్రతాపపత్రిక కేసు

సంపాదకునకు శిక్ష వేయబడెను

లాహోరు ప్రతాపపత్రికా సంపాదకుడు కృష్ణగారిపైనే తేబడిన కేసులో నిన్ను జిల్లా మేజిస్ట్రేటు తీర్పు చెప్పెను. 124 ఏ క్రింద 300,153 ఏ క్రింద 200 మొత్తం 500రూ పాయలు. జుర్రానా కల్లంపకలెను. తేసిపో మూడు నెలలు ఖయిదులో నుండవలె నని మేజిస్ట్రేటు తీర్పు చెప్పెను. (ఆ. వె)

మతకలహముల కేసు

మద్దాయికి శిక్ష వేసిరి

అవ్వకేసులో హిందవులను మహమ్మదీయులను కొట్టు కొనినపుడు ఒకహిందూయుడకుని కొట్టినందుకు మహమ్మదీ అతని అనుచరినైన కేసుచేయబడిన ఆ కేసులో మద్దాయికి ఒక సంవత్సరము శిక్షశిక్షయును 100 రూపాయలు జుర్రానాయును కల్లించనివో మరికొలుగు నెలలు కల్లంశిక్షయును వేయబడెను. హిందూయుడకునైన తేబడిన కేసులో ఇయ్యకడు నిర్దోషి అని నిరదేశిరి

వంగరాష్ట్ర కాంగ్రెసు సంఘసభ

అకాలిల నభినందించిరి

వంగరాష్ట్ర కాంగ్రెసు సంఘసభలో ఆకాలిల దీక్షను ప్రకటించుచు నొకతీర్మాన ముమోదించబడినది. ఆకాలిలుకొరికి నహాయము చేయుట కింపుమువారు సునిధ్యులుగా నున్నారు. మాలాకా మోతాలిగారికి స్వాగత మొసగుచున్నారు. బ్రిటిషు సామ్రాజ్య వస్తుబహిష్కరణమున కొక ఉపసంఘము నేర్పరుపగోరుచున్నాడు," అను తీర్మానము లాసభలో ఆమోదింపబడినది. (ఆ. వె)

అఖిలభారతఖిలాఫతు మహాసభ

యాకూబు హుస్సేనుగారి సంచారము

డిశంబరునెలలో కాకినాడలో జరగనున్న ఖిలాఫతు మహాసభను గూర్చి ఆంధ్రరాష్ట్రమునందలి మహమ్మదీయుల కుత్బా నామును కలగ జేయుటకు మాలానాయకులు హుస్సేనుసేటు, సి. ఆబ్దులుహాకిం సాచాబుగార్లు ఆంధ్రరాష్ట్రమున సంచారము చేయుటకు నిశ్చయించి రని ఖిలాఫతుగంధుకార్యదర్శి ముకు చానెను.

		వివరము			
చెన్నపురి	పోక	నవంబరు	1	రా	9 5
బెజవాడ	రాక	నవంబరు	2	ఉ	8 35
	పోక	నవంబరు	2	రా	11 40
కాకినాడ	రాక	నవంబరు	3	ఉ	7 33
	పోక	నవంబరు	4	ఉ	6 15
రాజమండ్రి	రాక	నవంబరు	4	ఉ	8 0
	పోక	నవంబరు	4	మ	12 55
ఏలూరు	రాక	నవంబరు	4	మ	8 17
	పోక	నవంబరు	4	రాత్రి	
చెన్నపురి	రాక	నవంబరు	5	ఉదయం	

గాంధీమహాత్ముడు

బరోడాజనాభానివేదికము

"గుజరాత్ లో గాంధీగారి పేరుమీద సాంఘికమత్యంబంధము లగు సంస్కరణములు జరుగుచున్నవి. బరోడాసంస్థాన వాసులలో చాల మంది గూడ గాంధీగారి సద్గుర నమును బట్టి వారి కట్టిన తత్వధికమగు ధర్మని కలిగియున్నారని చెప్పుకొనవచ్చును. గుజరాతీలో హెచ్చుచున్నది. గాంధీగారి కమహాకవిభావన దనియే భావించుచున్నారు. గాంధీగారికి ఆరే. డ్యుక్టు వేసినవ్యాయాధి పతగూడ తిరిగివచ్చి. మహాత్ముని నిలిపివేయును పవిత్ర భావమునచాల ప్రశంసించెను. మహాత్మునియొక్కను హిందువులకుగల : రోధములను పోగొట్టుటకును పంచముల అన్ను కృతను తొలగించి వారి నద్దరించుటకును గాంధీగారి ఉద్ద్యమము చాలపనిచేసింది. క్రైస్తవమతమును ఏనుక్రిమునుగూర్చి గూడ నీతిద్యమము వెనుకటినిరగనభావమును తొలగించినది. గాంధీగారికి ఏనుక్రిముకట్ట చాల ధర్మగౌరవములు కలవు. ద్వావలననే (జబలతో క్రైస్తవమతమునుగూర్చి కొంతసద్భావ మేర్పడెను. ఇది ఎంతకాలముజరకుండునో మన మిప్పుడు చెప్పజాలము. ఈ సమానములన భారతీయ క్రైస్తవర్ష మేర్పరగలదు. కొంతకాలమునకు పాశ్చాత్య ముఁసరిల సంబంధము పూర్తిగా తొలగగలదు. "భారతీయ క్రైస్తవులు కాలక్రమమున స్వతంత్రకేసిని బడ్డిని దైవమును క్రిస్తునుగూర్చి ట్టిప్పిచేసి పాశ్చాత్య క్రైస్తవులకు తోడ్పడగలగుదురు. దైవసాక్షాత్కారమును బడయటకు వైరాగ్యమనసమున బైబిలులోనున్నది పాశ్చాత్యులు వైరాగ్యమును ముఁసరిలోని విషయాలంపటులైరి. భారతీయ క్రైస్తవులు మాత్రము వేదాంత వైరాగ్యభావములను కలిగియున్నాం" అని రికార్డులు. జె. థానస గారు (వాసిరి. కంఠములందరను ఆట్టి వేదాంత వైరాగ్యభావముల నలవచుచు కొరకలె నాయే గాంధీమహాత్ముడు బోధించెను," అని నూపర్వెటు నెన్నెను రిపోర్టులో చానెను.

గాంధీమహాత్ముని జతకము

నంబరు డిశంబరునెలలలో విడుదల జరుగవలెను

1929 లో స్వరాజ్యము లభించును

భీమరం తాలూకా భీమరం లోనున్న శ్రీరామప్రసాద జ్యోతిషాలయ, మండ్లి. సామేశ్వరరావుగారు మా కిటుల వ్రాసిరి.

నా కులభించిన మహాత్మునిజాతకము శ్రీరామప్రసాద ఆంజనేయ నున్న ప్రామున నుండెడి యైవో కేసు కేంద్రతో కేసిన గణకము నుండెడి యాగిగున ఫలితములు త్వలోనే కనపడవలసియున్నది.

1528 డిశంబరునెలకును కని అంశద్దక. పిమ్మట బుధ అంతర్దశ ప్రారంభమగును. అంతకు మునుపటి గూడ మహాత్ముని జాతకము అంశామగానే ఉన్నదిగాన నరంబు లోగాని డిశంబరులోగాని మహాత్ముని శార్వ్యావమానండి విడుదలచేసెదడ. 6, 8, 14, 18, 26, 27 తేదీలలో ఏదోయొక తేదీని కడుదల జరుగవలెను శుభ క్రాంతి తిని బట్టి మహాత్ముని గౌరవముకు భంగము కలుగనికేంద్రతో విడుదల జరుగును. ఆ రిశవిషయమునగు యిప్పు డున్న యింను తొలగిపోవును. మహాత్ముని కీర్తి దిగంతకాంతమగును. కచ్చే అంతర్దశలో గ్రహములు చూపావమాన నుండునుగా మహాత్మునితో హిందూకుటు కింక కేముకేదు రాన్ను వత్సవములలో మహాత్ముడు సంచారము చేయకలెనటులే యున్నది. ఒకవేళ నా గుణకమున కేదైన పొంబాటు గలిగెను, 1924 నెవ్వెబరు నెలాఖరులోగా మహాత్ముని విడుదల చేయకరవచ్చును.

56 వ వత్సరము (1924 - 1925)

గురువు పంచమసానమున నుండును. అంతర్దశ కావాలియగు శుభము. గురుడు భారతదేశమునకును శుభము గురగాన దేశముకుచాల లాభములుగలను మహాత్ముని ఆశీర్వాదాలవలన ఫలించునుగాని పూర్తిగా ఫలించవు.

1929 లో స్వరాజ్యము వచ్చును

1929-వ సంవత్సరము గాంధీమహాత్ముడును భారతదేశమునకును బ్రిటునుదేశమునకును శుభముగా నున్నది. కాన నాకర్షణము భారతదేశమునకు అధినవేశనస్వాతంత్ర్యము లభించెను. అప్పటినుండియే భాగ్యశీయులను బ్రిటునులనునమాన గౌరవ స్నేహ భావములను గలిగియుండురు. (వీరు ఆంధ్రులయ్యా సాంకేతిక పద భావశక్తిముగల యావిషయము శాంధ్యమున వ్రాంతిక ఆంగ్లమున వ్రాయటచే భాషాంతరీక్షణమున భావములు కలిగి వెల్లడికాకపోవచ్చునని మేము చింతించుచున్నాము. ఆం. ప. సం.)

శాసనసభల ఎన్నికలు

జగ్గయ్యపేటలో శాసనసభలకు ఆటంకము

పాతకురుకు వందల కొద్దీ పోలింగు అడ్డంకులు ఏటికి ఒక ప్రక్కనున్నాయి. పోలింగు పేటలలో యితర ఉద్యోగులు రెండు ప్రక్కల నున్నారు. వదిలిదాటి పోలింగు వేలముల లింగుల పోలింగు అడ్డంకుల సహాయంతో కలకత్తరుకు తండ్రికాస్తనంపిరి. పదింటిలైన పిమ్మట వదిలిదాటుటకు తీరలేనవోనవుడు పోలింగు పురుషులను కండ్లకు త్రవ్వకము చేసెను. వదిలి దాటుట ఆ సాధ్యముకాదు. ఒక రెడ్డి అధ్యక్షునితో జగ్గయ్యపేట సమీప స్త్రీలుకూడ లింగులలో ప్రచారము చేయుచున్నారని తెలిసినది. (తండ్రికాస్త)

ఒంగోలు ఎన్నికలు

శేషు ఎన్నికలవాదవిడిచి ప్రజలయినా నున్నది. యతిరాజులు వాయుడుగారి పక్షమున తాలూకాలో, ముగ్గురి పక్షమున నున్నది. వారందరూ చాలమటుగా పోటీ చేయుచున్నారు. ముగ్గురి పక్షమున నియోజకవర్గాలందరూ గూడ యతిరాజులు వాయుడుగారి పక్షమున పోటీ చేయుచున్నారు. ముగ్గురి పక్షమున ఉద్యోగులవారూ ఒకటి ఒకటి లింగులనున్నాడని పాతముక్తి కలిగియున్నారు. పాతమునది రాజస్వామిచాడగారికి ఒకటి ఇచ్చెదరని ఆశించుచున్నారు. శేషు మధ్యస్థులు 12 గంటలకు చాలా కష్టపడినది పోలింగు స్థానమునకు వచ్చిరి. (తండ్రికాస్త)

ఎన్నికల నామినేషన్ తగాదా

బెంగాల్ ఎన్నికల నామినేషన్ లో విచారణాధికారి యన్ యన్ హల్దార్ గారి నామినేషన్ తేదీ వలన వారందరూ నిరాకరించుట ప్రస్తుత లోపములను పరిశీలించుట కొరకు వారందరూ నొప్పక వచ్చినందు వాదపక్షమున యన్. సి. రాయ్ గారును, ఎన్నికల విమర్శకుడు తప్ప హైదరాబాద్ కి విమర్శమును విచారించుట కధికారములేదని గవర్నరు పంతు ఉద్యోగి అను కారణమున నామినేషన్ అనుటకు పోలింగు ఆక్షేపించి బహిష్కరించెను. విమర్శకుల మిత్రులు గారు విచారణాధికారి పక్షమున అడ్డంకులు జనల్ గారును కలకత్తా హైకోర్టులో వాదించిరి. శేషు జరుగుచున్నది.

అఖిలభారత కాంగ్రెసు కార్యసంఘసభ

నవంబరు నెల 13న తేదీని అమృతసరులో జరుగును. దాక్టరు కిలీలాగారు సోలనను-డి 30 న తేదీకి కలసి మనకు అత్యంత వచ్చిరి. సోలనలో వాతవల: భరిగినది. నవంబరు 10న తేదీని అమృతసరులోని అఖిల భారత కాంగ్రెసు కార్యసంఘసభను పురపుటకు నిర్వహించుట. (గాని ఆంధ్ర 18)న జరుగునని ఆ. భా. కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షుడు ప్రకటించెను. పంజాబు రాష్ట్రము కాంగ్రెసు అధిపతులు సంఘాధిపతులను ఆహ్వానించుట జరుగుననియు ఆకాలి అరెస్టు విషయములో చింతించుటకు తెలియుచున్నది. సర్దారు మారదత్తు సింగుగారి కేసు దొంగతనమువారు అకాలీ సంఘములు ఆశ్రమసంఘములని ప్రకటించిరి. కాన ఆకాలీలు తమ ఆశ్రమములకు వెళ్ళుటకు ఆకాలీ జర్రులలో హెచ్చుగా చేరవలెనని ఉపన్యసింపెనని ఆమృతసరు ఆకాలీ జర్రులవారికి హాజరు కింగుగారి నెని కేసు చేసిరి. శేషు విచారణ నిన్న జరిగినది. మేజిస్ట్రేటు సేరఫాహుషేషి నవంబరు నెల 15 వ తేదీకి వాయిదా వేసెను. మద్రాసు పక్షమున కార్యము వాయు వాదించుచున్నారు.

నేషనల్ కాన్ఫరెన్స్

కాన్ఫరెన్స్ కార్యనిర్వాహకవర్గమువారి తీర్మానము ననుసరించి రాష్ట్ర కార్యదర్శి గారు కాన్ఫరెన్స్ కార్యదర్శులందరూ వారి రాజకీయ విధేయతను ప్రకటించి యెన్నుకొనిన పట్టు భారత దేశమునకు దొంగిలించి స్వతంత్రుల కధికారము నొసగుటకు బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమువారిని కోరుటకై నేషనల్ కాన్ఫరెన్స్ సేర్పరచుటకై సాయము చేయవలెనని కోరుచున్నది. బొంబాయిలో జేబుదొంగ లెక్కగనుచున్నారు. పోలీసువారు గుమారు 30 వేలరూపాయల వలెను ఆస్తిని దొంగిలించిన 18 మంది మహమ్మదీయులను పట్టుకొని శిక్ష చేసిరి.

భారత, సింహళ సంయుక్త వాణిజ్యసంఘము

వాణిజ్యసమావేశమునందు వచ్చు తీర్మానములు
కలకత్తా అక్టో 29:- బొంబాయిలో డిసెంబరు 3 వ తేదీని ప్రారంభముగాను భారత, సింహళ, సంయుక్త వాణిజ్యసంఘములకు సమావేశ సమయమున బెంగాలు వాణిజ్యసంఘము అనేక తీర్మానములను సమపాదించును. సీమబాగు ఎగుమతిపై రెయిల్వే రేటు కనిపించు పద్ధతిని మరల ప్రవేశపెట్టవలెననియు, మొత్తం భవాదాయమునుండి రెయిల్వే డబ్బును వేరుచేయుటను గూర్చి యింకను విచారించి నిర్ణయింపవలెననియు, పెక్కి కలకత్తా ప్రాంతీయ ద్వారా భారత ప్రభుత్వ రాష్ట్ర ప్రభుత్వ నిధానము దొరకిరి కేరళవలెననియు, ప్రభుత్వమువారి దిగుమతియగు సరకులపై యివ్వవచ్చు రేట్ల కారకరమే పక్కనే వేరవేరవలెననియు తీర్మానములను సమపాదించును.

అకాడిమి యొడివ వాణిజ్య సంఘములకు భారత కాన్ఫరెన్స్ ప్రత్యేక ప్రాతిభ్య ముండవలె ననియు, పెరి గ్రాఫిక్స్ సర్వీసు విషయము ఆ భిన్న భిన్న కారకరని ప్రభుత్వమువారికి దెలుపవలె ననియు గూడ యీ సంఘము కోరును. ఈ పెరిగ్రాములకు సంబంధించిన తీర్మానము యీ మధ్య తండ్రికాస్త పెరిగ్రాఫిక్స్ కు ఆ భిన్న భిన్న కారకరని దనియు మూడు రేట్లు రేటు పుచ్చుకొను తండ్రికాస్త కర్తవ్య తీసి చేయవలె ననియు కోరును. భారత నావా వాణిజ్యమునకు సంబంధించిన తీర్మానమునందు భారత సముద్రతీరమున బ్రిటిష్ ఒడంబడిక భారతీయులు పనివారలకు నన్న భారతీయుల ఒడంబడిక వ్యాపారము జేయవలెనని పద్ధతి భారతదేశము బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యములో భాగమునందు రిక్షణను గోరువంతకాలము పనికి రాదనియు కోరబడును. మరియొక తీర్మానము, ప్రభుత్వమువారు స్టాంపుల కొనుగోదతి భారత తేజమున కనుకూలముగ లేవనియు ఇండియాలో బహుమతి చేయటకు రూపాయలెండరును, ప్రవేశ పెట్టవలెననియు కోరుచున్నది.

ఉక్కు రేటులు

ఉక్కు పరిశ్రమకు రక్షణనిొసంగి సుదృఢమున, అట్లు రక్షణనిొసంగును విధించునెడల యితర పరిశ్రమలకు ప్రత్యేకముగ భారమునుండు ననియు, పరిశ్రమకు జనసామాన్యము నకు నష్టం నీయు యీసంఘము దెలుపును. తొల్లవై ఎగుమతియు తొలగించవలెనని కోరుచు కరాచీ వాణిజ్యసంఘము సమపాదించు తీర్మానమును యీ బెంగాలు సంఘము బలపరచును (ఆ. పే.)
గర్. లింగం మారిను అ: హాదాకు నవంబరు 1 వ తేదీ వచ్చునది. వారు వచ్చినపుడు గారవార్తపై బీదకు కంబులు కందిపెట్టబడును

భీమవరం డి॥ ము॥ కోర్టులో

OP 29/28
పిటిషను అడవి లక్ష్మీకాంతమ్మ సా. భీమవరం కవులపిటిషను 1 అడవి రామయ్యకు సా. భీమవరం 2 యీ. పిచ్చయ్య యీ పెంబురు పిటిషనుకు భర్త అడవి పెంబురు శివరాజ్ గారు 1922 సం॥ జూలై నెలలోనున్నా మనకు తుమార్తె అగు అంబరేయలు 1923 సం॥ యేప్రిల్ నెలలోనున్నా భీమవరం గ్రామంలో నివాసమున్న వారల ఆస్తికి పిటిషను వారకు రాలయివున్నది. పిటిషనుకు భర్తగారు యిద్దె వెంకన్న కయ్యల పొందిన భీమవరం డి॥ ము॥ కోర్. SC 224/22 డి॥ కోర్టుకు OS 836/17; O.S. 31520/22 ను ఆశాల భోగయ్యలైన పొందిన డి॥ కోర్టుకు పిటిషనుకు తుమార్తెగారును సక్సెస్ ఫుల్ ఫిక్టెట్టు యిప్పించును యీసంబంధన పిటిషనుకు పిటిషను దాఖలు చేసికొన్నది అందుకు ఎరికయినా ఆక్షేపణలున్నయెడల భీమవరం డి॥ ము॥ కోర్టువారి ఎదుట 1923 సం॥ నవంబరు 5 లేదా 10 గంటలకు హాజరయి తెలియపర్చుకోవలెను.
భీమవరం కృష్ణాల్లా, } రాయసా పెంకటరామయ్య,
1-10-1923 } పిటిషనుకు క్లిష్టము.

దీపావళి వినోదము

మతాబాబు

అతివాడ!!

అత్యధికము!!

ఇదిబెంగాల్ అమ్మ తీగవలె మాటి మాటికి అరిచి కయిత గాలిలో నెను నిలిచిపోతే దానికంటే పదార్థము యెక్కువ కాంతియును. భ్రమ: 60 గ్రాములు బర్నింగ్ అయి 1 కి, దూ 1.14-0.00 కలయ్యవారు సాము ప్రేమలాగావని యార్ద్రులచేసినవో గర్భం రిజవర్తులచే పోన్దువులులేక పంపబడును. వి. సి. గా సున్న పంపబడును. వర్తకులకు స్వేచ్ఛాధరం.

శ్రీ క్రీష్ణ ప్రెస్సు, రాజమండ్రి.

చమత్కార గణితము.

ఈ గ్రంథములో చమత్కార గణితము, విశిష్ట గణితము, వినిదగణితము, షునోగణితము, త్విగణితము, సమస్యలు, చిత్రములు, అంశములు, చిత్రము, చిత్రము, చిత్రము, చిత్రము, తమామలెక్కలు, గణితాధానము గలవి. మంచి జ్ఞానమును, మనోబలమును, తెలివిన శక్తినియు రసవంతములైన చిత్రచిత్రాలకు ఇందులొందును. ఈ గ్రంథము చదివిన గణితమునం దనమాన ప్రజ్ఞయొక్క చమత్కారమును, యొక్తియు తెలివియు కలుగును. ప్రతివానిదగ్గర నుండవలసిన పుస్తకము. దీనివెల రు 1 డ. వి. సి. చార్జి అ రు. 6 ప్రతులు రు 5 డ. పలయువారు:— పి. ఆర్. జనార్దనం నాయుడు, ఒంగోలు, (గుంటూరు జిల్లా) అని వ్రాయవలెను.

తప్పక చదివించుడు! చాలముఖ్యము!! జరూరు!!

మా స్నేహితులు, మాతో లావాదేవి 10 సంవత్సరములనుండి చేయుచున్నవారికి అతిమానప్రదేశములం దున్న వారికి బంగారు, వెండినగలు, ఇతర సామానులు. రాళ్లనగలు, బహుమతి పత్రములు వివిధ గిన్నెలు ఇనాము కప్పులు మొదలగునవి ఎన్ని మొత్తం లున్నవో అన్నిటిని పూర్తిగా 92 పతములతో 172 ప్రక్కలుకలిగిన క్యాటలాగు వారి కోరిక మేరకు 1/8 డబ్బుతో క్రాసు నెజులో ముద్రింపబడినది. ఇట్టివై త్రిభాషలో (ఆంగ్ల, ద్రవిడ, ఆంగ్లభాషలలో) ఇన్ని పతములను చేర్చి భారతదేశమున ముద్రపబడలేదనియు చెప్పవచ్చును. మారదేశములందున్న వారికి యిదిమిక్కిలి ఉపయోగము. వారుపుట, పరము, నగ పెంబులను తెలిపిన కావలసిన నగలు వారికి సకాలమునవారుకువోటికి చేరును. క్యాటలాగు 1-కి పట్టుబడి ధర 1-6-0 లయునను 1-0-0 యకే ఇవ్వబడును కావలసినవారు ఈ దిగువవిలాసమునకు వ్రాయవలెను.

ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి, గురుస్వామి శెట్టి, నగలువర్తకులు.

25, నైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

ఏలూరుటపు నే సర్వీసెం 143 గల మేడలాటరీ

15 అక్టోబరు 1923 తారీఖున జారీచేయబడిన G. O. నెం 443 రు ననుసరించి యేలూరు పుర మండలములో గౌరవనీయుల సమక్షమున 4 వ. నవంబరు 1923 తేదీని పై మేడలాటరీ కల్పబడును. మా:—లాటరీ పర్యవసానము గెలుపొందినవారికిమాత్రమే ప్రత్యేకముగా పెంటనే తెలియపర్చబడును. తదితరులకు హిందూ, స్వరాజ్య, ఆంధ్రపత్రికలద్వారా తెలియజేయబడును. ఇట్లు, మాటూరి సర్వేశం, యేలూరు, కృష్ణాజిల్లా. డి 28-10-1923.

ఆంధ్ర పత్రిక

1923 సం॥ అక్టోబరునెల 31 వ తేదీ

బుధవారము

శ్రీ శ్రీ బోనార్లగారు

—:~:~:~:—

బ్రిటీషు ప్రభుత్వమున కొంతకాలము క్రిందటి వరకు ప్రధానమంత్రిగనుండిన బోనార్లగారు, న్యాయానియో వ్యాధివలన చనిపోయినరని వినుటకు చింతించెదము. బోనార్లగారు చాలకాలము నుండియు బ్రిటీషు రాజకీయవ్యవహారములందు ప్రసిద్ధిబడసియుండిరి. యుద్ధమునకు పూర్వము ఆలస్టరుపక్షమున నాయకత్వమువహించి, సర్ ఎడ్వర్డు కార్నగారితో కలిసి ఐర్లెండు హోంరూలును ప్రతిఘటించుచుండిరి వీరును కార్నగారును ప్రత్యేకపు వాలంటీరు దళమును తయారుజేసి, బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారు ఐర్లెండుకు హోంరూలునిచ్చుచో ఆలస్టరుపక్షమున ప్రతిఘటించుట కాయత్నయిరి. ఆస్త్రిత్తు మహాశయు డపుడు, ఇంగ్లండులో ప్రధానమంత్రిగనుండెను. బోనార్ల, కార్నగార్ల బెదిరింపులను అతిడు లక్ష్యపెట్టక, సందర్భములను జాగ్రూకతతో పరిశీలించుచుండెను. మరియొక రాసాసమునందుండిన, తొందరపడి వ్యవహారమును చెడగొట్టెడివారే. బ్రిటీషు ప్రభుత్వమును ప్రేమచర్చకు పురికొల్పి ప్రయత్నము కొనసాగకుండెను. కాని, బోనార్లగారు ఆలస్టరు వాలంటీరులను తయారుజేయుటచే, అందుకు విరుద్ధముగ ఐరిషు సిక్ ఫీసరులు తమ వాలంటీరులను తయారుజేయుచుండిరి. ఒక పక్షము వారితో జోక్యము కలుగజేసికొనిన వేరొక పక్షమువారితో గూడ జోక్యము కలుగజేసికొనవలసియుండును. ఆస్త్రిత్తు ప్రభుత్వమువారు ఐర్లెండు పరిణామమును జాగ్రూకతతో పరిశీలించుచున్నను, ఉభయపక్షములతోను జోక్యము కలుగజేసికొనరయిరి. కాని అపసంఘటనో, తరుగుబాటు నెరవొనుటకు ప్రాంత సేనాని యధ్యక్షితిక్రింద నొక నివహమును తయారుగనుంచిరి. సిక్ ఫీసు నాయకులను అరెస్టు జేయుటకు బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారు వెనుదీయకుండగ, ఆలస్టరు నాయకుల విషయమై ఉపేక్ష వహించుటకు కఠింజేమని, ఆక్షేపించినవారుగలరు. బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారు భయపడిరిని దెలిపిన వారుగలరు. ప్రభుత్వమువారి సౌమ్యస్వభావము గాంచి, కార్నను ప్రభుత్వము మరింత ధైర్యముతో పట్టాటోపము కలుపుచుండిరి. తీవ్రప్రస్థానముల గావించుచుండిరి. వ్యవహారము ముదురుచో, ఆలస్టరు నాయకులను అరెస్టుజేయుటకు వెనుదీయమని ప్రభుత్వమువారు దెలుపుచుండిరి. ఫలితమేమగును, ఏమగునని ప్రజలు నిరీక్షించుచుండిరి.

ఇంతలో యూరపుసంగ్రామము ప్రారంభమయ్యెను. ఐర్లెండు హోంరూలు బిల్లును గూర్చిన యాలోచన మానివేయబడెను. ఆలస్టరు నాయకులు తమ ప్రయత్నములను విరమించిరి. కొంతకాలమునకు యుద్ధవ్యవహారములను తిన్నగ సడుపుటకై, కొయలివనుపక్ష మేర్పటుపబడెను. కొయలివను ప్రభుత్వమునందన్ని పక్షములవారును జేరిరి. ఆలస్టరునాయకు లగు బోనార్ల కార్నగార్లు గూడ మంత్రులయిరి. కాల మెట్టిమార్పుల దెచ్చునో కనుగొనవచ్చును. కొంతకాలము క్రిందట తిరుగు

బాటు నాయకులుగ దలంబడినవారు, వెంటనే మంత్రివదవిని స్వీకరించుట ఎట్టివిచిత్రమోగ్రహింపజచ్చును. బోనార్లగారి యభిప్రాయములు, స్వాతంత్ర్యోద్యమములకు ప్రతికూలముగ నున్నను, అతని యందు ధైర్య మొకటియు, సమకాలస్వభావ మొకటియు, ముఖ్యుత్పణములుగ గనుపించెను. తన యభిప్రాయములను చాచక, ధైర్యముతో ప్రతిపాదించుచుండుటచేతనే, యూనియనిస్టు పక్షమున కతడు నాయకు డయ్యెను. బోనార్లగారు విశేష ప్రజ్ఞావంతులు గారు. గొప్పవర్తలు కారు. కాకున్నను, అతని సహకట్యమే అతనిని బైక దెచ్చెను. బోనార్లగారు ఆలస్టరుతో పురికొల్పిన తిరుగుబాటువలన, ప్రజలపట్ల మొకటి గలిగెను. సిక్ ఫీసు వాలంటీరులను, బహిరంగముగ నేర్పరచి, వారికి శిక్షణ నొసగుటకు, వీలయ్యెను. సిక్ ఫీసు వాలంటీరు దళములు క్రమక్రమముగ బెదిరి, తుదకు ఉడద్రవకర మయ్యెను. లాయడుజరిగారు ప్రధానమంత్రి యయిన పిమ్మట, బోనార్లగారు వారితో కలిసి ప్రభుత్వబాధ్యతలను నిర్వహించిరి. లాయడు జార్జిగారికి పూర్వపు లిబరలు దృష్టి రాను రాను తగ్గి, కన్నర్యేటిపు పక్షము వైపునకు మరలెను. అందుచే కన్నర్యేటిపు నాయకులు లాయడు జార్జిగారి సభిషముగ ప్రేమింపజొచ్చిరి. బోనార్లగారికిని లాయడు జార్జిగారికిని పొత్తు గునురుటకు గూడ ఇదియే కారణ మయ్యెను. ఈ సందర్భమున లాయడు జార్జిగారి కల్పిల నిండుక గుర్తింపవచ్చును.

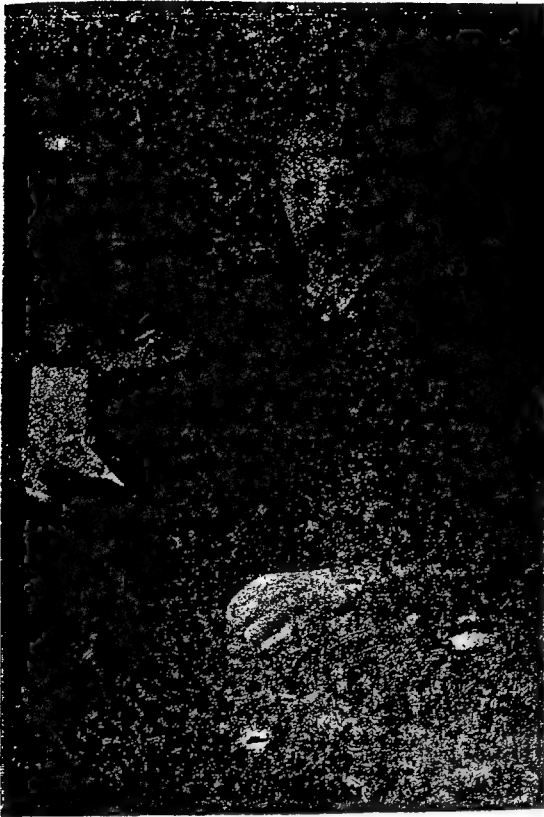
లాయడు జార్జిగారు మొట్టమొదట ఆస్త్రిత్తు గారికి ప్రయోశిష్యులుగ నుండిరి. లిబరలు పక్షమున కిరువురును పట్టుగొమ్మలవలె నుండిరి. యుద్ధారంభమున, మిత్రమండలికి సప్తము లనేకములు గలిగెను. జర్మను విజృంభణము పెచ్చుపెరిగెను. ఆస్త్రిత్తు ప్రభుత్వము లెగినంతచురుకుడనము జూపలేదనియు, యుద్ధవ్యవహారములను నిపుణతతో నడుపలేదనియు, పలువురు నిందమోప దొడగిరి. కన్నర్యేటిపుపక్షము వారు వీరిపై దాడివెడల దొడగిరి. ఇట్టి సందిగ్ధ సమయమున, లాయడు జార్జిగారు ముందుకు వచ్చిరి. ఆస్త్రిత్తు మహాశయుసపై లాయడు జార్జిగారు గూడ కత్తులనూరిరి. ప్రాతశిష్యత్వము మూలబడెను. లాయడు జార్జిగారు ప్రధానమంత్రి యయిన పిమ్మట, అదృష్టవశమున మిత్రమండలికి విజయపరం పరులు గలుగజొచ్చెను. ఇందుకు కాలమహిమ కారణమో లేక లాయడు జార్జిగారి చాకచక్యమే కారణమో జెప్పవీలులేదు. లాయడు జార్జిగారి కెట్టి లోపము లున్నను, సందిగ్ధ సమయములందు ప్రజలలో ప్రబోధము గలిగించి వారిని ఉత్సాహపరమగు చేయుటలో అతడు కడునేర్పరి యనుటకు సందియములేదు. ఆస్త్రిత్తుగారి సౌమ్య, సరళస్వభావములు అసాయసమయములందు ప్రకాశించెడివి గావు. యుద్ధ విజయమునకు లాయడు జార్జి ప్రభుత్వము తోడ్పడుటచే, ప్రజల కతనిపై భక్తి విస్తరించెను. యుద్ధము ముగిసిన పిమ్మట జరిగిన ఎన్నికలలో మరల కొయలివనుపక్షము పైకివచ్చుటయు లాయడు జార్జిగారు మంత్రులగుటయు ఇందుకు ఫలితములు. లాయడు జార్జిగారి క్రింద బోనార్లగారు పనిజేయుటకు మరల సంగీకరించినను, ప్రధానమంత్రి వదలి బోనార్లగారికి లభించెడిదే. కాని బోనార్లగారు దేశాభ్యుదయమును మది నెంచి, లాయడు జార్జిగారికి ఆ పదవిని వప్పగించి, తాము వారిసరసన బనిచేయుట కంగీకరించిరి. బోనార్లగారు కేవల స్వలాభాపేక్షాపరులు గారనుటకును, తమ

సామర్థ్యమును ఒరులసామర్థ్యమును గుర్రెటుంగగల సమర్థు లనుటకును, ఈ నిదర్శన మెంతయు యక్కరికు వచ్చును. బోనార్లగారు, యుద్ధమునకు బూర్వము ఐర్లెండు హోంరూలునకు ఎంత ప్రతికూలముగ నున్నను, పిమ్మట హోంరూలు బిల్లు చట్ట మగుటకు మిగుల తోడ్పడిరి. బోనార్లగారి యభిప్రాయములు రానురాను విశాలత జెందెను.

లాయడు జార్జి ప్రస్థానములు, అనుక్షణపు మార్పులు, లెకయోక్తులు, యుద్ధ సమయమునందెంత బనిజేవచ్చినను, యుద్ధము ముగిసిన పిమ్మట పునర్నిర్మాణమున కివి ఏమాత్ర ముపయోగింపక బోయెను. దేశమునందు దారిద్ర్యము ప్రబలెను. నైస్యమునుండి బయటకు వచ్చినవారికి జీవనాధారము గల్పించుటకు చిక్కలు చాల గలిగెను. లాయడు జార్జిగారు తదవ కొక వాగ్దానము చేయుచుండిరి. వీర వాగ్దానములు గాలిలోనిమూలలయ్యెను. ప్రజల కందుచే లాయడు జార్జిగారిపై విశ్వాసము నొలగజొచ్చెను. తుర్కీవిషయమై వీరు జూపెడి ప్రతికూలభావము, మంత్రులలో కొందరికు రుచింపదయ్యెను. వీరిపై ఆస్త్రిత్తు పక్షమువారికిని లేబరుపక్షమువారికిని అగ్రహము తీరక యిం చుచుండ, కన్నర్యేటిపు పక్షము వారికి సయితము అసహ్యము కలుగుచుండెను. ఉభయ పక్షములకును లాయడు జార్జిగారు సరివడకుండుటచే, కొయలివనుపక్ష మంతరింపవలసివచ్చెను. లాయడు జార్జిగారికిని బోనార్లగారికిని భేదభావము లుద్భవించెను. మరల జరిగిన ఎన్నికలలో కన్నర్యేటిపు పక్షమువారు విజయము గాంచిరి. తుర్కీ పట్లను ప్రాన్న పట్లను లాయడు జార్జిగారు ప్రాతీకూల్యము వహించుటయ గాక, ప్రభుత్వ వ్యయమును తగ్గించుటకును కార్మికుల యసంతృప్తిని పోగొట్టుటకును శక్తులు గాకబోయిరి. నూతన కన్నర్యేటిపు ప్రభుత్వమున ఎవ్వరు ప్రధానమంత్రి లగ నుండవలెను, ఎవ్వరు దేశమును సరియగు మార్గమున జేర్చుటకు సమర్థు లను ప్రశ్న వచ్చెను. కన్నర్యేటిపులలో ఛేంబర్లెను బోలు అనుభజ్ఞలు కలరు. కాని వీరికి కొయలివనుపై నభిమానము వదలలేదు. ప్రధానమంత్రిగ నుండుటకు అర్హులగు వారు బోనార్లగారు దప్ప మరియొకరు లేరిని, కన్నర్యేటిపుపక్షమువారు నిర్ణయించిరి. ఈ పక్షము నందలి యవకులు బోనార్లగారిపై విశేషాభిమానము జూపిరి బోనార్లగారు, అధికారసంపాదనా భిలాషులు గారు. తమ పక్షపు కోర్కెను విధిలేక యంగీకరించినను, బోనార్లగారు స్వాతిశయము జూపక ఆడకువతో ప్రవర్తించిరి. తుర్కీతో సంతి జేసికొనబడెను. ప్రాన్నతో సమాధానపడుటకు బోనార్లగారు ప్రయత్నించిరి గాని అది కుదురలేదు. పునర్నిర్మాణ కార్యములను నిర్వహించుటకు, బోనార్లగారి పూర్వాచార ప్రేమత్వము తోడ్పడుకుండెను.

బోనార్లగారు తమ పదవిని విశేష కాలము నిర్వహింపక ముందే, వాటి రుగ్మతి బ్రవేశించెను. కంతము బొంగురుబోవుటచే, నతడు పార్లమెంటు సభలో ప్రసంగింప జాలకబోయెను. పిమ్మట చికిత్సకన్నీ ప్రయత్నములు జరిగినను, వెనుకటి ఆగోగ్యము వారికి చే కూరక బోయెను. విధిలేక వారు తమపదవికి రాజీనామానిచ్చిరి. వారి స్థానమున బాల్ఫూరుగారు బ్రవేశించిరి. బోనార్లగారికి పూర్ణవిశ్రాంతి లభించుటచే, వారిదేహము స్వస్థత జెందునని యూహింపబడెను. కాని తుద కన్యధా జరిగెను. నిన్నటిదిన మిదయమున వారు లండను నగరమునందు కాలధర్మము నొందిరి. వీరి యాత్మకు శాంతి గలుగుగాక!

కీర్తి శేషులగు బోనరులా గారు.

ఆంధ్రజాతీయకళాశాల

దీపావళి సమీపించుచున్నది. ఆంధ్రజాతీయ కళాశాల నిర్వాహకులు దీపావళిలో పదివేల రూపాయలను విరాళముల నొసగవలయునని ప్రజలను గోరుచున్నారు. వారి విజ్ఞప్తిని నిశ్చయించుకొని ప్రచురించుచుంటిమి. ప్రజలీ ప్రతిష్ఠాపనకు శక్తి వంచనలేక సాయపడుట, ధర్మము, ప్రజల బాధ్యత వెనుకటికన్న నిక్కువతయించుచున్నది. నిర్వాణ కార్యక్రమమును శ్రద్ధతో నిర్వహింపవలయుననియు, స్వరాజ్యసిద్ధి కిదియే ఫలప్రదమగు మార్గమనియు అన్నిపక్షములవారును హెచ్చరించుచున్నారు. దేశమునందు కార్యదీక్షను పురిగొల్పుట కింతకిన్నను అనుకూల తరుణముండదు. ప్రజలయశ్రద్ధవలన, ఎట్టి నష్టములు వాటిల్లుచున్నవో, ఇకనాడు వెల్లడియైనది. ఇకనయినను కాలము వృధపుచ్చక ప్రజలు తమ విద్యుత్ ధర్మమును నెఱవేర్చుట యావశ్యకము. నిర్వాణ కార్యక్రమమునందు జాతీయవిద్య సమచిత్రసానము సలంకరించుచున్నది. జాతీయవిద్య, విద్యార్థులదృష్టిని భావదాస్యమునుండి స్వాతంత్ర్యము వంకకు మరల్చగలదు. ప్రస్తుతివిద్య దేశములో గలిగించెడి యనర్థములను వివరింప బనిలేదు. దేశమునందు సంక్షోభమయి మరుదెంచినపుడు విద్యార్థులు తమ ధర్మమును నెఱవేర్చుకొని ఎటుల వెనుకంజ వైచుచున్నదియు కరితలములకమే. ప్రస్తుతి దృష్టికి, ఆధునిక విద్యావిధానము చాలవరకు కారణమగుచున్నది. భావిసంతతి యయినను యభివృద్ధి గాంచి, దేశమునున్నతస్థితికి దెచ్చుటకు, జాతీయవిద్యా వ్యాప్తి యావశ్యకమని దెలుప నవసరములేదు. జాతీయవిద్య వ్యాపించుచున్న గాని, విజాతీయపాఠశాల బహిష్కారము నెఱవేఱును. ఆంధ్రజాతీయకళాశాల 1907 సంవత్సరమునందే స్థాపించబడినది. ఇంతవరకును ఆంధ్రదేశపుకీర్తినిది అతిశయింపజేసినది. నేటికీ, జాతీయప్రతిష్ఠాపనలో సగ్రగణ్యమైన వెలయుచు, ఉన్నతాదర్శములను వ్యక్తీకరించుచున్నది. ఇట్టిప్రతిష్ఠాపనను ప్రోపించుచో, ఆంధ్రులు నిర్వాణకార్యక్రమమునకు మిగులతోడ్పడినవారగుదురు. దీపావళిభీతిలే కళాశాలకు ముఖ్యాధ్యక్షులు లగుచున్నవి. ప్రతిగ్రామమును శ్రద్ధబూనుచో, కార్యనిర్వాహకులు కోసము తమకున్న నెక్కుడు మొత్తము ప్రోగగు ననుటకు సంధియము లేదు.

నేత, అద్దకము, ప్రాచ్యచిత్రకళ యను మూడు శాఖలు చూతనముగ జేర్చబడినవి. బంసరు అద్దకము నశింపకుండ కాపాడుట, ప్రశంసార్హము. దేశీయచిత్రకళాశాఖ దినదినాభివృద్ధి గాంచుచు, పలుపురదృష్టి నాకర్షించుచున్నది. చిత్రకళాపండితులు పంగదేశీయులయినను, ఆంధ్రపరిస్థితులను కనుగొనుచు, ఆంధ్రవిద్యార్థులకు తగుశిక్షణ నొసగుచు తమ ధర్మమును ప్రశంసార్హముగ నిర్వహించుచున్నారు సాహిత్యశాఖ సభివృద్ధి గాంచుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. ధనము పుష్కలముగ నుండుచో, ఆంధ్రజాతీయకళాశాల నెక్కుడు ప్రయోజనకారిగ జేయుట కధికావకాశముండును. కీ! శే! కోకల్లి హనుమంతరావు పంతులుగారు స్వార్థత్యాగమును బూని, కళాశాలాభివృద్ధికై ఎటుల పాటుబడిరో వివరింప నవసరము లేదు. ఈ సంగతి ఆంధ్రదేశ మెరిగిన విషయమే. వారి అకాలమరణమునకు శోకింపనివారుండరు. వారిపేర నెలకొల్పబడినవిధికి అచిరకాలములో అరువదివేలవరకు ప్రజలు చందాల వైచుటయే, వీరిపై ప్రజలకు గల భక్తికి నిదర్శనము. హనుమంతరావు పంతులుగారు ప్రారంభించిన ఘనకార్యమును కొనసాగించు బాధ్యత ఆంధ్రులందరిపై నిలచియున్నది. పాలకసంఘ కార్యదర్శి యగు వేమూరి రామచంద్రరావు పంతులుగారు తమ కాలము నంతయు కళాశాలకొరకై వినియోగించుచు పాటుబడుట వలన, కళాశాలకు క్రొత్తబలము చేకూరినది. వారి సేవాశక్తియు, ఆదంబరాహిత్యమును, సరళస్వభావమును, మిగుల గణనార్హములు. షట్టాభిసీతారామయ్యగారు కళాశాల కులవరకును సలుపుచున్న కృషి నెవరును మరువజాలరు. హనుమంతరావు పంతులుగారి మరణమున కనంతరము, వారిపై విశేషభారము మోపబడినది. హనుమంతరావు నిధికి చందాలు ప్రోగుచేయుట కేమి, దీపావళిభీతుల నేర్పాటుచేయుట కేమి, కళాశాలకు సంబంధించిన ఇతరవ్యవహారములను నిర్వహించుట కేమి, షట్టాభిసీతారామయ్యగారు దీనికొనెడి శ్రమను గుర్తించినవారు, వారి కార్యభారమును గ్రహింపగలుగుదురు. కళాశాలాధ్యక్షులును తదితర ఉపాధ్యాయులును, పాలకసంఘమువారి ప్రయత్నములకు తోడ్పడుచున్నారు. ఇట్టి ప్రతిష్ఠాపన ఆంధ్రదేశమునందే గాక హిందూదేశమునందంతటను కనిపింప గాంచుచున్నది. ఆంధ్రులే గాక, ఆంధ్రీయులు

గూడ దీనిపై సభిమానము జూపుచున్నారు. ఇక నుండియు ప్రజలు వెనుకటికన్న నెక్కువభిమానము జూపుచు, కళాశాలను ప్రోపించు భారము వహింపవలెను. కళాశాలయొక్క కర్తవ్యకర్తలకు ప్రజలే బాధ్యులగుదురు. దీపావళి భీతులు విరివిగ చేకూరు గాక యనియు, కళాశాల దినదినాభివృద్ధి గాంచు గాక యనియు, మనఃస్ఫూర్తిగ గోరెదము.

ఆత లంతరించుట

ఇ పీరియల్ సమావేశమునందు డాక్టరు సప్రూగారు పాల్గొనుటవలన లాభము లేదని పలువురు దెలిపినను, సప్రూగారు దానిని విడిచి రారయిరి. డాక్టరు సప్రూగారు కొరగాని తీర్మానము నొకదానినిబెట్టి, దానికొరకై రాయబాంముల సలుపసాగిరి. భారతీయుల సమానత్వమును, ఏ రాజ్య మెంతవరకు కొనసాగింపగలదో కనుగొనుటకు పరిష్కారముల నేర్పజుపవలయు ననుటకన్నను వ్యర్థతీర్మాన ముండబోదు. ఈ తీర్మాన మొకవేళ ఇంపీరియల్ కాన్ఫరెన్సునం దామోదించబడినను, కలిగెడిలాభ మేమి? కాలయాపన జరుగుటయు, తుదకు తా మేమియు జేయలేమని అధినివేశరాజ్యములు దెలుపుటయు జరుగును. మితవాదనాయకు లింకను ఎండమావులను వెంటాడుట, ఆశ్చర్యకరము. ఏది యో నె క నిశ్చయభిప్రాయమును దెలిపి, స్పష్టమైనాని యుపకారము గావించె ననియే చెప్పవచ్చును. సప్రూగారి సూచనలను తా మంగీకరింపమని, స్పష్టమైన ఖండితముగ బలికిరి. బ్రిటీషుపౌరు లయినమాత్రమున, అధినివేశరాజ్యములలో పౌరస్త్వపుహక్కు లుండవని, స్పష్టమైన సూచించిరి. స్పష్టమైన నిండుచిన ప్రయోజన మేమి? కాలనిలమంత్రి యగు డెవన్ షైరు డ్యూకుగారు గూడ, కుయూ నిర్ణయమును తొలగించుటకు వీలులేదని స్పష్టపరచిరి. సామాజ్యబాధ్యతలను గుర్తించవలసిన బ్రిటీషు మంత్రులే యిటుల బలుకుచుండ, స్పష్టమైనాని విరుద్ధముగ బలుకుటలో వింత ఏమి గలదు? దక్షిణాఫ్రికాలోను, తూర్పుఆఫ్రికాలోను భారతీయుల హక్కులు భగ్న మగుచుండ, ఇతర రాష్ట్రములలో నెటుల జరిగిన నేమిఫలము? ఇకనయినను లేనిపోని యాశలను మానుకొని, హిందూదేశమునకు స్వరాజ్యము త్వరితముగ సిద్ధించు ప్రయత్నములను కొనసాగించి, కృతార్థు లగుట సాధ్యమనిపించుచున్నది.

గాంధీ : బరోవాలో ప్రబోధము

బరోవా జనాభారిపోర్టులో, గాంధీ ప్రబోధమువలన ప్రజలు మేల్కొనిరియు, ఘోరజరులు గాంధీని ఋషివలె భావించుచున్నారనియు, ప్రజలలో నన్య మతములయెడల సహన మధిక మయ్యెననియు, జాతీయ క్రైస్తవమత మేర్పడుటకు గాంధీ పలుకుబడి తొడ్డుచున్నదనియు, హిందూదేశమునకు ముఖ్యమగు ఆధ్యాత్మిక, నిరాదంబర జీవితములవంకకు ప్రజలదృష్టి గాంధీ దివ్యునియు, సూచింపబడెను. బ్రిటీషు అధికారులయినను నిష్పక్ష పాతేబుద్ధితో పరిస్థితులను వీక్షించుచో, గాంధీయవాత్మ్యుని సంబోధనము ప్రజలలో నెట్టి యద్భుత మగు మార్పు గలిగించినదియు గ్రహింప నేర్తురు. కాని, గాంధీ యన్యమమును ఘోరచిత్త దృష్టితో జూచుటచే, వారి కంటయు చూచుగూడరాదు మే గనుపించును.

తుర్కీ రిపబ్లిక్కు

తుర్కీ రిపబ్లిక్కుకు, ముస్తాఫా కమాల్ పాషాగారిని అధ్యక్షులుగ నెన్నుకొనుట భావ్య

ముగ నున్నది. ఈ పదవికి వీరికన్న నర్హు లింకొక రుండరు. తుర్కీ విజయమునకు వీరే ముఖ్యకారకులు. ప్రజాపరిపాలనాభిలాషయును తుర్కీకిగల యభిమానము వ్యక్తమగుచున్నది. స్వాతంత్ర్యాభిలాషయును యూరపురాజ్యములకు తుర్కీ దీని పోదని వ్యక్తమయినది. కమాల్ పాషాగారియధ్యక్షతక్రింద తుర్కీ సర్వరాభివృద్ధి బడసి, ప్రపంచమునందున్నతస్థానము బడయు గాక!

సానిడి వార్తలు

నూతన శాసనసభ సమావేశము:— నూతన మదరాసు శాసనసభ ప్రథమసమావేశము నవంబరు 26వ తేదీని జరుగును. గవర్నరు ప్రభుత్వమును ప్రేమించుచున్న సభను తెరచి, ఉత్సాహించెదరు.

చెన్నపురి ఆరోగ్యము:— అక్టోబరు 27 వ తేదీనో ఆంధ్రమయ్యడివారమున ముంబయి 'మెయింట్రికి' సాటునకు 83.8 వంతున నుండెను. గత వారము 84.4 వంతున నుండెను. ఒకటి కలరావచ్చి బాగయ్యెను. ఇకపూర్వము జరిగిన ఒకరును, యితర జ్వరముల కలన 30 నుండి ముగిసింది.

మహాత్మా గాంధీ సేత పాఠశాల చెన్నపురి

1923 సెప్టెంబరు నెల ఆదాయవ్యయ పట్టిక

ఆదాయము	రూ	ఆ	పై
ఆగస్టు నెల ఫిరకము నిలువ	42	8	1
సందాహ	142	18	8
ఆదాయము	16	18	0
చిల్లరవనల రాబడి	5	0	0
ఇతర ఆదాయము	2	18	6
మొత్తము	209	15	10
వ్యయము	రూ	ఆ	పై
జీతములు కూలి	100	6	10
ఇంటి బాడుగ	37	0	0
కొనుబడి	20	9	0
రాకపోకలు	6	8	6
వ్రాత సామగ్రిలు	0	10	6
కేరెసి ఫిరకము	3	1	6
టపాల వ్యయము	0	7	0
శిల్లర	4	1	3
"	8	0	0
నిలువ	184	3	8

మొత్తము. 209 15 10

కాకినాడ కాంగ్రెసు ఖద్దరుడేరా

ఆంధ్రదేశపు ఖద్దరుతోనే డేరా

తయారు చేయబడును

శ్రీమత శాశీ చిశభిమరాజుగారు పత్రికకు పంపిన తంజివా ద్రసుకూర్చి కలకత్తా కంట్రాక్టరు ముఖ్యి గారు డేరాను తయారు చేయటాని ఆంధ్రదేశపు ఖద్దరుతోనే ఉపయోగించ వలె నను మరతు ఏర్పరచబడెను. అని సన్మానసంఘం కావ్యదర్శి నేడు కాకినాడనుండి తంజివా ద్రసు పంపెను.

అఖిల భారత కాంగ్రెసు

కార్యసంఘసభ

అఖ్యుతనకులో నవంబరు 13 వ తేదీని జరుగును

అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘముయొక్క కార్యనిర్వాహకసభ నవంబరు 13 వ తేదీని సాయంత్రం 2 గంటలకు అమృత సరమున జరుగును. అకాలిల ప్రస్తుతస్థితిని గూర్చి ఆలోచన చేయుటకై ఆసమయముననే నాయకుల ఆంతరంగిక సభకుడ జరుగును. (స్వకీయనిలేఖించెవాడు)

నగరమున ఎన్నికలు

4 స్థానములకు 11 మంది అభ్యర్థులు

1919 సం॥ భారత ప్రభుత్వ చట్టము అనుబంధానికి వచ్చిన తరువాత హైదరాబాద్ శాసనసభకు మౌదాను శాసనసభకును రాజకీయ పార్టీయము ఈ దినము ఎన్నికలు జరిగెను. గతపర్యాయము ఈ పార్టీయములందు ఆసమావేశము మేగాక, "జనీను" ఉద్యమమును తీవ్రముగ నుండెను. ఈమారు రెండు ఉద్యమముల తీవ్రతయు క్షీణించి, మదరాసు నగరమున గత పర్యాయము 4 స్థానములకు గాను ఇరువురు బాహ్యజేతరులును, ఇరువురు బాహ్యజేతరులును గలిసిరి. ఇరు పక్షములవారును తుల్యము ననుసరించిన పోటీలతో పరిచేసిరి. ఈమారును జరిగిన నమసరించిన పోటీల తేజపోలేదు. నగరములోని 4 స్థానములకును 11 మంది అభ్యర్థులుగలరు. (1) డాక్టరు సి. నరేంద్రమొదల్యారుగారు (2) ఆర్. మదనగోపాల నాయుడుగారు, (3) సామి వేంకటాచలం శెట్టిగారు (4) డర్. పిట్టిత్యాగరాజు శెట్టిగారు (5) ఓ. కణి కాచలం శెట్టిగారు (6) టి. కేవలరాజులు నాయుడుగారు (7) ఎం. విజయరావులుగారు, (8) డాక్టరు వి. రామకామతుగారు (9) కే. వ్యాసారావుగారు (10) టి. ఆర్. వేంకటేశ్వర అచ్యుతగారు (11) పి. ఎం. శివజ్ఞాన మొదల్యారుగారు.

గుణ వి. శేష ములు

డాక్టరు సి. నరేంద్రమొదల్యారు, ఆర్. మదనగోపాలు నాయుడుగారు ఒకటిగ ఎన్నికలందు పనిచేయుచున్నారు. వీరిరువురును మిత్రులు. ప్రాంతమునుండియు జన్మి నుచును నుండునపుచేయు నుండెనాక. కాని వీరు కొన్ని విషయములందు ఎత్తుగపాత్రం త్రవ్వముననుండుటచే "జనీను" తును పేరతోగాక, ప్రత్యేకముగ కర్షణలుగనున్నారు. వీరు కొన్ని ఎన్నికలభయం దుప న్యసించినప్పుడు బాతులకొరకు పాటుపడెదమని చెప్పిరి. సామి వేంకటాచలం శెట్టిగారి క్షయము గుంటూరు జిల్లా కొత్తపట్టణము వర్తకసంబంధమున వారీగగమునకువచ్చి ఇచ్చటనే చేరిపోయిరి! కాన్పొరేవనునందు న్యకం తాటిపాతములను నిర్భయముగ తెలియచ్చుచుండు. జనీనుపక్షమున తాము ప్రస్తుతము చేరలేదనియ న్నిరి బాతీయాభి పాతములు గలవాడు. ధర్మపిట్టిత్యాగరాజు శెట్టి, ఓ. కణి కాచలం శెట్టి, టి. కేవలరాజులు నాయుడుగారు జన్మి నుచు తక్కువు అభ్యర్థులు. వీరిలో మొదటి ఇరువురును గతపర్యాయమున శాసనసభకుగ నుండెనారు. కేవలరాజులు నాయుడుగారు గవర్నరు మొట్టు తెన్ననకు. కాన్పొరేవనుసభ్యుడు. ఈ ముప్పురచ్చు శాసనసభయందు ప్రజాపరిపాలనను ఏమిచేయబోవు నదియు తెలుపలేక. కేవలపక్షాభిమానమే వీరి అభ్యర్థిత్వపాదనల మునకు ఆధారముగ కలంపకలసియున్నది. ఎం. విజయరావులుగారు బాహ్యజేతరులు. కొంచెము బాతీయాభి పాతములు గలవారు. రామకామతు, వ్యాసారావుగారు బాహ్యజేతరులు. కాన్పొరేవనుసభ్యులు. లాలలజతరాయి యుదాహరించిన ప్రతిజ్ఞలను గైకొనుటకు తమ కర్షణంకరము లేదని చెప్పినవారు. పి. ఎం. శివజ్ఞాన మొదల్యారుగారు. హైదరాబాద్ కోట్లక సభ్యత్వమును అభ్యర్థించుచున్నారు. టి. ఆర్. వేంకటేశ అచ్యుతగారు ఎంజనీయరు. బాహ్య జేతరు. గతపర్యాయమునలె గాక, ఈమారు అభ్యర్థులు చాల వరకును నోటుల ఇద్దరు తెల్లి వారిని మాయకు సంభవించెను. అభ్యర్థులు 11 మందిగలరు. కాని వీరిలో ముఖ్యముగ డాక్టరు సి. నరేంద్ర మొదల్యారుగారు, ఆర్. మదనగోపాలు నాయుడు గారు, సామి వేంకటాచలం శెట్టిగారు, డర్. పిట్టి త్యాగరాజు శెట్టిగారు, ఓ. కణి కాచలం శెట్టిగారు, టి. వి. కేవలరాజులు నాయుడుగారు, డాక్టరు వి. రామకామతుగారు, వ్యాసారావుగా రు. మనమునం చెక్కున ఆందోళన గలిగియున్నారని చెప్ప వచ్చును.

మదరాసు శాసనసభకు 4 స్థానములకై 11 మంది అభ్యర్థులుండ, హైదరాబాద్ శాసన సభలోని ఒక స్థానమునకై నగరమునం దుద్దర అభ్యర్థులున్నారు. టి. రంగాచార్యులుగారును. ఎన్. జి. శత్రుఘ్నమొదల్యారు గారును. రంగాచార్యులుగారు గత పర్యాయము ఆ శాసనసభయందుండి, బాతీయాభి పాతములు గలిగి వీరై వపుడు ప్రభుత్వము నెదిరించి ఇతరతరల వారి కోర్కెలను అంగీకరిం చుటకు సిద్ధముగనుండువారు. కటగోత మొదల్యారు గారు జన్మి ను పక్షము నకు సంబంధించినవారు. వీరిప్పటికి, తమ యభిప్రాయములను వ్యక్తత్రవయించుగాని ఉపన్యాసములందు గాని తెలియచ్చి నాయుడుగారు. మదరాసులో నగరములకు మొదల్యారుగారి పేరైన ను నినిసించిట్లు తోచుచు. కేవలము బాహ్యజేతర భిమానముల

తమకు జయముగనునని కలంపుతో నున్నారు. రంగాచారు లుగారు మాత్రము అక్టోబరు మాసమున దినమునకొకసభయం దైనను పాల్గొని యుండురు. వీరు హైదరాబాద్ శాసనసభయందు ప్రవేశించిన పిమ్మట ముందెట్లు ప్రవర్తించుకో తెలియదు కాని ఈ మాసమున జరిగి తాను పాల్గొనిన ప్రతి సభయందును ఆ భోద్యేక్షకులతో సానుభూతి జూపుచుండిరి.

మనము దీని నియోజక వర్గము పక్షమున మదరాసు శాసనసభకు హైదరాబాద్ వకీలు మనముగారు మూ అసలుగారును మనముగారు మనాసా సేటుగారును అభ్యర్థులు. స్థాన మొక్కటియే. మనాసాసేటుగాని వర్తకులు. బాతీయాభిప్రాయము గలవారు.

క్రైస్తవ నియోజకవర్గమునందు బల్లారి, అంకెపురం, కర్నూలు, కడప, కర్నూరు, ఉత్తర ఆర్కాడు, దక్షిణ ఆర్కాడు, మదరాసు జిల్లాలు చేయున్నది. ఈ నియోజక వర్గములమున మదరాసు శాసనసభలోని ఒక స్థానమునకై (1) టి. ఆనందరావు పిట్టిగారు. (2) డి. సావాగారు (3) ఎం. రత్న స్వామిగారు (4) కే. పి. ఈశ్వరశర్మగారు. అభ్యర్థులు.

సెంట్రల్ గ్రూపు భూస్వాముల నియోజకవర్గము పక్షమున మదరాసు శాసనసభలోని ఒక స్థానమునకుగాను, టి. వెంకటసుబ్బారావుగారును, పి. రామారాజుగారు - (పానుగల్లు రాజుగారు) - అభ్యర్థులుగనున్నారు.

నియోజకవర్గము

నగరములోని సాధారణ నియోజకవర్గమున మదరాసు శాసనసభకు 21,552 మంది వోటరులును, హైదరాబాద్ శాసనసభకు 21,552 మంది వోటరులును గలరు. ఈ నియోజకవర్గమునకై నగరమునం దక్కటచ్చట 30 పోలింగ్ స్టేషనులు లేర్పాటు చేయబడినవి.

మనముగారి నియోజకవర్గమునందు మదరాసు శాసన సభకు 8,840 మంది వోటరులు గలరు. వారికై 6 పోలింగు స్టేషనులు ఏర్పాటు చేయబడినవి.

క్రైస్తవ నియోజకవర్గమునకై 4 పోలింగు స్టేషనులు భూస్వాముల నియోజక వర్గమునకై కర్నూరు, అఖిలమద్య సండుప్రాంతాలూ కా కచ్చేరిగడ్డ ఒకపోలింగు స్టేషనుకు ఏర్పాటు చేయబడినవి.

నేటి ఎన్నికలు

నేడు మౌతలినిధి కొన్ని పోలింగు స్టేషనులకు తెల్లీ మాయెను. పోలింగు స్టేషనులు ఒక్కొక్కదానికిని చాలమూర మన నున్నది. అంతియగాక, అది ప్రజలకునెవరికీ మధ్యన నుండక, కొన్ని పోట్ల వీధి చివర నుండుట కలసియుండుచే కొందరు కష్టముగ నుండెను. గతపర్యాయమునందు వలె ఈదినము మోటారుకారుల, అభ్యర్థుల ఏజెంటులు, అట్టవోనులు విశేషము కన్పించినదికాదు. క్రైస్తవ నియోజకవర్గమున శ్రీనోటరులు కొలదిమందియే యొనను, రమారమి అందరును పోలింగు స్టేషనులకు తెల్లి వోటుచేసిరి. మనముగారి నియోజకవర్గముల శ్రీ లె వ్యయను వోటు చేయుటకు వెడలలేదు. సాధారణ నియోజకవర్గమునందు శ్రీలు వోటు చేయుటకు కొందరు పోలింగు స్టేషనులకు తెల్లిరి. గతపర్యాయము వారి కీయకాళమే లేకండెను. పురుషులలో, వోటరులు నడచియు, బండ్లలో పోయియు, వోటు చేయుచుండిరి. పెరుంబూరు, కరకువార, తిరుక్కోళ్ళిల యందు మాత్రము ఇతర ప్రదేశములందుకన్న, మోటారు కారుల రాకపోకలు కొంచెము అధికముగనే యుండెను. గత పర్యాయమునకన్న, మధ్యాహ్నము 2 గంటలవరకును నాలభగముమంది యొనను, ఏ పోలింగు స్టేషనునందును వోటుచేయలేదు. భూస్వాముల నియోజకవర్గమున 1 గంటవరకును అయిదారుగురు మాత్రమే వచ్చియుండిరి తెలిసె. నగరమునందుగలను, నేడు ఎన్నికలు కాంతముగ జరిగెను

3-11-1923. శనివారము. 3-11-1923

S. A. Natak Samajam Masulipatam

తెనాలి ఫస్టుకంపెనీ హాలులో

శ్రీ పోతుకూచి స్వచ్ఛమ్య సంతులు,

ఎం. పి. ఎల్. టి. గారి,

శ్రీ కృష్ణ తులాభార నాటకము

ప్ర సిద్ధి గాంచి న:

ముప్పిడి శర్మ రాజుగారు-చక్కెరి

సి. కొండలరావుగారు-వారము.

నేటి ఎన్నికలు

జ్యోతిషము

(దేశ ద్రి మ్మరి)

నేటి ఎన్నికల ఫలితము లెట్లుండునో జ్యోతిషము చెప్పి కలెసంపే ఈమధ్య జగి: నందర్బాలస్మి కొంకవరకు వికడం చేసవలసి వుంటుంది. కేంద్రీసారి బ్రాహ్మణకీ బ్రాహ్మణేతరులకీ విరోధం ప్రబలంగావుండిన కారణాన్నిబట్టి బ్రాహ్మణులందరూ బ్రాహ్మణకీ వోట్లచ్చారు. అందులకు ఇద్దరు బ్రాహ్మణులు కేంద్రీస్మి కలలో గెలవటానికి వీలయింది. కాని యీరదేవ ఎన్నికలలో ఇభ్యర్థులుగావున్న బ్రాహ్మణులను పూర్వము చేసినంత ప్రచారముచేయనలేదు, చేసినా అంతప్రయోజనం కలగబోయేదిలేదు. ఉన్నతమాషా అంతా బ్రాహ్మణేతర పార్టీవారి ఎన్నికల విషయంగానే వుంది. ముగ్రులపార్టీవారు గెలుస్తారా గెలవరా, ముగ్రులు తిరిగి ఎన్నికలలో నెగ్గుతారా నెగ్గురా అని జగమంతా ఎదురచూస్తున్నారు. గోదావరి జిల్లాలో సర్ కూర్మానాయుడు బ్రహ్మాండంగా ప్రచారం చేస్తున్నారు. ది. బ. యిక్కేటి కేమగిరావు పంతులుగా రొకవైపునా, రా. బ. మాదిరెడ్డి వేంకటరత్నం నాయుడు గారింకోటవైపునా స్వరాజ్య పార్టీ అభ్యర్థులు బారిష్టర్ స్వామినాయుడు బిక్కన, కేంబ రత్నం, చాదరి గార్లు మడివోకవైపునా వారిని ప్రతిఘటిస్తున్నారు. పాత్రో ముగ్రుగారు గంజాంజిల్లాలో కాయిత్రుల ప్రయత్నం చేస్తున్నారు.

కాని యీమధ్య బ్రాహ్మణేతరపార్టీకి (జెన్టీల్ పార్టీకి మఖ్యంగా) ము స ల ల పు ట్టి ం ది. కొ య ం బ త్తూ రులో రామలింగంపెట్టిగారు, చెన్నపట్నంలో మదనగోపాలు నాయుడు గారు జెన్టీల్ పార్టీ విచ్చిత్తున విభిషణులై నారు. ఇంటిగుట్టు లంటకు చేట్టనంత తీవ్రతతోనా సర్ పిట్టి త్యాగరాజుపెట్టిగారికి తెలిసినప్పటికీ నిజంగా మనఃగో పాల నాయుడు గారిని కరదరాజులు నాయుడు గారికి బదులుగా చెన్నపట్నంకొత్తపున నాలుగో అర్బుగారి సర్ పిట్టిగారు నియమించివుండి యెడల ఈటుంబకలహం చెన్నపట్నంలో వుట్టేదికాదు. దీనికితోడు ముగ్రులందరూ తెలుగువారటం అరవారికి కల్లుకట్టినది. దీని కంతా సర్ పిట్టిగారి నిరంకుశ్యమే కారణమని గోలవుట్టినది. మదనగోపాలనాయుడుగారిని "మార్కెట్"గా బ్రాహ్మణేతరులలో చాలామంది భావించారు. రామలింగపెట్టిగారు విప్లవకారుల కతాకం లేదీకారు. అందులకు వీరద్రు గెలిచే ముగ్రులపార్టీ ఓకపోయిందన్నమాటే. విప్లవకారులుగెలిచారన్నమాటే. జెన్టీల్ పార్టీ పెద్దలవారి పట్టిందన్నమాటే. తక్షణకాలంపెట్టి, సలేశ మొలకలూగారు ఈ కుటుంబలహంకోట జ్యోతిషం కలిగించు కోకపోవటంవల్ల వీరద్రునీ తిరిగి యావన్నాది బ్రాహ్మణేతరులూ ఎన్నుకొంటారు. కాని జెన్టీల్ పార్టీకి భీష్మాచార్యవరకు సర్ త్యాగరాజుపెట్టిగారి సంగి లెల్లావుంటుందో తెలియదు. ఈ మధ్య ఈయన అడ్డపడ్డంగా ఇష్టమొచ్చినట్లుగా ప్రతిపక్షుల నందర్నీ తిట్టటం, కార్నిరేషన్ వ్యవహారం చేపట్టబారు మోక్ష రుగా కరిణిమణిటట్లు చేశటం, కాంగ్రెసును ప్రతిఘటించి జాతీయవాదులకు బ్రలవిరోధియై వారి అగ్రహానికి గరికావటం మొదలైన కారణాలవల్ల ఈయనపే చాలామందికి అయిష్టంగా వుంది. దీనికితోడు మదనగోపాలనాయుడుగారు వీరులై నారు. సర్ పిట్టిగారికి తిండియార్చేటలో చాలాపలుకుబడి వుండటం వల్ల అక్కడవోట్లన్నీ మొత్తంమీద వారికి వారిఅనుచరుల కూ రావచ్చును. కాని సుగిరినోట్ల అనుమానమే.

ఎందుకనగా:— సామ్రాజ్యంపేట, కొత్తాల్ చాలో, మైలాపూర్ మొదలైనవోట్ల సామి వెంటటాచలంపెట్టి గారికే ఎక్కువనోట్లు వస్తవి. సామ్రాజ్యంపేట కొత్తాల్ సామి వోట్లలో చాలామంది కర్షకులు వైపుకొని అవుటర్ల వారికి పింగిల్ వోట్ ఇస్తారు. శివజ్ఞానమొదలియారు గారికి పెద్దికాయుని పేట, కృష్ణానకాయుని అగ్రహారం, సామ్రాజ్యంపేటలో పలుకు బడి ఎక్కువ. వీరు సర్ పిట్టిగారికి ప్రత్యర్థులుగా వుండిడాక్టర్ వలేశంగారి పక్షం గా పనిచేస్తున్నారు. తిరుపతికేసేటిలో డాక్టర్ సలేశంగారు వ్యాపారావుగారు బాగామనిషు న్నారు. కుంకువాళం, చూళ, ఎమ్మారలో రామకావత్ గారు ప్రయత్నంచేస్తున్నారు. రాజుపురం, చాళికిపేటల్లో డాక్టర్ విజయరావులుగారు ఇండిమెంటు అభ్యర్థిగా సర్ పిట్టిగారిని ప్రతిఘటిస్తున్నారు. వెనుకటికి అచూతూ విరోధం దెచ్చుకొన్న అభ్యర్థులుగూ సామికి గురి అయిపోయిన ఇమ్మారోలు తెగవారిద్దరూ ఇమ్మారోలు పార్టీకి పట్టేటట్లుగావు. ది. బ్రాహ్మణుల

పూజి ముస్తఫా కిమల్ పాషా

నూతన తుర్కీ రికల్లికునకు ఏకగ్రీవముగ నభ్యక్షులుగ నెన్నుకొనబడిరి.

ట్టు చీలిపోవటానికై ఇంజనీర్ వెకేకేర్లఅశ్వరూగారిని జన్టీల్ పార్టీవారు నిలబెట్టారని గుమానుగావుంది. అదినజమైనా కావోయినా అతని యేమీ గెలవబోయేదిలేదు. వదల జాలు నాయుడుగారికేనా ఎక్కువనోట్లు వస్తవితోచదు.

కాబట్టి తేలిం దేమంటే:— రిజి కాచలంపెట్టి, సలేశ మొలకలూగారు రిద్దరూ పోషు మిగిలిన రెండుస్థానాలకు అభ్యర్థులుగా వున్నవారిలో నోట్లు విభాగమాచివి. బ్రాహ్మణుల వీరు న్నా అకేవుంటే కావత్ గారికుందారి. ఇండిమెంటు అభ్యర్థుల్లో సామి వేంకటాచలంపెట్టిగారికి ఎక్కువనోట్లు ఉంటవి. పాతర కపు జెన్టీల్ పార్టీవారు సర్ పిట్టిగారికి నోట్లు చేయవచ్చును. చిన్నకారు బ్రాహ్మణేతరులంతా మదనగోపాల నాయుడు గారికి వోట్లిస్తారు. మిగిలి న అభ్యర్థులం తా అటూ గా కుండా ఇటూ గా కుండా ఉంటారు సర్ పిట్టిగారు రాజకొప్పుకుని మదనగోపాలు నాయుడుగారి పార్టీ తరపు అభ్యర్థిగా నియమించక పోవటంవల్ల పార్టీకి విచ్చిత్తు కప్పింది. సర్ పిట్టి, మదనగోపాల నాయుడు, వేంకటాచలం పెట్టి గార్లు ముగ్గురులో ఏయిద్దరు గెలుస్తారో చెప్పటానికి వీలుగా కుంది. ఇంతవరకు మేము వింటున్నదాన్నిబట్టి వేంకటాచలంపెట్టి గారు గెలుస్తారనితోస్తుంది. ఇక సర్ పిట్టి, మదనగోపాలునాయుడుగార్ల యుద్ధం భీష్మాభిరుత్యుల యుద్ధంలావుంది. కాతా మనమడు కర సకం డికి వచ్చింది. సరసంగానేవు ది. ఇక సామ్రాజ్యకానవనకకు పోవాలని రంగారావులవారు భూమ్యకాకా తల్లికిందులు చేస్తున్నారు. మొట్ట మొదట వీరు అలక్ష్యంగా వుండిరి. కాని చెంగాబారుమొటింగులో సర్ పిట్టిగారు అచార్లుగారికి యెడరువేట్టే సరికి కొంచెం కొంచెం వెప్ట కలిగింది. రంగారావుగారు వివాదానికి దిగినకొద్ది క్యవహారం విషయం కావొచ్చింది. వీరి ప్రత్యర్థి ఇకాకొంచెం పలుకుబడి కలవారైనవో అచార్లుగారి పని దిగినేదే. కాని ప్రస్తుత వందర్బాల్లో అచార్లుగారి దివట్టి ఇంకా మూడేళ్లవరకు వెలుగుతుంది భయంలేదు.

మనామ్యురీయులలో పూర్వపు జన్టీల్ పక్షపు మొలక భాకబనాదిర్ మనామద్ ఈ స్మాక్ సామెబ్ గారు నిరాశచేసికొని ఈసారి పోటీచేయలేదు. వీరిస్థానే భిలా ఫత్ అభ్యర్థి వాజీ మూసాసేటుగా రెన్నుకొనబడవచ్చును. కేవల విద్యాలయము తరపున సత్యమూర్తిగారు నెగ్గువచ్చును. వీరు స్వరాజ్యపక్షమువారు. వీరి ప్రత్యర్థులు డర్బా శివరామరావ్, సి. యస్. వేంకటాచారిగార్లను చాలామంది యెఱుగరు. సత్య మూర్తిగారి నెఱుగరివాళ్లు తేర్చుఅండవల్ల వారు గెలవవచ్చును. ఉన్నప్పటికీ టిల్టాల్మిచి. జోస్వానికి మార్వత్ దేవి యచ్చి కావం మాజోస్వామీరాధా బాధించవచ్చును. రెండు మూడురోజుల్లోగెలిచినవారి ముఖాలు విడిచిస్తవి. ఓడినవాళ్ళ ముఖాలు ముడుచుకుపోతవి. మనమంతా విరోధులమాస్తూంటాము.

నష్టపరిహారముల సమస్య

క్రొత్త విచారణసంఘము

అమెరికావారి వైఖరి

లండను ఆక్టోబరు 29:— నష్టపరిహారములను జర్మనీ ఎం తరకు నెల్లింకులదొ నిర్ణయించుటకు ఒక విచారణసంఘమును నియమించు యు నని ఇంగ్లీషు ప్రభుత్వమువారిచ్చిన సలహాపై బ్రాహ్మ ప్రభుత్వమువారినిగూడ ప్రభుత్వతరమునై (బ్రిటిషు ప్రభు త్వము యీ సాయంకాలము చర్చ సలిపెను. పాయింకేరుగారు కోరినవరకులెల్ల ఈ విచారణ సంఘమువన ఫలితములు స్వల్ప ముగనుండును. విరోహింపబడునది రాజ్యములన్నియు ఏగ్రీ ర్తముగ కోరిన గాని ఈ విచారణయందు తోడ్పడమని అమెరికా వారు తెలిపియుండిరి. ట్టికెరిస్థులలో ఈ విచారణసంఘము కలన ఎట్టిలాభముకలగదని పలువురు అభిప్రాయపడుచున్నారు. ఈ సలహాను అమలుపండుచుటకు బ్రిటిషు ప్రభుత్వము వారు బట్టిప్రయత్నముల గానించుచున్నారు.

అమెరికా వైఖరి

ట్రెయ్యురరీక నాసింగటను విలేఖకు డిల్లు నాయుడు న్నాడు:— పాయింకేరుగారు కొన్నివరకులకొరచు బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారి సలహాపై ప్రభుత్వ తర మిచ్చినను, క్రొత్తనష్ట పరిహారముల విచారణసంఘమును నియమింపవలయు నను ఉద్దేశ మున్ను అమెరికావారి సంఘమునంటు పాటుగై కొనకలయు నను సలహాను గదలకొనవలయు నని చెప్పటకు వీలులేదు. పాయింకేరుగారు ఎట్టివరకులను కోరినను అనుభవముగలిగిన సభ్యు లతో నిండిన నష్టపరిహారముల నూతన విచారణసంఘమువారు దర్శని అ.త మొత్తమును నెల్లింపకాలదని నిర్ణయించిన ఈ నిర్ణయ మును (ఫ్రాన్సువారు అంగీరిం. కు కప్పదు) జర్మనీయందు రిసీపిషితుకంటి అధికారమును ఏర్పరప కులిన కరిస్థికు లేర్పడునని పలువురు తలచుచున్నారు.

భారతోద్యోగుల సంఘము

ప్రభుత్వమువారి రంగీకరించుట

లండన్, ఆక్టో 30:— భారతదేశములో పెద్దతరగతివల విను కర్మముల అఖిలభారతోద్యోగుల సంఘనిర్మాణము భారత ప్రభుత్వమువారి రంగీకరించిరి. భారతదేశమంతటను సంబంధించి ట్టిగాని లే: పెంట్రిలు సభ్యులకు సంబంధించి ట్టిగాని బోయ ములలో భారతీయోద్యోగులకేమైన కష్టములున్నయెడల ఈ సంఘము భారతప్రభుత్వమునకు సరాసరిదెల్పుకొను నాకొసం గబడినది. ఇతరవిషయములలో స్థానిక ప్రభుత్వముల ద్వారాను, ఇంపీరియలు కాభాధికారుల ద్వారాను, రెయిల్వే పరిపాలనా కార్యదర్శివారి ఆయాఅధికారుల ద్వారా దెలుపుకొనవల యును. అ. (పె)

శతకముల ద్వితీయ సంపుటము.

సంపాదకులు, కావ్యనిధి శ్రీ చలి కానిల చావు గారు.
ప్రతి లైబ్రరీయ, ప్రతియింట నలంకరించ దగిన సద్గ్రంథములు వెల రు 2-12 0
ఇది శతకములు విడిగాగూడ దొరకును.

1. శ్రీరామలక్ష్మణ ప్రశస్తి కవితలు - (కవులపల్లి శారదాకవి) అనునవి. 0-2-0. నే కవలనే యిందలికథ తెలుసుకొన్నది. లక్ష్మణుడు రామాయణంబు ప్రశ్నింప శ్రీరామచంద్రుడు సమాధానము చెప్పటమొదలుగువన యును అను విషయ చతుర్థాశ్వాసము 3 ధావిధానము కవితలుగా వ్రాసి చెను. మృదంగముమై యందలు చడువుట కనుకలముగ నున్నది.

2. నీతికంద కవితలు:—కొండపిటి కోటయకవి అ. 1 కందములలో నందమగ నీతులు వివాంకితముగ రచించెను. తైలికమున. అనునవి.

3. భక్తచింతామణికవితలు:—కూచిమంచి సోమసుందర కవి. అనునవి 0-3-0 ఇందు భక్తలపాలిటి చింతామణియే. ప్రతికవ్యము భార కుదిరిగి గంగావనామమంటి ధాటితో నొక్కయి నేకకవ్యమచివినన చడువలయెడల భూటి తాం దరమాడుచున్న లీల కన్నట్లుయందను. కావ్యము, మత్తేభము 1 తో కేకమంతయు ఒహురావణియముగ దనరుచున్నది.

4. శ్రీరామచంద్రభక్తకవితలు:—చండపాక కామేశ్వరకవి. అనునవి 0-3-0. భక్తి, వైరాగ్యభావముల కేక కము ప్రతిమానవుడు ఒహు మాయాపాదములు పన్ని పలు ముఖములు అనుభవించుచు నెలపాలగుచునే యుండను. చివరకు వైరాగ్య మను మహాఫలము నాస్వాదింపిగాని నిర పాదమగు సుఖము నందించాలడని యున్నానియందు భారా శుద్ధియులేదు అని కార్తవీర్యులై భక్తముతో నొప్పారుడఁ జదు యుట మల్లసముగలిగియు కేకకరావణము.

5. శ్రీమహాకవిరాజాణికవితలు:—వై కామకవియే పీడినాడ కర్త. అనునవి 0-3-0. ఇందు మూర్ఖభగవానుని మహిమ, కవిజాభిప్రాయ రచనాధానముల లాభిప్రాయ మొదలగువిషయములు కవిచే సోదాహరణముగ వర్ణించబడినవి. ఆర కవి మూర్ఖకవిరాజాణికామికి గృతి. ఈకవితలు మూర్ఖ భావములకు ముఖ్యకవనము. పద్యములు కార్తవీర్యులై భక్తములు. సంస్కృతముతో మయూరకవికృత మగు మూర్ఖకవితవనకు విద్యాది తో నొప్పారువును దీనిచే కవ్యము చదువరులే యూ హించుచుగాక.

6. కలువాయితకవితలు:—దర్శియ నరసింహ. ప్రాచీనము 0-4-0. ఇది యెల్లరు నెఱింగింక కవి. రాజగోపాల, మల్లికార్జున కవితలులలో “కాంత నీవీ కలువాయించి కృష్ణు డొడి తేలే!” అను విరహనాచకములగు వర్ణనలతో నొప్పారుచు రస మంతముగ నన్నునకుట నిస్సంశయము. ఇదివరకుగల ప్రతులలో దోషములు దొరలుటంతేని యవియెల్ల సాధువులుచేయించి మంచి వారిను లో ముడిచితివి.

7. శ్రీ నీతికవితలు:—చండపాక కామేశ్వర. (వై కామేశ్వరకవి కర్త) కవి మధునికమైన కవి రమ్యము. 0-2-0. ప్రతిశ్రీయ జన్మించినదిమొదలు పుట్టినింట నల్లివారి యట భర్తవన్నుని గురువులట్లు చెలికైలట్లు బంధుగులు పట్ల నెట్లు బంధువలెయో ఆయా నీతికవితలన్నియు కవిచే వచోపాదముగ శ్రీకుట కవిభావములట్లు కందకవ్యములతో వర్ణించబడియును.

8. కమేశ్వరకవితలు:—కొంపింద్ర భూపాలచానన కవియారులు. ముఖ్యము. ఒహుకావ్యనిర్మాణము, కేకాద ధానము, నగు తిరుపతి వేటకువులచే నర్చన సమావేశము గాను సల నీతియంతముగను స్వానందముగను వర్ణించబడిన మహా చతుర్థాశ్వాసముతో నొప్పారుచు ప్రత్యాభిరామము లగు కార్తవీర్యులై భక్తములతో నలరుచున్నది వెల 0-4-0.

9. కామచంద్రావారికవితలు:—వైడిపాటి మేకటనర సింహకవి. ఇకంద కవ్యలరాజు శారదావామర్యుని మేన మామ శ్రీ. క. 1650 ప్రాంతములవాడు. ప్రబంధకవి. ఇందు 1 కుటికము 2 వాక్యముల వికళము 3 వాక్యములవికళము 4 మనోకృతివికళము 5 సుసారవికళము 6 మాయావికళము 7 కర్తవ్యవికళము, 8 అభేదవికళము, 9 దీప్తానందవికళము 10 అన నానందవికళము 11 నీతివికళము, అనునామములతో 110 పద్య ములు కార్తవీర్యులై భక్తములు అభ్యర్థకులగు వర్ణించబడినవి. 1 కవితలులతో వర్ణించబడినవి. అనునవి, 0-4-0.

10. రాజలింగకవితలు:—సన్నిధిరాజు జగ్గకవి, అను నవి 0-4-0. ఈకవితలు విరహిణీక కవల కాళిదాసిది. మూర్ఖుని విరహావేదనాదోషాదుమాన మానస యై కవుని అను చింతి తేనెంపుట. కవుడు కానుచేసినందులకు తన్నిందా విరహా వేదనో కంఠులగు కుకీకారా వలయనమీర నుధాకరా ద్యుపాలంభము కడునరసముగ వర్ణించబడినది.

11. విశ్వకావ్యకవితలు:—మూర్ఖకవితలుగానీ ప్రసిద్ధి పడినవి మలాల (కుమ్మరి)వంశ్యుడగు అమలాపుర సత్యాగతి కవి కృతము. అనునవి 0-3-0 ఇందు భక్తి, వైరాగ్యవికళములే గాక కాళిదాసి వివిధ కాలక్షేపక, బిందుమాధుర్య, మణిరత్నకా వ్యవృద్ధాది సమస్తతాత్పర్యముల కవియమహిమలు వర్ణపే ను ముఖగా వర్ణించబడినవి.

12. రాజశేఖరకవితలు:—వచనకావ్యనిర్మాణ యుద్ధాంధ్రు ధముల రచించి గంగీరసాపీఠ్య కేకాదధానములందు ప్రథ గాంచిన సర్వవంశ సోమసుందరకవికృతము 0-2-0. ఇందు నీతియే ప్రధానముగ వర్ణించబడినది. కేకము మృదుభక్తులకై గల చంపకేశ్వలములతో బాంధవుల పంపిడినది. కవిస్వాను భక్తములపట్టి చెప్పినకవితలు.

13. దీపచింతామణికవితలు:—భార్యపురానిర్మల యగు కందూరి వేంకటాచలకవి అనునవి. 0-3-0 ఇందు మహా భక్తుల వైరాగ్యభావములకై గాంచిన మహాకావ్యములు సంబోధనభూమిగా వర్ణించబడినవి భక్తివైరాగ్యములకు నీతిక ము పుట్టిం. దురదృష్టము

14. విరహభక్తకవితలు:—మహాప్రసిద్ధపంథకర్త యగు కూచిమంచి తిమ్మకవి ప్రాసిది. అనునవి 0-3-0. ఈకవితలు కలువాయితములకు రోజులను, “నేనియ, నేను మహాచి మంచి తిమ్మయమాలిక” అని నిందునభలగా వ్రాసికొంటున్నది తిమ్మకవివికృత మెఱుగనివా రెవరి నుండరు. ఇది వికృత మెంక గల పదముల కవివికృతము. ఇది తప్పకుండ జరుగజగినది.

15. నీతిభక్తకవితలు:—నల్లూరుపల్లి వరసయ్య చావరి, 0-2-0. ఇందు లోకావభక్తములు, కవిస్వానుభవములు, నిర్వేదము మొదలగువిషయ సద్బుద్ధులములగు వర్ణించబడినవి. కేకము భారాకుదిరిగివై యొప్పుచున్నది.

16. రంగీకవితలు:—విజయనగరసామ్రాజ్యపు లగు రామరాజప్రభులి అభుకారన మాయనగుమనుల యాస్థాన కందీరులై కావ్యములందు సంస్కృతాంధ్రములందు ఒహుశ ప్రబంధముల రచించి యలరరుచున్న ముదురు నరసింహ కార్యకవి శ్రీ కృష్ణభగవానుని లీలిలీలాకదంబమును సద్భక్తి హేళనాపురస్కరణముగ నీసములతో “రంగీక” మకుటముతో పీనుపించుగ కవినిర్మించెను. యమకమునైతావున రసపుష్టిలేదని యాలంకారికల వచనము నిర్వచనములకు ప్రమాణము. ఇందు యమకముల రసపుష్టి నుండుటయే అమూల్యమైన కేకకరావణము. 0-4-0.

17. కళ్యాణకవితలు:—కొల్లూరి కామశ్రీ కృతము (వీరుడు విజయనగరసామ్రాజ్యసామంతులే, ఈ కేక మందు చంపకేశ్వలములతో శ్రీరామని దీక్షించి కథా నకము సువిస్తరముగా వర్ణించి యమకయంతముగ ప్రతిరం జకముగ నీతిదాయకమై యొప్పారు చున్నది. అనునవి. 0-2-0.

18. కన్న నీతిబోధికకవితలు:—కేదము వేంకటకృష్ణ కవి. 0-1-0 ఈకవిత మధునికమైనవి కన్నులకు నీతి బోధించు టలో నిట్టిది చక్కటిదియగును. ఇందు గురువులకర్త కన్నులెట్టి విధముగ విద్యాభ్యాసకాలమున ప్రవర్తించవలయునో తద్విషయ ములు విపులముగానులభిక్షిలి వర్ణించబడినవి.

19. కవిభక్తకావ్యగుంభిక వివిధ పద్యకృత కవితలపద్య కవితలకవితలు:—దేవులపల్లి వెంకటాద్వైతకవి, (కేకాదధాని) ఈ కవితవందలి విషయము వర్ణించి పద్యకృత కవితల పల్లవే యున్నాభిభవించుచున్నది. కవులు నిరంకుశప్రజ్ఞానకు లని యీ కవితలు చదివినవారలకు బోధనవేషమానదు. ప్రభుభక్త ములు, సంస్థానమర్యాదలు, ప్రభువులకు గవులయేవల భక్తి విశ్వాసములు మొదలగువిషయములు కర్లముడరముగ వర్ణనల్లి కము 0-2-0.

20. మాధవకవితలు:—భారతచంపు, భోజచంపు మొదలగు మహాగంధములు శాంధ్యకరించిన అల్లంరాజు రంగకాయ కవిచే విరచితము. 0-3-0 ఇందు భక్తివైరాగ్యములు, భక్తుల యెడ భావంతునికల నిర్భేరుకలాదాననవార్తలము, ప్రతి మా:పుడు కాంచనాద్వైత సమర్థము కహింపనలసయిన పీడిగా పురి విశేషకృతము మాధుర్యవర్ణించబడును మొదలగు విషయ ముల పురస్కరించుకొని కవిస్వానుభవమును కార్తవీర్య ములతో భారాకుదిగా నర్చనప్రతిరంజకముగా వర్ణించెను. కేకము చాలమంది.

ఉక్కు పరిశ్రమము

టూరిపుబోర్డు విచారణ

కలకత్తా, 30:—నేడు టూరిపుబోర్డువిచారణలో, ఇం డియనువి. కాండు స్ట్రీటుకంపెనీ పక్షమున జి. హెచ్. డెయి ర్ నాన్సుగారు సాక్ష్యమునిచ్చిరి వారి వాక్యాలములో, ఉక్కు ను తయారుజేయుట సాధ్యము గావచ్చుననియు, కాని యిప్పటి కది సాధ్యముగనో చెప్ప వీలులేదనియు తెప్పిరి. ఇప్పుడు బ్రిటిషు దేశమునుండియు నితర దేశములనుండియు పోటీ పూర్తిగా నుం దుటవలన భవంతుడు గాని, పెట్టుబడి పెట్టుకాదుగాని భవ మును, ఒక యర్జును నిర్మించుటకు భయముతో పెట్టుబడిజేయు వలసి వచ్చుచున్నది. రక్షణకుంకము నుడికి 88 1/3 వా. యే ర్పాటున్నయెడల ఇం డి యా లో ఉక్కు ను తయారుజేయు యర్జునుల నెలకొల్పవలసి తోడ్పడునని మూలంపు. ఇట్టి సహాయముండినయెడల మాంటిబారికి మంచి ప్రోత్సాహ ముండును. ఇంటియగాక ప్రభుత్వమువారు కాకాసిస్ గరకుల కెల్ల ఇండియాలోనే పెండ్లల్లగారి ఇండియాఉక్కు నువయోగించువారికర్త కొనునెడల మంతర ప్రోత్సాహముగ నుండును అట్టి కరిస్టియలలో అభివృద్ధికులకు కాకులనింకెట్లు కచ్చును. అప్పుడు పోటీచిచ్చియెడల ఇండియను ప్లండ్లరువాగుకంపెనీ సహాయముతో ఇండియాలో తయారగు ఉక్కుభలను ప్రపంచములలో నిలింపొట్ట భరలతో సమానముగ కల్గింప వీలుగా గలదు. ఇంటి యను ప్లాండ్లరు వాగును కంపెనీ పక్షమున సాక్ష్యమియ్యబడి వానిలో దెప్పిం టుల వాగునుల కట్టాడరికేమను సకలముగ నుండుటకు భారత ప్రభుత్వము తగిన ప్రోత్సాహ మిచ్చునెడల మేముగూడ చక్రములు ఇరునుల తయారుజేయుటకు యర్జునుల నిర్దేశ ననము. ఈస్టీమును ప్రారంభించుటకు 2 యేండ్లకి దాన నిర్దయైన. కాని వర్తకనం మంకముగ నుండుటచేతను భారంప్రభు త్వోద్దేశము వాగుననిర్మాణ లక్ష్యమియ్యమై గట్టిక కెలియక పోవుటలను అపవలసి వచ్చును.

అధ్యక్షుడు:—చక్రములు ఇరునుల తయారుజేయుటకు తగిన ఉక్కు ఈదేశములో తయారగునని మీరుతలంచెదరా?

సాక్షి:—తప్పకుండా ఇండియాలో తయారుజేయవచ్చును.

అధ్యక్షుడు:—మాంటిసంకుభు తగ్గుకు మోక ఇనుముపై తన్నులినీతములెనివి కొందరునూచించిరి. మీఅభిప్రాయమేమి?

సాక్షి:—అందువల్ల ఎక్కువభేద ముండదు. దిగుమతి చేయబడిన యుతి: యనునది ఈదేశపుదానితో పోటీపడినట్లుదు.

గిన్వాలాగాడు:—కూరిపని విషయమున నేమిచేస్తుము గలదా?

సాక్షి:—మాఫ్యాక్రీ యర్జునుల నెలకొల్పవలెను కొంతకన్న మాయును. కాని యిప్పుడు సరిగా నీ యున్నది. మా వివరాలు బాగుగనే చేయుచున్నాడు.

పిల్లెయెడల భారతీయులు పనివారలు అంటే వారలనే పెట్టుట భర్తముగ నిర్వర్తించుచున్నట్లు సాక్షి చెప్పెను.

ఇండియాలో ఉక్కు తయారుజేయుట సాధ్యముగా యని విషయమునుగూర్చి యడుగగా, ఈదేశములో ఉక్కును విజయనగరముగ నేల తయారు జేయనూడదో కారణము ననుభుటలేదని సాక్షి చెప్పెను. మొదట మంచితకి బాంధించినవారిని దొరకుట కేవలముగనుండెను గాని అది త్వరితా నే క్రమముగా తొలగగలదు.

కలెగారు:—ఇప్పుడు ఉక్కుపూర్వకరిం రక్షణ నొసంగిన తరువాత. బాగుగాపనిజేసినవో మీరు ఉక్కును తయారు జేయ ప్రారంభించెదరియో చెప్పనది?

సాక్షి:—అప్పుడు ఉక్కుకరికెనుకు మూలభవము చేర్చగలము.

కలెగారు:—మీ మూలభవము, కొంత ఇంగ్లాండునుండి యు కొంత ఇండియానుండియూ వచ్చునది?

సాక్షి:—లేదు. మామూలభవము ఇండియాలోనే నిర్దమ చేయబడును.

(అసోసియేటెడు స్పెషలుసర్వెయరు)

విజయనగరం, గజపతిగరం స్ట్రీటులకుభక్తుల నిన్ను కిగంటువుకు వికరీరవర్ణములకున 9 తెలిగొత్తు స్తంభముల మీర రైలుట్రై గెనయియు 40 గంటలకు కాకాళియగరకనియు భూర్తాకాడు లి. యెచ్. రెయల్వేట్రైలాభివృద్ధి నూపంపె. ది: ఉత్తరేణిత్తుచున్నాడు.

మేనేజరు - శ్రీరామ విలాస ప్రెస్సు

చిత్రాడ - పితాపురము పోస్టు, గోదావరి జిల్లా.

మదనపత్రి

(ఒకవిలేఖరినుండి)

గాననభ

అక్టోబరు 28. — మృగామయనకు మంథకోణము తాలూకానుండి గానవిద్యాపారంగులకు దను బిరుదుగాంచిరి. తంకనాగ న్యకుంబి రాష్ట్రమునుండి వచ్చి గాననభులు గానిమయించెను.

హిందీ ప్రచారము

మా గ్రామమునకు హిందీ ప్రచారకుడు వచ్చి నెలరోజులు అంతకు. వారు వచ్చిన నెలరోజులనుండి ప్రచారము సాగించుటకు మహిమయము మనియు దసరా నెలవులనుండి చెక్కు గ్రామముల యంతాభివృద్ధిని నిశ్చయించి ప్రచారము చేయుచున్నట్లు. అయినను ది 2-10-28 తేదిన నీపాత్రుల ప్రాకారములనుండి చాలవరకు విద్యార్థులు వచ్చుచున్నారు. ఇతరులనుగూడల కలుపు. విన్న నేడు ప్రచారము చేయుచున్నది. మదనపత్రి గ్రామములకు నాకొకటి యేమనగా మృగామయనకు వచ్చిన ప్రచారకునికి తగు ఆదరణ తాత్పర్యము లొసంగి వారిచే సఫలముచేయుట మనమిది వాధారము లేదు. విద్యార్థులయందు మదనపత్రి హిందీయెడల విశిష్ట భావము కలదు. ప్రస్తుతము క్రింద వ్రాసిరితని తరగతి యెక్కడ చేయబడియున్నది. చాలామందియును. మొదటి వచ్చి యున్నట్లు ప్రాథమిక, మాధ్యమిక, విద్యార్థులు, భారత భాషాభివృద్ధి కారణము, నగు విద్యార్థులు వారి యయూ ల్యుకాలమును పాఠశాలయందు హిందీయెడల వినియోగించుటకు ప్రోత్సహించుట మనము, ఉన్నత ప్రాథమిక పాఠశాలలో, ఉపాధ్యాయులు, వర్తకులు, మహమ్మదీయులు, మొదలగు సమస్త పౌరులును హిందీ నభ్యసించి ప్రోత్సహము కలుగజేయుదురని కోరుచున్నాను.

అనుకూలము నీ సమయమున కృపాచేయక తగు లాభము పొందుదురని గ్రామములకు విజ్ఞాపన. మనియు మదనపత్రి మహిళా సంఘమువారు ఆంధ్ర మహిళామండలియకు హిందీ నభ్యసించుట కనుకూలముగా నెర్పట్టు గావించెదరని వేడుచున్నాను. ఆంగ్లభాషమునకు హిందీ తరగతి నొకదాని నెర్పట్టుచేయు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. ఆంగ్లం కొందరు యంతకులు హిందీయందు దాదరాజము చూపుచున్నవారని తెలిసినది.

డికేంబరు నెలలో దేశీయమహాసభకు మంథాంధ్రదేశములో జరుగును. అప్పుడే హిందీ సాహిత్య సమ్మేళన యన సభనభయ జరుగును. దేశీయ మహాసభలో హిందీలో కార్యక్రమము నడచునని తెలియుచున్నది. ఆరోజుకు మాధ్యమిక కాలం నెలవేలవినవారు హిందీలో సాధారణజ్ఞానము సంపాదించియు, హిందీ సాహిత్య సమ్మేళన యాహ్వాన సంఘసభ్యులుగా చేరియు, హిందీ ప్రోత్సహము కలిగించుదురని మదనపత్రి వాసులు వేడుచున్నాను. ఆంధ్రదేశములో మదనపత్రి తగుస్థానము నొసంగవలయునని వేడుచున్నాను.

కృష్ణా పాఠశాల మేనేజరుగారు తమపాఠశాలలో నొక తంకతి హిందీ కొనుగిండుల కెంతయు కృతిజ్ఞులము, క్రింద పాఠశాలవారుకూడా ఆంధ్రముగానే ప్రోత్సహమునుసగల గలవని నమ్ముచున్నాను.

కాలసిర్గయము

ఉ|| 7 మొ|| 8|| వరకు, శ్రీ వెంకటరమణస్వామి వారిదేవా||
మ|| 12 ,, 1|| ,, శ్రీ రాష్ట్రభాషాభివృద్ధి కార్యాలయం
2 ,, 3 ,, శ్రీ కృష్ణపాఠశాలలో విద్యార్థులకు
సా|| 4-15 5 ,, యూనియన్ ఆఫీసులో
5-30 ,, 6-60 ,, శ్రీ రాష్ట్రభాషాభివృద్ధి కార్యాలయం
రా|| 8-0 ,, 9-30 ,, శ్రీ రాష్ట్రభాషాభివృద్ధి కార్యాలయం

తాడిపత్రి

(స్వకీయవిలేఖరి)

చిత్తూరుజిల్లా వాస్తవ్యులగు మాడతూరి అనంతరాచార్యులవారు 22 వ తేది ఈ యూరికి అచ్చి 23, 28, 24 వ తేదిల హిందూబాలికాపాఠశాలలో భగవద్గీతలో శ్రేష్ఠ శ్రేష్ఠ విభాగము, కర్మభాగ భక్తియోగములగుంచి చూపుటించిరి. వీరు అందుకు శుభస్మృత్యాంధ్ర అరవములలో జ్ఞానము కలవాడు.

ఉత్సవములు

చింతల వెంకటరమణస్వామి బ్రహ్మోత్సవము గడచిన పార్వమివాడు జరిగెను. అంతకుముందు ఉత్సవములు ప్రతిదినము బాగుగ జరుగుచున్నవి. ఉత్సవములు చూచుటకు భక్తులు చాలవరకు వచ్చుచున్నారు. వారి ఈ ఉత్సవములకు కృత్యము చేయుడబ్బులో గొప్పమొత్తం బోగంమేళమునకు తేవాలయాధికారులు భర్త్యులెట్లుచున్నారు. ఉత్సవమునకు ప్రజల నాకొకటి అలసనెడి యుద్దేశ్యముతో బోగంమేళమును నీసా బళ్లొనెడి పిలిపించివారు. స్వామివారి ఉత్సవముతో ఇట్టి బోగంమేళము వస్తుట కొందరికి అసహ్యముగ నున్నది. వారికోరకు భర్త్యులెట్లు ప్రవృత్తులు ఆలయము నభివృద్ధిపరచుటయందు వెళ్లబెంచినవారు బాగుండునని ప్రజలయభిప్రాయము. తేవాలయాధికారులు ఎంత త్వరగా ఈ బోగంపానుట పిలిపించుట మానినంత తేమముగ నుండును.

మృగన్వికల్ వ్యవహారములు

ఈ యూరి మృగన్వికల్ వ్యవహారము గొప్పగంధర గోళముగ నున్నది. మృగన్వికల్ పరిధినిపరచుట, తాడిపత్రి కలుమాజిత్తేలు కొద్దులూన, గుత్తి మృగన్వికల్ కొద్దులూన, అంతేపురం జిల్లాకొద్దులూన యధేచ్ఛగా సాగుచున్నది. ఈ కేసు లన్నియు ఇటీవల జరిగిన మృగన్వికల్ ఎన్నికల ఫలితములే. ఈ యూరి కలుమాజిత్తేలుకొద్దులూన రెండోజూలూన ఎ క్షణ ప్రయమగురగు మాదాను బొల్లి కొండపైగారిమీద కూరం రామాచార్య దాఖలుచేసిన ఆర్జీ మీద విచారణ జరిగినది. కూరం రామాచార్య ఇటీవలజరిగిన ఎన్నికలలో ఒకసభ్యునిగా నియమింపబడినామి నేడును సారమును యిచ్చివుండెను. ఎల్లెక్ష్షను ఫలితము గారికిని కూరం రామాచార్యకును నామినేషనుపర్తద్రూపినిజరుగుచున్న సమయములో వివాదము జరిగి, కూరం రామాచార్యను ఎల్లెక్ష్షను ఫలితమున కొట్టవచ్చినాడని అతడు ఎల్లెక్ష్షను ఫలితముగరగు మాదాను బొల్లి కొండపైగారిమీద కేసుపెట్టివాడు. తి రోజుల గడచిన తరువాత మాదాను బొల్లి కొండపైగారు కూరం రామాచార్యమీద తాను చేయుచున్న ద్యూటికి అభ్యంతరము కలుగ చేసివాడని కేసు తెచ్చినాడు. ఈరెండు కేసులు ఈయూరి సలు మాజిత్తేలుగారే విచారణ జరుపుచున్నారు. మొదటి కేసు విచారణ పూర్తికాలేదు. కొద్దులూన ప్రాసీక్యూషను కరం వా బ్యూలములు దాఖలా అయిన తరువాత ప్రతివాదిగరం కఠిం ప్రాసీక్యూష జరిగినది. ప్రాసీక్యూషన్ సాక్షులలో 1-2 వ వారి క్రాను కరిక్టు యుగిసినది. మరల కేసు నవంబరు 2 వ తేదికి వాయిదా వేయబడింది.

ఖద్దరు

ఈవారం ఖద్దరు వ్యాపారం మందగన నున్నది. బైటపండి అద్దరు చాలా తక్కువ. నుమారు 500 రు||ల గుడ్డలు ఎగుమతి అయినవి.

ఉచితవైద్యాలయము

(చేబోలు గుంటూరుజిల్లా)

మానవసేవ పరమతరణోపాయం బని నమ్మి, విద్యాధి కులును, స్వార్థత్యాగులు నగు యవకులకొండలు, మానవసేవకు విద్యాప్రచారము ప్రధానాంగముగ భావించి, తోబోత్తర పుణ్యపురంపుండ్రైన్ శ్రీరామకృష్ణ కరమహంస దేవుని యధిపాసముండిన నొక యుచితపాఠశాలను చేబోలుగ్రామంబున స్థాపించి యథాకాంక్ష కృషిచేయుచున్నాడు.

ఇట్లుండ గ్రామవాస్తవ్యులు, శ్రీ తేదిరాజు మురహరి రావు పంతులుగారు గడచిన మేనెలలో నొక ఉచితవిద్యా లయమును స్థాపించి, జనులకు విశేషముగ నేరజేయుచున్నాడు. ఇట్టి చికిత్సాలయములు మనజిల్లాలో లేవనిచెప్పవచ్చును. పది సంవత్సరముల వయస్సుగలిగియున్న జబ్బుచేసి బ్రతుకుట దుర్లభమనియెంచి బాలనిశికిత్సార్థ మున్నగ్రామమునకు గొంపోయినను తాము తమ మనోభైర్యమును వీడలేదు. చికిత్సాలయమును మూయలేదు. గ్రామమునుండి కదలలేదు. స్వపుత్రుడు భగవదధీనముచేసి తమ చికిత్సాలయములోనే యుండిరి.

ఈ చికిత్సాలయములో చికిత్సనొంది ఆరోగ్యమును పొందినవారిగుంభాగ్యవివరము:—మే నెలలో 81 జూన్ నెలలో 117, జూలై నెలలో 91, ఆగష్టు నెలలో 245 సెప్టెంబరు నెలలో 299, అక్టోబరు నెల ది 29 వరకు 486.

అవ్వారి హనుమయ్య.

దీపావళి

నెల్లూరుజిల్లా జాతీయపాఠశాల

నెల్లూరుజిల్లానుండి ప్రస్తుతము మాకు తెలిసికొరచినది 5 జాతీయపాఠశాలలు ప్రకం నీడుమొదలగునగునంది విద్యను గలవుచున్నవి. ఈ పాఠశాలలన్నిటియందును విద్య ఉచితము, బాలరు సంఖ్య 112. ఇందు ఇతరవిషయములతో కూడ హిందీ, తమిళం, నేల, నేర్పబడుచున్నది. ఎక్కువమంది విద్యార్థులు చదువుకొనుటకువచ్చుచున్నారు గాని ద్రవ్యాభావముచే ఎక్కువమంది ఉపాధ్యాయులు భరించుటకు కక్తి చాలవరకు వీరిని చేర్చుకొనుటలేదు. కావున ద్రవ్యరహిత కలిగించుటై రాబోవు దీపావళిపండుగకు జిల్లాయంతరికను ద్రవ్యమును కలూచేయ దలచివాడు. వంచుపాఠశాలలందు అన్నకస్రములు బాలురకు ఉచితముగ నొసగుటనున్నది. జాతీయవిద్యాభివృద్ధిముఖ జిల్లాయందలి ప్రతి మాధ్యమిక గ్రామమునందును చందాలను కనూచేసి జిల్లాకాంగ్రెసు సంఘమునకు వంప ప్రార్థన లేక మాలో నెరిపేపంపినను పంపవచ్చును.

పాఠశాలచేరు.

గ్రామము

- 1. శ్రీ తిలక్ జాతీయవిద్యాలయము తిలక్ చేరు; నెల్లూరు
- 2. శ్రీ తిలక్ విశ్వవిద్యాలయము పల్లెపాడు
- 3. శ్రీ కస్తూరబేరి బాలికాపాఠశాల నెల్లూరు
- 4. కాంగ్రెసు పంచమ నేతపాఠశాల ముంగమూరు
- 5. కాంగ్రెసు పంచమ నేతపాఠశాల గండవరము.

విధేయలు.

ఒరుగంటి వెంకటసుబ్బయ్య,

తిక్కవరపు రామిరెడ్డి,

తాళ్లపల్లి రామసుబ్బయ్య,

వెన్నెలకంటి రాఘవయ్య,

పొణకా కనకమ్మ,

కొమాండూరు పార్థసారథి అయ్యంగారు.

పగుళ్లకు తైలము

వెల డబ్బీ 1.కి రు. 0-6-0. వి. పి. లో 0-11-0
1 డబ్బీ మొదలు 6 డబ్బీల వరకు పోస్తే 0-5-0 మాత్రమే.
ఆరికాళ్లు, అరిచేతులు, చర్మము క్షికారకవలన, కీతగాలి కలన పగిలి నీరుకారుటయు, జిలపుటాయు సంభవించును. ఈ తైలమును రాచిక పగుళ్లమని జిలపోయి మంచిచర్మము రాగలదు. పగుళ్లనొప్పియు నయమగును. స్వల్పక్రయము. కాలి పగుళ్లకు ఈ తైలము అత్యంతోపయోగరము.

కలరామాత్రలు

డబ్బీ 1.కి 12 మాత్రలు వెల రూ 0-6-0.
కలరా చేరుకునే ఒకవిధమైన అంటుబాధ్యము.
కలరా తగిన వెంటనే మందును తినుట ఆవశ్యకము.
అమృతాంజనం డిపో. మదరాసు - బొంబాయి

పాశ్యపు వెంకటాచలపండితులుగారి లోకామయమారి కస్తూరిమాత్రలకై ఒరిగబడిన వేస వెలు యోగ్యతాపత్రికలలో కొన్నిటిని ఈ దిగువ తెలిపియున్నాము.

(1) మ. డాక్టరు బెల్లారె, నెల్లూరు ఆయుర్వేద యూనివర్సిటీ గ్రాడ్యుయేటు. ఎస్. జె. ఇన్ స్టిట్యూటు ఆఫ్ సైన్సు యునైటెడ్ స్టేట్స్ ఆఫ్ అమెరికా వి. ఎస్. ఆఫ్ ది కానిటో ఇన్ స్టిట్యూటు లండన్, కన్ నెక్టింగు కమిటీ, ఎగియర్ లేన్ నెం. 2 బొంబాయి:— మి లోకామయమారి కస్తూరి మాత్రలకు ఉపయోగించిన దానిలో శ్యానోచ్యాపియముల కృత్యానము, అజీర్ణము, మలబద్ధకము ప్రక్కల నొప్పి, కడుపునొప్పి, జ్వరములు, పిల్లల యాస్మము మొదలగునవి గుణమైనవి.

(2) మ. వి. ఎస్. అమృతరావు, నీనియరు నర్తరు, కానిటో కమిషనరు, మైసూరు గవర్నమెంటు, మైసూరు. మిచే రయారుచేయబడుతున్న లోకామయమారి కస్తూరి మాత్రలను నేలఉపయోగించియున్నాను. మిక్కిలి గుణముగ నున్నది.

(3) మ. కే. కే విశ్వసు కనిరాజ్ విష్ణు చక్ర డిస్పెన్సరీ, 9-41 వీధి బొంబాయి, రంగూను. బర్మా. మి లోకామయమారి కస్తూరి మాత్రలు, నాడను, నాడగ్గుల వచ్చుచున్న రోగులకును సుఖార్థములై తృప్తి నిచ్చినది.

(4) మ. లాల్ సింగు, మాధే, కచ్ జిల్లాలోని నర్తరు నీరోహి, రాజపుటానా. మి లోకామయమారి కస్తూరి మాత్రలను నేనుఉపయోగించుచున్నాను. చాలామంది గానున్నది. తక్షణము 12 నీసాలనుపంపును. డి 18 ధృ 0-4-0, 6 బుడ్డు 1-4-0 పోస్టాజు వేరు.

పాశ్యపు వెంకటాచలపండితులు, వైద్యశాలాధికారి, ప్రధాన వైద్యులు,

శ్రీ సీతారాఘవ వైద్యశాల, మైసూరు.

[4]

ప్రచానుప్రాంతి, 881, తంబు కెట్టివీధిమద్రాసు. (మాధ్యగమనింపు, ప్రాంతి ఆఫీసునుండి కేవలము వి. పి. గా పంపవచ్చు.

జాబులు

పశ్చిమకృష్ణాజిల్లా సంఘము

పశ్చిమకృష్ణాజిల్లా జాతీయోపసంఘ సామాన్య సభ 6 వ తేదీక బెజవాడలో స్వరాజ్య కార్యాలయమున నుచు జరిగినది. సభ్యులెల్లరునకుచేతుపాధికలు.

- చర్చనీయాంశములు:—(1) ఖద్దరబోర్డు ఖద్దరస్తోర్యు (2) కాకినాడదేశీయ మహాజనసభకు (అతిథుల నెన్నుకొనుట, (3) ఇతరవిషయములు.

కోటగిరి మొకటపట్టణరావు, కార్యదర్శి.

మధ్యపంపుసభ ఏలూరు

22-10-28 తేదీన యేలూరు తాలూకా మరెవళ్లగూడెం గ్రామకాశరవ్రువగు పరిశేయిసామ అనే రామస్వామి, కుమార్తె, మందర మనే కయ్యకు తొమ్మిది ప్రభువరమునందు నమ్మకము లేకపోవుటచేతను మరణమునందు యుద్ధములే. పోవుటచేతను తాను పూర్వ మందున్న హిందూమతమునకు తిరుగ చేసుటకు యుద్ధమునందుఁ బ్రాయశ్చిత్తముచేసి వెన్నెల్లవారిపేట కుద్ది సంఘ భవనమునందు హిందూమత సంఘ చట్టపతాకం సంస్కరించడ మయ్యింది.— కలెక్టర్ సామాధికారి.

ఆరాధ్యతై వహామూలమహాజనులకు నావిజ్ఞప్తి

తైవ మహాజనసభాపక్షమున - తలోపస్యాసము తిమ్మటకు నేనును, కొందరు పండితులను తైవమహాజనులు అందు తావులకే నిద్దమైయున్నాము. నాలుగిందలవారు (తైవారాభ్యులు) నివసియు గ్రామములకు బాడ నేగగలము. తైవు అందు తావుల మాకు పూర్తిగా దెలియవునన, మాయాశక్త్యానములు వివరముగాను తమ గ్రామము, అందుకు తైవమహాజనులసంఖ్య, తాలూకా జిల్లా మార్గము వివరములై అన్వేషన లేక తదవ రేవు మొదలగు నవరములను వివరించుచు తైవగ్రంథ కార్యస్థానపు మేనియగారికి, తదిది గణాంజిల్లా అని ప్రాయశుచయను.

ఇజ్జతాసార్ శ్రీ జమిందార్ ఆఫ్ దేవిడి వగైరా తైవ మహాజన సభా ప్రధాన సేవకుడు

నెల్లూరుజిల్లా కాంగ్రెసుసంఘము.

నరంబరు నెల 9 తేదీన మధ్యాహ్నము గండవరములో కార్యనిర్వహక సంఘసభ జరిగినది చాలముఖ్యమైన విషయములు చర్చించబడును గాను సభ్యులెల్లరు కిచ్చక దండ్రిచేతుపాధికలు.

1. నెల్లూరు, అక్టోబరు నెల లెక్కలు అంగీకరించుట.
2. వెంకటగిరిలోజరిగిన మహాసభవారి తీర్మానముల మేరకు కార్మిక పంచాయితీ ఉపసంఘముల నేర్పరచుట. 3. జిల్లాకాంగ్రెసు ౧౭వసారి ఒకదానిని కాంగ్రెసు ప్రచారకుల పనులను తెలియజేయుట. 4. ఖద్దరబోర్డు బోర్డువారికి కాంగ్రెసు వారుపూచించిన 3000 లకు అప్పుకొని దుడిగొనుగోలు చేయుట, 5. దేశీయ మహాసభ అధ్యక్షిదరఖాస్తులు, 6. అర్జీలు, 7. ఇతర విషయములు.

మ. ఖాజా మొహియుద్దీన్, కార్యదర్శి.

మూల్లీ పేట కూలీల విషయమైన ప్రచారము

పెదనందిపాడు ఫిర్కానుంది కూలీలు కెల్లకుట అరంభించినారు. నేను శ్రీముక కలివేటి వీ రామనయ్యగారు ౧౧-౧౦-౨౩ తేదీనుంచి ౧౨-౧౦-౨౩ తేదీ వరకు మాఫిస్తా యాక్టు యీ తాలూకాలో యితర ఫిర్కాలు గ్రామములు తిరుగుతూవున్నాము. ప్రచారించేయక పూర్వం అక్కడక్కడ కొద్దిమంది కెల్లకుతా వున్నారు. ప్రారంభించేసిన తరువాతకొన్ని కొన్ని గ్రామములలో కెల్లకుతా కూడ ఆరంభయినారు.

౧. గంగిపురంలో 30 మంది కెల్లకుట సిద్ధులై గోగురు ముందుకెల్లి వెనుకవారికోసము నీవెట్టుకొని యుండిరి తిరి మ్మవారు మాయందు దయయుంది అనిపోయిరి. ముందుకెల్లిక గోగురు వెనుకవారు రాతేదరి తిగివచ్చిరి. ఈ తాలూకాలో అక్కడక్కడ కొద్దిగా కొద్దిగా కెల్లకున్నారు. ౧ నుక తిరి మ్మ ప్రచారకులు తగు శ్రద్ధతో వెంటనే పని ప్రారంభించి చేకియెవల మనము నిర్విముఖంగా జయము గాంచగలమను మని నమ్ముచున్నాను.

గంధం నాగేశ్వరరావు
28-౧౦-౨౩

గోదావరీమండల అసహాయోద్యమ ప్రచారకులసభ

గోదావరీమండల అసహాయోద్యమ ప్రచారకులసభ ౨౦ దశసారి మహారాష్ట్ర వెన్నెట్టి ఉద్యమాగ్రామముగాది అక్టోబరు ౨౦ జోబలో 22-10-28 తేదీన ఉదయము 8 గంటలకు సమావేశమైంది. ౧౭వ కాలము తీవ్ర మగు చర్చజరిగెను. తుదకు యీక్రింది తీర్మానము లామోదించ బడెను.

- (1) ఈచండలములో నిర్మాణకార్యక్రమము యీక్రింద ప్రచారము, యిదిలోలోకంపై యెక్కువ నిర్మితికరముగా జరుపుటకుగాన ప్రచారకులు గ్రామములలో నివాస మేర్పరచు కొని తిరుమొక్కయూనచ్చక్రిని వినియోగించి పనిచేయవలె నని రాజమహేంద్రవరములో 6-9-28 తేదీన కానింపబడిన తీర్మానమును యీసభవారు ఆమోదించుచున్నారు.
- (2) ఈతీర్మానక్రమమును జరుపుటకుగా నడిపించుటకు, ప్రచారకులభక్తికిని, ప్రయాణభక్తులకును కాంగ్రెసుకరవుల డెకాభ్యుదయమునకు కలిపేయటంకయి తగ్గి ప్రయత్నించును సత్వముగా చేయవలసినదని గోదావరీమండల కాంగ్రెసుసంఘ వారు యీసభవారు కోరుచున్నారు.
- (3) ప్రస్తుతము తాలూకాఒక్కటికీ అధ్యయన ఒక్క పోటునైనను వైవిధ్యము యీ కార్యక్రమము వాచరణలో పెట్టుటకు జిల్లా కాంగ్రెసుసంఘముతోను జిల్లాగాని ప్రజలతోను ప్రచారకులతోను సంబంధించి, అసర మగు యేర్పాటుచేయుటకు యీక్రింది వారిని పంచాయితీగా యేర్పరచుచున్నారు. తిక్కిని వెంకటరత్నంగారు (రామచంద్రపురం) బ్రహ్మజోష్యుల నుబ్రహ్మశ్యాంగారు (రాజమహేంద్రవరం). వాడేత్ర రామయ్యగారు (రాజోలు). బుచ్చును సాంబమూర్తిగారు (కాకినాడ). ది.పురీ వెంకటేశ్వర్లుగారు (అమలాపురం). దీనితో సభముగిసెను. వైవిధ్యమగు నేర్పాట్లు కావించిన తరువాత పనిచేయుటకు మాదిరైన 100 గురు సభ్యులలో నుమారు 80 మంది తమ యోగి కాలమును నూచించిరి.
- (ఒకవిలేఖరినుండి)

వల్లిపా డాక్ట్రమమునకు పంచముల విద్యార్థులు దరఖాస్తులు పెట్టుకోపోవుట

గుంటూరుజిల్లా సంఘ కార్యదర్శిగారు, ఆంధ్రపత్రిక యందు 28 తేదీ అక్టోబరున (వాసిన వ్యాసము చదివెతిమి. నెల్లూరు తాలూకా పల్లిపాడ అశ్రమమునకు 12 హిందూపంచములకు 8 శ్రీస్త్రవులు కావలయు ననియు వారికి నె 1 కి రు 10-0-0 భోజనకర్ప నిచ్చెనమనియు, అశ్రమమునకు వచ్చిన విద్యార్థులు 18 సం॥ కమునైన యుండవలయు నని ప్రచరించి యుండిరి. పంచముల మధ్యముల మేము నిరాధారులము. మాకు తాముకర్ప తిదితియు సమానులు చేయరు. మాకు పొడిగూరు నుదు తా మిచ్చురు 10-0-0 చాలవు. రు 15-0-0 యిప్పించ తీర్మానించి పత్రికారూ తెలియజెర్పన ప్రయత్ని పోవుట అయినట్టి ఉపాధ్యాయ పనిచేసేట్టియు యా యోక్తులకు తాముకోసన కుతస్సుల వారిని యేలూరు అది మాంధ్ర సంఘము వారి కిరక్కునుంది పంపుటకు సిద్ధముగావున్నాము

మీరునిర్ణయించు చీరము తిక్కుకొత్తుటచేత దరఖాస్తులు పంపుకొనియుండకపోవుటచేతను, విద్యార్థిహినులు గయెం కుట మకు చాలావిచారము గాయున్నది. పంచములు పత్రికలుచదువు. కీరములైనను వారిగ్రామములకు వెళ్లవారిచే దరఖాస్తులు పెట్టించవలయునని పత్రికలో ప్రచరించిరి కలుము చేప్ప వారు మొందుగ అలగ గాని మాతజ్ఞాము తొలగించువారు కోటికనులకు ఒకరు మాత్రము కనిపిస్తున్నాము.

ఈ కాలముదివసులలో దినములకు రు 0-12-0 సంపాదించుకొని కుటుంబజీవనము చేయడము దుస్తము గదా. అయ్యుతాములకు తిక్కువల చీరమునకు నీవన మెట్లు జరుగును చదువులకు పూహించవచ్చును. ఇదివరలో స్వరాజ్య పత్రికలో ప్రచరించిన వ్యాసముగాక మహారాష్ట్ర, అయ్యు తెజర కాశీకర్వరరావు పంతులుగారు వాకు (వాసినలేఖ మూలమున) లెలుగుకుంటిమి. గాని ఈనై సందేహములకలననే పూరకుంటిమి. రు 15-0-0 విద్యార్థి కేరన ముండవో జీవించుదుస్తము. కాట్టి మాయడల దమార్చిక్కువయె లగవారు యీ తీర్మానమును ప్యాసుచేయించి మాపంచముల హీనదశను తొలగించ గలందులకు అదిమాంధ్రులెల్లరము కిరకోటి కుడనములు చేయుచున్నారము.

ఏలూరు, } అత్తెల సూర్యనారాయణ.
28-10-28. }

నెన్నేటు ఎల్లెక్టులు

విశాఖపట్టణముజిల్లాకలెక్టరు వారు నెన్నేటు ఎల్లెక్టు ఈనెల 20 వీన జరుగుననియును ఈజిల్లాలోని మొదలినీపర్ల కవున్నిలుల మొదలకు తమస్వస్థానములకుండి విశాఖపట్టణముకు వచ్చి వారివారిసమ్యక్తుల నీబుడలయుననియును అందుకు లయ్యే ప్రావెలిగుభ్యులు ఆయా కవున్నిలులవారే భరించవలయుననియును వుత్తరపుల వారికినీ, తదితర ఎన్నికలవలె ఈ ఎన్నికలు గూడ ఇదివరకు ఆచూపురపాలక సంఘకార్యాలయముందేజరుగుట ఆచారముయియుండి ఇప్పటిట్లు మార్పు చేసుపాటువో తెలియరన్నది. ఈపురపాలక సంఘసభ్యులగు చాలమంది వర్తకవ్యాపారములుగల వా రగుటంబట్టి వారివార సమ్యక్తుల నిమిటకు స్వస్థానముండివి విశాఖపట్టణము ప్రత్యేక ముబోవుటకు తగినంత సాధక శక్తులు గలిగియుండిలేవారై యున్నారు. పోవున మక్కువ అట్లుపోవువారి రాకపోకభ్యులు ప్రస్తుతము అందులోనున్న చట్టముల ననుసరించి ఈసంఘము వారు భరించుటకు అశక్తు లయ్యుచున్నారు. అదియునుగాక నడరు భక్తులు ఈసంఘము గానికి అనిమిత్తము. ఈమొదలగు కారణములనుబట్టి సంఘసభ్యులందరుకు విధిగా విశాఖపట్టణమునకు బోయవారివారి సమ్యక్తులను నేర్పుగా నిమిటకు ఇప్పలేని వారనుదురు అందువలన అభ్యర్థులకు నాడ తగిన ఎన్నికలు జరుగవు. ఈపేనువులనుబట్టి ఈపురపాలక సంఘమువారు తమ తే 26 వీ సమావేశమున నడరు ఎన్నికలు ఈ పురపాలక సంఘ కార్యాలయమునందే జరుగుటకు ఏర్పాటుచేసి ప్రస్తుతము వారి కాబడి ఆ వుత్తరపులను మాన్వలననదిగా కోరుటకు తీర్మానించి జిల్లాకలెక్టరు వారికిన్ని ప్రభుత్వమువారికిన్ని నడరు తీర్మానమును తితిములమున దెలిపిరి అందువలన అతహా మగు వుత్తరపుల వారి కావడమని ఈ సంఘసభ్యులకు పురజనులుకు నిరీక్షించుచున్నారు.

ఆకాశలి } ఒకసభ్యుడు
27-10-1928 }

ఆంధ్రహిందీప్రచారక ప్రథమసమావేశము

12- 11- 28 తేదీన ఆంధ్రదేశ హిందీప్రచారకుల యొక్కయు, హిందీ భాషాభిమానుల యొక్కయు ప్రథమ సమావేశము రాజమహేంద్రవరమున జరుపబడును. కావున భాషాభిమానులను, ప్రచారకులను విచ్చేసి సభను జయప్రదముగ నెలవేర్చెదరు గా! భోజనములు, బసలకు నుచితిముగ నేర్పాట్లు చేయబడినవి.

చర్చించువిషయములు:— 1 ఆంధ్రదేశమున హిందీ భాషాభిమానులయొక్కయు, ప్రచారకులయొక్కయు సంఘమున మొదలగుట 2 కాకినాడలో కాంగ్రెసులో తాటు జరుగనన్న అంశర భిల భారత హిందీప్రచార సమ్యేశనము, జయప్రదముగ జరుగుటకు పద్మతల వాలోభించుట, 3 ఆంధ్రదేశమునందు కేరలము ప్రయోగ హిందీ సాహిత్య సమ్యేశనముతో సంబంధముగల వాక ప్రాతీయ హిందీ సాహిత్య సమ్యేశనమును నెలకొల్పు ఆవశ్యకతను గూర్చి యోచించుట, 4 ఆంధ్రదేశమునందు హిందీభాషా ప్రచారమును వృద్ధిచేసి, యికముం దెట్టిధ్యకుల వాలోభించ వలయునో యోచించుట, 5 ఇతర విషయములు.

పందిరి మల్లికార్జునరావు,
సాగి సత్యనారాయణ
నాశం ఒగ్గారావు,
తా॥ కార్యదర్శి.

సూచన:— ఆంధ్ర హిందీ సాహిత్య సమ్యేశనప్రచార కార్యాలయపక్షమునగాని, కలియే యితర సంస్థలపక్షమునైనను లేక స్వతంత్రముగా నైనను ప్రచారకులు తమ వాడుకలను పూర్తిచుకు పురువామలలో వెంటనే పంపుపూర్తులు.

పందిరి మల్లికార్జున రావు,
రాజమహేంద్రవరము 27-10-28

శ్రీ గుంటూరు అన్నదానసమాజము

ఈ అక్టోబరు అఖివరకు మామూలు గుత్తర్పణలు 4 నూర్ల ప్రత్యేకసంకల్పణలు 2-10-28 న శ్రీకృష్ణదిక్పక్షాన సమాజమువారు అందినెంట్టుగారి ఇన్వెన్టరీకర్త సంకల్పమున 2 వ తరగతి సమూహాధన 1, 3-10-28 న తిక్కా. ర్కా. వాధాచార్యులుగారు తల్లిగారి వుత్తరక్రిముల నందర్పమున 2 వ తరగతి సమూహాధన 1, 3-10-28 న కొలవల కామకాశ్రీ గారు భూతిత్వ ప్రికొరకు 2 వ తరగతి సమూహాధన 1, మొత్తము 7, 3- యీ సమాజపువాక్కుల హాజరుట్టికాఖిలా హాజరైన 722 మంది వీరులకు భోజన ముగంకబడెను.

న్యాయతి హనుమంతరావు,
కార్యదర్శి.

ಅನು | ವಾಯುಂಧ.

